İNCELEME

ZEITGEIST NE ANLATIYOR?

EMRAH ALPAT
TUNCA ARSLAN
EROL BİLBİLİK
HALUK HEPKON
KARIN LIEBHART

Zeitgeist Ne Anlatıyor

Derleyen: Haluk Hepkon

Emrah Alpat, Tunca Arslan, Erol Bilbilik,

Haluk Hepkon, Karin Liebhart

Kırmızı Kedi Yayınevi

www.kirmizikedikitap.com
kirmizikedi@kirmizikedikitap.com
Ömer Avni M. Emektar S. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

Güneş Tanrı İsa’yı Ararken

Emrah Alpat

Giriş

Zeitgeist The Movie, üç bölüme ayrılan ve her bölümde farklı bir komplo teorisini işleyen bir kurgu film. İlk bölümde yer alan Nasıralı İsa'nın aslında asla yaşamadığı ve ona atfedilen özellikler ile mucizelerin daha önceki mitolojilerden ve özellikle astrolojiden geldiği, aslında İsa'nın bir Güneş Tanrı olduğu iddiası muhtemelen en çarpıcı iddia ki filmin yapımcıları en çok bu bölüm üzerinde emek harcamışlar gibi görünüyor. Ancak filmdeki iddialara skeptik bir bakış açısıyla baktığımız ve iddiaları başka kaynaklarla doğrulamaya çalıştığımız zaman karşımıza çıkan tablo, filmdekinden çok farklı.

Filmin ikinci ve üçüncü bölümleri de ilk bölümdeki gibi problemler, bilgi ve mantık hatalarıyla dolu. Film boyunca somut bilgiler, belli bir hikâyeye uydurulabilmek adına esnetiliyor. Çeşitli hikâyelerin filmin kurgusuna uygun kısımları alınıp, geri kalanı yokmuş gibi davranılıyor. Alıntı yapılan yerlerde tarihi hatalar bulunuyor.

Örneğin, filmin ikinci bölümünde uçakları kaçıran teröristler arasında olduğu söylenen kişilerin aslında sağ oldukları ileri sürülüyor. Halbuki daha sonra bu "hayatta olan" teröristlere dair kaynakların tekzip edilen haberler olduğu ortaya çıkıyor. Aslında burada söz konusu olan, olaylar tazeyken isim benzerliği ya da ismin yanlış yazılması sebebiyle ölü olduğu iddia edilen kişilerin "Ben böyle bir şey yapmadım; buradayım ve yaşıyorum" türünden açıklamalar yapması ve basının bunları yayımlaması. Yine filmin üçüncü bölümünde Woodrow Wilson'ın "yıllar sonra yazdığı

satırlarda" görülen pişmanlığından bahsediliyor. Oysa alıntılanan cümle aslında Wilson başkan seçilmeden önceki seçim konuşmasının bir parçası. Yani filmin iddia ettiği gibi bu satırları yazarken başkanlığı sırasında yasalaşan bir düzenleme için pişmanlık duyması imkânsız.

Bu türden çarpımalar film boyunca tekrarlanıyor. Bunlardan bir kısmını aşağıda detaylı bir biçimde göreceğiz. Filmin iddialarını merak etmeyip olduğu gibi kabul eden izleyiciyse, bu akıllıca kurgulanmış kolaj çalışmasının gerçeği yansıttığını düşünüyor.

Zeitgeist'ın ilk bölümünü ele alan bu incelemenin amacı Nasıralı İsa'nın yaşayıp yaşamadığına dair kesin bir hükme varmak, İncil'de anlatılan hikâyelerin doğruluğunu veyahut yanlışlığını ispatlamak ya da filmdeki gibi İsa hikâyesinde geçen motiflerin esas kaynaklarının ne olduğunu ortaya koymak değil. Bu kısa araştırmanın konusu filmdeki iddiaların doğruluğu ya da yanlışlığı. İsa peygamber gerçekten de yaşamamış, sonradan uydurulmuş ve astrolojiden ve daha önceki mitlerden kolajlanmış bir karakter olabilir. Ancak bu araştırma, bu sorunun cevabını bulmaktan ziyade filmde anlatılan "İsa miti teorisi"nin filmde gösterildiği şekliyle doğru olup olmadığına odaklanıyor.

Bu araştırmada önce Zeitgeist The Movie isimli filmin ilk bölümünün kaynaklarını kısaca inceleyeceğiz. Daha sonra filmdeki iddiaları cümle cümle ele alıp, bunların doğru olup olmadıklarını saygın ve doğru olduğu genel kabul gören kaynaklarla karşılaştırıp bulmaya çalışacağız. Bu araştırmanın benzerleri daha önce başkaları tarafından da yapıldı. Bu araştırma da hemen hemen tüm diğer araştırmacıların

vardıkları sonuca varıyor. O sonuç da Zeitgeist The Movie'nin ilk bölümünde anlatılanların çok büyük bir bölümünün gerçekle alakalı olmadığıdır.

Zeitgeist'ın kaynaklarına kısa bir bakış

"İsa miti teorisi" yeni bir teori değil. Bu teori ilk defa 18. yüzyılda, Constantin-François Volney ve Charles François Dupuis isimli iki Fransız araştırmacının İncil'deki Yeni Ahit kısmını eleştirel yöntemle ele almaları ve İsa dahil birçok eski (ve mitolojik) kahramanın aslında Zodyak'tan kaynağını alan hikâyelerden ibaret olduğu kanaatine varmalarıyla ortaya çıktı. İkisi de, birbirinden faydalanarak, İsa hikâyesinin güneş mitolojisiyle sıkı sıkıya ilişkili olduğunu iddia ediyordu. Ancak bu iki Fransızın çalışmaları, 19. yüzyılın ilk çeyreğinde onlardan sonra gelen tarihçilerin ortaya koydukları karşı kanıtlarla çürütüldü. Örneğin Volney ve Dupuis 24 Aralık'taki kış gündönümünün İsa'nın doğumgünü olarak Hıristiyanlığa girdiğini iddia ettiler. Ancak sonradan gelen tarihçiler İsa'nın doğum gününün 24 Aralık'taki olduğu iddiasının 4. yüzyıla kadar Hıristiyanlıkta görülmediğini ve 2. yüzyılda yazılan İncil'deki hikâyelerin, ikilinin iddia ettiği şekliyle, mitolojiden etkilenmediğini ispatlayarak Volney ve Dupuis'in teorisindeki problemleri ortaya çıkardılar.

1840'larda ise başka bir isim, Almanya'daki Bonn Üniversitesi'nde tarihçi olan Bruno Bauer benzer iddialar ortaya attı. Bauer, ilk dönem çalışmalarında Nasıralı İsa'nın yaşayıp yaşamadığına dair kesin bir yargıya varmasa da, Yeni Ahit'teki Matta ve Luka'nın doğrudan Markos'tan etkilendiğini, hatta bu iki kitabın kaynağının Markos'un yazdığı kitap olduğunu söyleyerek, İsa hakkında anlatılanların uydurma olduğuna dair şüpheleri tekrar körükledi. Bauer'e göre Hıristiyanlığın esas kurucusu İskenderiyeli Philo isminde, Yahudilikten gelen fikirleri Yunan felsefesine uygun

hale getiren bir filozoftu.Aynı dönemde Hıristiyanlığın, kaynağını Gnostik mistisizmden alan fabrikasyon bir din olduğuna dair iddialar da vardı.

1900'lerde ise başka yazarlar İsa paygamberin yaşamadığını ya da yaşadığına dair kanıtların az olduğunu ve İncil'deki hikâyelerin tarihsel olarak güvenilir olmadıklarını savundu. Bertrand Russell da bunlardan birisiydi. İsa'nın gerçekten yaşadığı fikrine şüpheyle yaklaşan Russell "Niye bir Hıristiyan değilim" isimli ünlü denemesinde, İsa yaşadıysa bile halkın yaşayan gerçek insanla ilgili çok az şey bildiğini söylemişti.

Günümüze geldiğimizdeyse en çok ilgi çeken yazarlar Timothy Freke ve Peter Gandy ikilisi, Earl Doherty ve Zeitgeist The Movie'nin bu inceleyeceğimiz ilk bölümünün esas ana kaynağı olan ve Acharya S. olarak bilinen Dorothy Murdock olarak göze çarpıyor.

Söz konusu "İsa miti teorisi"nin ana dayanak noktalarını şöyle sıralamak mümkün: ilk olarak İsa'nın diğer pagan tanrılarıyla ve kahramanlarıyla benzerlikleri, ikinci olarak aynı dönemde yaşayan tarihçilerin bu türden mucizevi bir insandan hiç bahsetmemesi ve son olarak da İncil'den bazı bölümlerde İsa'nın hayatına dair çelişkilerin bulunması.

Zeitgeist the Movie de bu noktalardan bazılarını ele alarak, İsa peygamberin aslında hiç yaşamadığını, onun hayatına dair bilinen şeylerin kaynağının mitoloji, astroloji ile başka dünyevi kaynaklar olduğunu, 30 dakikalık bir kurguyla ve üstelik ilk bakışta başarılı bir biçimde gösteriyor.

Arkeoloji, tarih, mitoloji ve diller konusunda eğitim almış, Yunan medeniyeti konusunda uzmanlaşmış bir yazar olan Acharya S, ya da gerçek ismiyle Dorothy Murdock, Zeitgeist'ın bu konudaki ana bilgi kaynağı. Hatta kendisinin "The greatest show on earth" (Dünyadaki en büyük gösteri) isimli bir kitabı da bulunmakta, ki söz konusu ibare filmin bu bölümünün alt başlığı aynı zamanda. Acharya S'nin ana argümanı, İsa'nın bir Güneş-Tanrı olduğu ve kaynağını mitolojiden ve özellikle Mısır astrolojisinden aldığı yönünde. Kendisi İsa'yı Mithra, Horus, Adonis, Krishna gibi daha eski Güneş-Tanrı'larla kıyaslayarak ortak noktaları ortaya koyuyor. Peki bu kıyaslamalar ve varılan sonuçlar ne kadar doğru? Kıyaslama yapmak elbette doğru ancak varılan sonuçlar ne kadar doğru? Bunu bulabilmeyi amaçlıyoruz.

Filmin diğer göze çarpan kaynakları arasında 19. yüzyılda yaşamış İngiliz şair ve amatör Mısırbilimci G. Massey, okültizm ve UFO'lar üzerine çalışan New Age (Yeni Çağ) taraftarı yazar Jordan Maxwell, 1920'lerde dini konu alan bir kitap yazmış olan Albert Churchwood isimli İngiliz doktor ve son olarak Acharya S'ye de ilham vermiş *Forgery in Christianity* (Hıristiyanlıkta Sahtecilik) isimli kitabı yazmış olan Amerikalı avukat Joseph Wheless. Hatta film bu isimlerden alıntılarla başlıyor.

Filmdeki iddiaları adım adım ele alarak incelemeye başlayalım.

Anlatılmış en müthiş hikâye

Filmde ilk bir kaç dakika boyunca güneşin ve bu yıldızın kültürlerdeki yerinden bahsediliyor. Bu kısımda bir problem yok; ta ki Zodyak ile ilgili noktaya gelene kadar:

Bu, Zodyak çaprazı. İnsanlık tarihinin en eski kavramsal işaretlerinden biri. Güneşin, bir yıllık süreç içerisinde 12 büyük takımyıldızı içinden geçişini tasvir eder.

Burada geçen "çapraz" sözü, İngilizcedeki "cross" sözünün karşılığıdır. Ancak burada bahsedilen Zodyak bir çapraz değil, 12 parçaya bölünmüş bir tekerlektir. Burada özellikle "cross" kelimesinin kullanılmasının sebebi, "cross" kelimesinin bir anlamının "haç" olmasıdır. Burada Zeitgeist, izleyiciyi birazdan konuyu bağlayacağı İsa hikâyesine hazırlayarak, "Zodyak haçı, Hıristiyanlık haçına dönüşmüştür" fikrini sunmaktadır.

Zodyak çaprazı'nda her takımyıldızı antropomorfize edilmiş, diğer bir deyişle hayvan ya da doğa figürleriyle kişiselleştirilmiştir. Bir başka deyişle antik toplumlar güneşi ve yıldızları izlemekle kalmamış, onları, hareketlerinin sonucunda meydana gelen olaylarla bağlantılı olarak özenle kişiselleştirmişledir. Güneş, yaşam veren ve yaşamı devam ettiren nitelikleriyle görülemeyen yaratıcının sureti, yani Tanrı olarak kişiselleştirilmiştir.

Bu paragrafta verilen bilgi tam olarak doğru değil. Eski uygarlıklarda güneş görülemeyen bir yaratıcının sureti değildi; ona doğrudan bir tanrı olarak tapılıyordu. Kişileştirildikleri doğru, ancak zaten kişileştirilmiş ama görülemeyen tanrıların bir nevi elçileri, temsilcileri ya da suretleri olduklarını söylemek pek de doğru değil. Film, bu fikri 1494 tarihli Marisilo Ficino'nun yazdığı *De Sole* isimli bir kitaba dayandırıyor. Fakat bu bilgiyi başka tarihi kaynaklarda doğrulayamıyoruz. Bununla birlikte, Platon'nda, güneş "bilgi kaynağı" olarak gösterilmiştir.

"Tanrı'nın Güneşi", "Dünyanın Işığı" ve "İnsanlığın Kurtarıcısı" olarak da bilinir.

Buradaki "kurtarıcı" tanımı biraz şaibeli. Zira filmin web sitesindeki kaynakta kurtarıcı olarak Herkül gösterilmi;, ama Herkül'ün dünyevi insanları dünyevi dertlerden kurtarması (insanları karşılaştıkları zor durumlardan birebir kendisi kurtarması) İsa'nın ebedi hayatta kişiyi cehennemden kurtarmasından farklıdır.

Bu, Horus. M.Ö. 3000 civarında Mısır'ın Güneş Tanrı'sıydı. Horus güneşin kişiselleştirilmiş haliydi ve yaşamı güneşin gökyüzündeki hareketiyle ilgili bir dizi hikâyeyle açıklanıyordu. Mısır'daki antik hiyeroglifler sayesinde, bu güneş tanrısı hakkında çok şey biliyoruz.

Horus bir Güneş Tanrı değil, Gök-Tanrı'ydı. Horus'un iki gözü, Güneş (sağ göz) ve Ay (sol göz) ile sembolize edilirdi. Bu sözlerin geçtiği yerde "Solar Messiah" yani "Güneş Mesihi" ifadesi geçmesine rağmen Horus'un Mesih, ya da bir nevi kurtarıcı olduğuna dair herhangi bir bilgiyi diğer

kaynaklarda doğrulayamıyoruz. *Mesih* kelimesi İbranice kökenlidir ve filmin sitesindeki kaynakta da bu türden bir Mesih ifadesi geçmiyor. Buradan da yazarların hikâyeyi İsa'ya bağlayabilmek için "Mesih" sözünü senaryoya dahil ettikleri sonucu çıkıyor.

Bir sonraki cümle şu şekilde:

Örneğin, güneşi ve ışığı temsil eden Horus'un Set adında bir düşmanı vardı ve Set gece karanlığının kişiselleştirilmesiydi. Her sabah Horus, Set'e karşı olan savaşını kazanırken akşam olduğunda da Set Horus'u mağlup ederek onu yeraltına gönderir.

Mısır mitolojisindeki Horus ve Set çatışması piramitlerde, mezarlarda ve Shabaka taşında bulunan bir hikâye. Set, Horus'un babası Osiris'i öldürdüğü için Horus Set'le birçok kez savaşmıştır. Bu kısmın kaynağı Acharya S11; ve gece gündüzün birbirini takip etmesinin Horus ve Set'in kavgası şeklinde olduğunu söyleyen başka kaynak yok. Bunun yerine Set ve Horus'un Güney Mısır'ın Kuzey Mısır tarafından fethedilmesinin bir metaforu olduğu söyleniyor. Set çöl, karanlık ve kaos tanrısıdır; Horus'un da sağ gözü güneştir. Belki buradan bir bağlantı kurulabilir, ancak bunu destekleyecek ifadeler Mısır mitolojisinde mevcut değil. Bu hikâyedeki diğer ilginç bir nokta, Horus ve Set'in savaşı sırasında Set'in bir testisini kaybetmesi (ve çöl bu yüzden çoraktır), Horus'un da sol gözünden yaralanmasıdır (bu yüzden Ay Güneş'e oranla çok daha az ışık verir).

Bir sonraki sahnede, film Horus'un hikâyesini İsa'nınkine birçok açıdan benzediğini anlatır:

Horus, 25 Aralık'ta bakire İsis-Meri tarafından dünyaya getirilir.

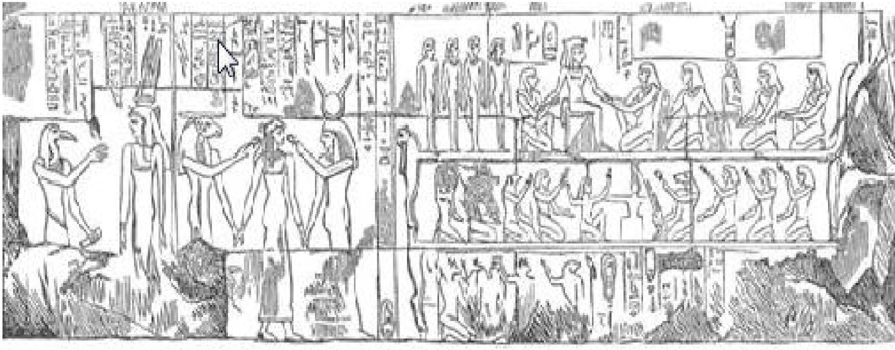
İsis, Horus'un babası Osiris'le evli bir tanrıçaydı ve Mısır mitolojisinde onun bakireliğinden bahsedilmez. Osiris Set tarafından öldürüldükten sonra İsis, Osiris'in parçalarını bir araya getirir, ancak eksik olan tek parça Nil nehrindeki bir balık tarafından yenmiş olan penistir. Onun yerine altından bir penis yapılır ve Osiris'e bu altın penis yerleştirilir; daha sonra İsis'le cinsel ilişkiye girerler ve sonucunda Horus doğar. Görüldüğü gibi bu hikâyede "Bakire'den doğum" pek mümkün değildir. 25 Aralık tarihi, aslında İncil'den gelen bir tarih değil; ancak buna daha sonra tekrar döneceğiz. Horus'un doğumgünü olarak kutlanan bayram *Khoiak Bayramı'*dır ve kasım ayındadır.

Peki İsis-Meri nerden geliyor? *Meri* kelimesi eski Mısır dilinde sevilen manasına gelen bir kelimedir. "Sevilen İsis" gibi bir anlamı vardır. Filmde bu ifadenin verilmesinin sebebi İsis'in Meryem ile ilişkilendirilmeye çalışılmasıdır.

Doğumu, doğudaki bir yıldızla birlikte meydana gelmiştir. Üç kral, yıldızı takip ederek Horus'u bulmuş ve bu yeni doğmuş kurtarıcıyı süslemişlerdir.

Bu iddianın kaynağı yine Acharya S, ve onun kaynağı Mısır'da bulunan Luxor tapınağında bulunan bir kabartmanın tercümesi.

Ancak kabartmanın diğer Mısırbilimciler tarafından tercümesi pek de İsa hikâyesine benzemiyor. Bu kabartmadaki hikâye aşağı yukarı şu şekilde:

Tanrı Amun, insan kraliçenin kralla evleneceği gece (evlilikten önce) Kral'ın kılığına girerek yatağa giriyor. Ama kraliçe kokusundan onun bir tanrı olduğunu fark ediyor. Bunun üzerine Amun kendisini gösteriyor ve kraliçeyle cinsel ilişkiye giriyor. Kabartmada ateşli bir sevişme sahnesi anlatılırken, Amun'un arkadaşı bir başka tanrı olan Thoth yatağın yanında durup onları izliyor. Cinsel ilişkiden sonra kraliçe ve Amun yatakta sohbet ediyorlar ve hatta kraliçe bir noktada Amun'un penisinin ne kadar iri olduğundan bahsediyor. Amun kraliçeye hamile olduğunu ve Amenophis isimli bir erkek çocuk doğuracağını söylüyor. Bir sonraki kabartma panelinde ise bebeğin doğacağı halka duyruluyor ve bebeklere ruh üflemekle görevli olan tanrı Kneph, Amenophis'e ruhunu üflüyor.

Görüldüğü gibi buradaki duyuruda kraliçe zaten bebeğin doğacağından haberdar. O yüzden Hrıistiyan ilahiyatındaki gibi Kutsal Ruh'un bebeğin doğumunu Meryem'e müjdelemesi gibi bir şeyden bahsetmek güç.

Buradaki kabartmada daha düşük rütbeli tanrılar ya da devlet görevlileri görünüyor; bu ayrım tam olarak tercüme edilebilen bir şey değil ancak bunlar üç kral ya da üç yıldızbilimci değil. Çünkü Mısır'da kral olarak düşünülebilecek tek kişi Firavun ve o da kabartmanın başka bir yerinde resmedilmiş. Burada "yıldızbilimci" olarak geçen

kişiler İncil'de "Magi" olarak geçen ve aslında "üç bilge adam" olarak tanımlanan kişiler. Burada dikkat edilmesi gereken nokta İncil'de Matta 2:1-12'de geçen hikâyede kaç tane kral-bilge olduğunun söylenmemesi. Ancak üç tane hediye olduğu yazdığı için sanki üç kral varmış gibi düşünülüyor. Oysa aslında kaç tane kral-bilge olduğu net değil. Toparlarsak Acharya S'nin Luxor tapınağında İsa'nın doğumuna çok benzer bir hikâyenin anlatıldığı iddiası çok da sağlam görünmüyor.

12 yaşına geldiğinde, cömert bir çocuk öğretmendi. 30 yaşına geldiğindeyse Anup tarafından vaftiz edildi ve görevine başladı.

Buradaki ifade İsa hikâyesiyle birebir örtüşüyor; zira İsa 12 yaşındayken kaybolur ve bulunduğunda yetişkin filozoflara ders vermektedir; peygamberliğine de 30 yaşındayken başlar. Ancak bu ifadeler Horus'la pek örtüşmüyor. Horus'un çocukluğunu gösteren resim ve heykellerin neredeyse tamamı annesi İsis'le birlikte olduğu resimler ve heykelle; zira İsis Horus'u 30 yaşına kadar saklıyor. Saklandığı için de öğretmenlik yaptığına dair bir hikâye ya da yazı yok. Anup isminin kullanılması İsa'nın Vaftizci Yahya tarafından (John) vaftiz edilmesi hikâyesine benzerlik kurabilmek amacıyla kullanılıyor. Fakat Anup asil çocuk, genç prens anlamına gelen bir tanımlamadır, isim değildir. Eğer kastedilen şey Anupu isimli tanrı ise, onun da görevi mumyalamadır. Horus'un ritüel banyosu ile ilgili tek kaynak filmin de kullandığı kaynak olan Massey.

Horus'un birlikte yolculuk ettiği 12 havarisi vardı. Hastaları iyileştirmek ve su üzerinde yürümek gibi mucizeler

gösterirdi.

Horus'un 12 takipçisi yoktu. Onun yerine 16 insan takipçisi ve 4 tane tanrı takipçisi vardı. Horus annesi İsis'ten bir "iyileştirme" gücü edinmişti; ancak bu özelliği yetişkinliğinde değil çocukluğunda geçerlidir. İsa ise çocukken değil yetişkin olduktan sonra insanları iyileştirdiğine inanılan bir karakterdir.

"Kralların Kralı", "Tanrının Oğlu", "Dünyanın Işığı", "Alfa ve Omega", "Tanrının Koyunu" ve bunun gibi birçok isimle anıldı.

Bu lakaplar İsa peygamberin lakaplarından. Bu iddiaların kaynağı olarak G. Massey gösterilmiş ancak Horus'un özellikle bu lakaplarla anıldığına dair başka kaynaklarda bir bilgi yok. Horus, Osiris'in oğlu olduğu için "Tanrı'nın oğlu", ya da sağ gözü güneş olduğu için "dünyanın ışığı" olarak anılabilir; ancak "alfa ve omega" ya da "Tanrı'nın koyunu (kuzusu)" olarak anılması, kaynağı Massey olan bir iddia.

Typhon (Set) tarafından ihanete uğrayıp otuz gümüş akçeye satıldıktan sonra çarmıha gerildi, mezara gömüldü ve üç gün sonra dirilip cennete yükseldi.

İsa'nın iyi bilinen Judas tarafından otuz gümüş sikke karşılığında ihanete uğraması ve ardından çarmıha gerilmesi, üç gün sonra da dirilip cennete yükselmesi hikâyesi sanki birebir Horus'ta da görülüyormuş gibi gösteriliyor. Ancak Horus daha bir çocukken bir akrep sokması sonucu ölüyor; sonrasında da Thoth isimli tanrı tarafından hayata döndürülüyor. Bu olaylar Set ile olan savaşlarından çok önce.

Horus’un benzerlikleri burada bitiyor; ancak film dört başka tanrı figürünün de bu özelliklerin çoğunu barındırdığını iddia ediyor. Sırasıyla ele alalım:

Attis: *25 Aralık’ta bakire bir anneden doğdu, çarmıha gerildi ve üç gün sonra dirildi.*

Mitolojiye göre Agdistis isimli tanrının diğer tanrılar tarafından kesilen penisinden biten bir badem ağacının meyvesini rahmine yerleştiren Nana, Attis’i doğurur. Nana’nın bekâretine dair bir bilgi yoktur . Burada mucizevi doğum sözkonusu olabilir; ancak İsa’nınkiyle aynı türden bir mucize söz konusu değildir. 25 Aralık tarihini Attis’le ilişkilendiren başka kaynak yoktur.

Krishna: *Bakire Devaki’den doğdu; doğduğu zaman doğuda bir parlak yıldız vardı, mucizeler gösterdi, öldükten sonra tekrar dirildi.*

Krishna’nın Devaki’nin sekizinci çocuğu olduğuna inanılır. Daha önce yedi çocuk doğuran Devaki, nasıl bakire olabiliyor anlamak zor. Krishna’nın doğumunda parlak yıldız yok; hatta bir zindan hücresinde doğuyor. Öldükten sonra hemen tekrar diriliyor, yani üç günlük bekleme de yok. Krishna kelimesi Christ ile benzer olarak görülse de, Krishna’nın manası “siyah olan”, Christ’in manasıysa “kutsanmış olan”.

Dionysus-Bacchus: *25 Aralık’ta, bakireden doğdu, suyu şaraba çevirdi, gezgin öğretmendi, “Kralların kralı”, “Tanrının tek oğlu” “Alfa ve Omega” isimleriyle anıldı.*

Dionysus’un iki tane doğum hikâyesi vardır; ikisinde de baba Zeus’tur, birinde anne Semele isimli insan, diğerinde Persephone isimli tanrıçadır. Bekâret sözkonusu değildir. Dionysus gezgin bir öğretmendir ancak öğrettiği şarap yapma sanatıdır. Sudan şarap yapma hikâyesiyse İsa peygamberinkine tam olarak benzemiyor. Dionysus, Anius isimli kralın üç kızına her dokunduklarını mısır, yağ ya da şaraba çevirme gücü veriyor. Dolayısıyla kız suya dokununca şaraba dönüşüyor. Dokunduğu her şeyi altına çeviren Midas’a bu gücü (ya da laneti) veren de Dionysus’tur. Dionysus’un tanrının tek oğlu olduğu iddiası saçma zira babası Zeus ve bilindiği üzere Zeus’un birçok başka oğlu olduğuna inanılıyor. Kralların kralı olması da biraz zor; zira baş tanrı Zeus. Alfa ve omega ifadesi, yaşamın başlangıcını temsil eden bir ifade. Ancak Dionysus’un doğumundan önce yaşam olduğu için onun “alfa ve omega” olarak anılması biraz zor.

Mithras-Mithra: *Pers-Roma tanrısı. 25 Aralık’ta Bakire’den doğdu, 12 havarisi vardı, öldükten 3 gün sonra dirildi, mucizeleri vardı, kutsal günü pazardı.*

Öncelikle burada belirtilmesi gereken şey, Mithra ve Mithras’ın ayrı tanrılar oluşu. Mithra Hint-Pers tanrısı, Mithras Roma tanrısıdır ve İsa ile benzerlikleri olduğu söylenen tanrı daha çok Roma tanrısı olan Mithras’tır. Roma ordusunda çok popüler bir tanrıdır.

Mithras gerçekten de 25 Aralık’ta doğumu kutlanan bir tanrıdır. Ancak İncil’deki doğum hikâyesinin bahar aylarında geçmiş olma ihtimali çok yüksektir. Zaten 25 Aralık’taki doğum günü 3. yüzyıla kadar Hıristiyanlıkta görülen bir şey değildir. Mithras’ın doğumu bir kayadandır; bakire bir anne

hikâyede yer almaz. 12 havari iddiasıysa Mithras'ın bazı resimlerde ve heykellerde 12 burçla çevrili gösterilmesidir. Ancak İsa'nınkine benzer bir şekilde 12 takipçisi ya da öğrencisi yoktur. Mithras çarmıha gerilmemiştir; bir çariot ile tanrılar katına geri dönmüştür.

Film bu noktada birçok mitolojik figürün ismini sıralayarak, bunların hepsinin genel olarak bu özelliklere uyan tanrılar olduğunu söylemektedir. Kaynak Acharya S'dir25. Tanıdık gelen isimlerden birkaçına bakalım:

Thor: Tanrı Odin ve dev Jörd'ün oğludur. Karısı ve metresi vardır, çocukları vardır. Thor mitolojisinde İsa'ya benzeyen bir yön yoktur.

Chu Chulain : İrlandalı savaşçı. Doğumgünü 23 Haziran olarak geçiyor. İnsanlara yardım eden bir karakter; ancak bu yardım İsa'dan çok Herkül gibi dünyevi meseleler ve dünyevi çözümler içeriyor.

Esus: Keltik-Druid tanrısı. İnsan kurban edilen, İsa hikâyesine benzer bir yanı olmayan tanrı. Jesus ismiyle olan benzerliği sadece tesadüf.

Zalmoxis: Heredot tarihinde görülen bir tür peygamber. Kendisine inananlara cennet vadetmiştir, ancak İsa'yla özdeşleşen bakireden doğum, çarmıha gerilme gibi özelliklere sahip değildir. Üç yıl boyunca ortadan kaybolup tekrar ortaya çıkmıştır. Belki buradan bir benzetme yapılmış olabilir.

Tammuz: Babil tanrısı. Tammuz'da tekrar doğum motifi vardır, ancak ölümü çarmıha gerilme şeklinde değildir.

Cehenneme giderek sevgilisi İnanna'yı kurtarmak ister.

İsa'dan başka bakireden doğum motifi sadece iki tanrısal figürde vardır. İlki Hinduizmde M. Ö. 400'lerde yazılmış Mahabharata destanında Kraliçe Kunti'nin kral Pandu'yla evlenmeden önce Tanrı Surya'ya dua etmesiyle bekareti bozulmadan hamile kalan Karna'dır. Karna'nın İsa'yla benzerliği bu kadardır; zira kendisi barışçıl bir peygamber değil, savaşçı bir kahramandır.

Diğeri ise en erken M. Ö. 400 tarihinde adından bahsedilen, Güney Amerika yerlilerinin (Maya ve Aztekler) tanrılarından Quetzalcoatl'dır. Onun da annesi Coatlicue'nin, Quetzalcoatl ve ikiz kardeşi Xolotl'u doğurana kadar bakire olduğuna inanılırdı. Ama bu tanrının herhangi bir şekilde İsa hikâyesini etkileyebilmesi imkansızdır, zira Güney Amerika bilindiği gibi ancak 15. yüzyılda keşfedilmiştir.

Özetle rastgele seçilen bu isimlerde İsa'ya benzer noktalar ilk bakışta göze çarpmamaktadır. Bu isimlerin kaynağı da Acharya S.'dir.

Bunları anlamak için isterseniz en güncel güneş mesihini bir gözden geçirelim. İsa, 25 Aralık'ta Beytüllahim'de bakire Meryem'den dünyaya geldi. Doğumu, doğuda bir yıldızın doğmasıyla müjdelendi. Üç büyücü kral, bu yıldızı takip ederek İsa'yı buldular ve süslediler.12 yaşına geldiğinde bir çocuk öğretmendi; 30 yaşında Yahya tarafından vaftiz edildi ve görevine başladı.

İsa'nın birlikte yolculuk yaptığı 12 havarisi vardı ve onlara hasta insanları iyileştirmek, suda yürümek, ölüleri diriltmek gibi mucizeler gösterdi. "Kralların Kralı", "Tanrı'nın Oğlu", "Dünya'nın Işığı", "Alfa ve Omega", "Tanrı'nın Koyunu" ve bunun gibi birçok isimle anıldı. Yahuda tarafından ihanete uğrayıp otuz gümüş akçeye satıldıktan sonra çarmıha gerildi, mezara gömüldü ve üç gün sonra dirilip cennete yükseldi.

İsa'nın doğum tarihinin ne olduğu İncil'de yazan bir bilgi değildir. Bu motif 3. yüzyılda Hristiyanlığa girmiştir. İncil'den Luka 2:8'de geçen şu ifade İsa'nın doğum tarihini bir bahar ayına koymaktadır:

"Aynı yörede, sürülerinin yanında nöbet tutarak geceyi kırlarda geçiren çobanlar vardı. Rab'bin bir meleği onlara göründü ve Rab'bin görkemi çevrelerini aydınlattı. Büyük bir korkuya kapıldılar. Melek ise onlara, 'Korkmayın!' dedi. 'Size, tüm halk için büyük sevinç kaynağı olacak bir müjde getiriyorum: bugün size, Davut'un kentinde bir Kurtarıcı doğdu. Bu, Rab olan Mesih'tir. Ve işte size bir işaret: kundağa sarılmış ve yemlikte yatan bir bebek bulacaksınız."

Çobanların geceyi kırda geçiriyor olmaları havanın kış aylarındaki gibi soğuk olmadığını ve İsa'nın doğumunun kış hariç herhangi bir mevsimde olmuş olması gerektiğini ortaya koyuyor. Önerilen tarihler Mart, ya da Kasım ayları. Paragrafın geri kalanı zaten Yeni Ahit'ten alınma olduğu için bir çelişki yok.

Öncelikle, doğum kısmı tamamen astrolojik. Sözü edilen doğudaki yıldız Sirius'tur, 24 Aralık'ta gece gökyüzündeki en

parlak yıldızdır ve Orion kuşağındaki diğer üç parlak yıldızla aynı hizadadır. Bu 3 parlak yıldız, antik zamanlar olduğu gibi günümüzde de aynı isimle anılırlar: Üç Kral. Üç Kral ve en parlak yıldız, Sirius hepsi birlikte 25 Aralık'ta güneşin doğacağı noktayı gösterir. Bu yüzden üç kral doğudaki yıldızı "takip" eder.

Sirius gerçekten de geceleri görünen en parlak yıldızdır. Ancak 24 Aralık gecesi Orion takımyıldızının kemeri olarak görünen üç yıldızla aynı hizada olduğunu söylemek, sanki diğer günlerde aynı hizada değilmiş gibi bir izlenim doğurur ki, bu yanlıştır. Yıldızların birbirlerine olan konumları çok yavaş değişir. Pratikte dünyadan bakıldığında yıldızların birbirlerine göre olan konumları sabittir. Ancak problem bu kadarla bitmez, zira Orion'un kemerindeki yıldızlar aynı hizadaymış gibi görünseler de çıplak gözle bile aslında ortadaki yıldızın diğerlerine göre daha alçak bir noktada olduğu fark edilebilmektedir. Yani Orion'un kemeri yan yana aynı hizada duran üç yıldız değildir. Fakat bu ufak sapmayı dikkate almadan Sirius'a doğru bir çizgi çekildiğinde, çizginin Sirius'u epey ıskaladığını görürüz. Çizgi Sirius'un doğrultusundadır ve Sirius'u bulmak için kullanılabilir; ama doğrudan Sirius'u gösterdiğini söylemek, gerçeği biraz esnetmek demektir.

Orion Takımyıldızı

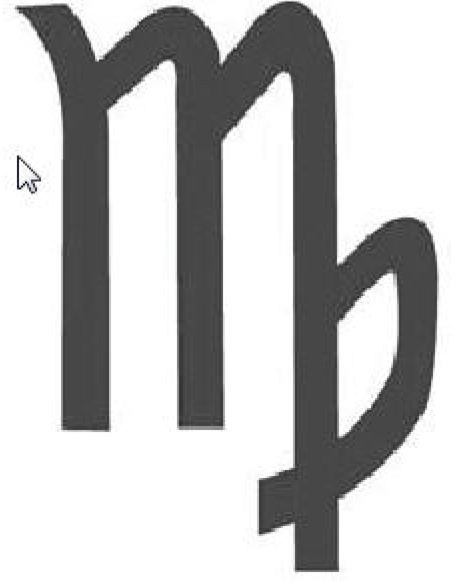
Ya 25 Aralık'ta bu çizginin güneşin doğacağı yeri gösterdiği iddiası?Bu da pek doğru değildir. Çünkü Kuzey Yarımküre'de, Orion takımyıldızı 25 Aralık'ta güneş battıktan sonra ufuk çizgisinden yukarı çıkar. Buna göre Orion ve Sirius ufuk çizgisini geçtiklerinde işaret ettikleri yer pusulada 112 derece noktasıdır (Doğu-Güneydoğu) ve bu nokta güneşin doğduğu nokta değildir. Bu kadarla bitmiyor, "Orion'un kemeri ve Sirius, güneşin doğacağı noktaya işaret ediyor" demek pek bir anlam ifade etmez; zira dünya döndükçe Orion'un kemeri ve Sirius'un işaret ettiği nokta sürekli kaymaya devam eder. Yani gece boyunca mutlaka ertesi gün güneşin doğacağı yeri işaret ediyor olabilir; ama aynı zamanda gece boyunca birçok başka yere de işaret ederler. "Üç Kral" olarak adlandırılan Orion'un kemeri, aynı zamanda üç kızkardeş olarak da bilinir; ancak problem bu tanımlamanın 1600'lere kadar tarihi kaynaklar da görülmemesidir.

Bakire (Virgin) Meryem, Başak (Virgo) burcundan gelir. Başak "Virgo the Virgin" olarak da bilinir. Virgo (Başak), Latince'de bakire demektir. Başak aynı zamanda "Ekmek Evi" olarak da bilinir ve Başak, elinde bir demet buğday tutan bir bakire olarak tasvir edilir. "Ekmek Evi" ve sembolü olan buğday, hasat mevsimi olan Ağustos ve Eylül aylarını temsil eder. Ayrıca Beytüllahim'in tam tercümesi, "Ekmek

Evi”dir. Bu yüzden aslında Beytüllahim; dünyadaki bir yeri değil, gökyüzündeki bir yeri yani Başak burcu takımyıldızını temsil eder.

Virgo Latincede bakire, Beytüllahim de İbranicede ekmek evi manasına gelir. Filmde gösterilen Başak burcunun sembolü de doğru, en sondaki bacağı tekrar uzatılmış bir M harfine benzemektedir. Başak burcunun bir sembolü de elinde buğday başakları tutan bir genç kızdır.

Başak burcunun simgesi

Virgo takımyıldızının Yunan mitolojisindeki hikâyesine göre Zeus'un insanların arasında yaşayan Astraea isimli bakire kızı, insanlardan gördüğü hainlik ve kötülüklerden kaçarak cennete yükselmiş ve Başak takımyıldızına dönüşmüştür. Bu hikâyede bakirelik haricinde Meryem'le bir benzerlik yoktur. Filmde bahsi geçen ve isimleri M harfiyle başlayan iki diğer "bakire" tanrıça Myrrha ve Maya'dır. Myrrha bir Yunan tanrıçası ve Adonis'in annesidir. Adonis'in doğumuyla ilgili iki değişik versiyon vardır. Birinci versiyonda Myrrha Afrodit'in tuzağına düşerek babası Theias ile cinsel ilişkiye girer. Theias olayı farkedince Myrrha'yı bıçakla kovalar. Diğer tanrılar da Myrrha'yı kurtarmak için onu bir ağaca dönüştürürler; Adonis de bu ağaçtan doğar. İkinci versiyonda Afrodit Myrrha'yı ağaca çevirir, Theias'ın elinde de bıçak yerine bir ok vardır ve oku ağaca atınca oluşan delikten Adonis doğar.

Maya, Buda olarak bilinen Prens Siddharta'nın annesidir. Ancak bu hikâyede bekaret sözkonusu değildir; zira Maya ve Buda'nın babası kral Suddhodana Siddharta doğduğu zaman 20 yıldır evlidir. Ancak Buda'nın doğumunu rüyasında görmesiyle ilgili bir hikâye vardır, belki buradan bir ilgi kurulabilir.

Bethlehem'in yani "ekmek evi"nin Başak burcunun simgesindeki buğday taneleriyle sembolize edilmesi ise İsa miti teorisini savunanlar haricinde ortaya konan bir bağlantı değildir. Başak burcundaki buğday sapı simgesi Sümerlerin tahıl tanrısı Ashnan'dan beri görülen bir motif. Ancak buradaki simgede bir problem var, zira İsa Bethlehem'de doğduğuna inanılan birisi, fakat eğer Başak burcu sembolünden yola çıkılarak bir tanrı yaratılmışsa İsa'nın kendisinin buğdayla ilişkilendirilmesi gerekirdi, doğduğu yerin değil. Başak burcunun aynı zamanda "ekmek evi" olduğuna dair filmin kaynağı Freke ve Gandy'nin kitabı *The Jesus Mysteries*31 ve Acharya S32; bu bilgiyi başka kaynaklardan doğrulayamıyoruz.

Son olarak M harfinin benzerliğinden bahsediliyor. Meryem, Maya ve Myrrha'nın isimlerinin baş harfinin başak burcunun simgesi olan M harfine benzediği iddia ediliyor. Ancak İbranicedeki M harfi Yunanca ve Latince'deki M harfine benzemez. İlk İncil'in İbranice harflerle Aramaik dilinde yazıldığını göz önüne alırsak, M harfinin başak burcunun sembolüne benzeyen bir karakter olmadığını görürüz. Aynı şekilde Yeni Ahit'in ana kitabı Matta'nın da İbranice yazıldığını biliyoruz. Bu sebeple M harfi benzerliği pek de geçerli bir kanıt sayılamaz.

Ayrıca 25 Aralık'ta yani kış gündönümünde bir başka ilginç olay meydana gelir. Yaz gündönümünden kış gündönümüne kadar, günler kısalır ve soğur. Kuzey yarımküreden bakıldığında güneş güneye doğru hareket eder ve gittikçe küçülerek silikleşir. Günlerin kısalması ve kış gündönümüne

doğru hasat zamanının gelmesi, antik medeniyetlerde ölümü temsil ediyordu. Bu, güneşin ölümüydü.

22 Aralık'ta güneşin yok olduğu en belirgin şekilde görülür. Güneş altı ay boyunca güneye doğru hareket eder ve o gün, ufuktaki en düşük noktasına ulaşır. İşte burada ilginç bir olay olur: Güneşin güneye doğru hareketi üç gün boyunca durur; bu üç günlük beklemeden sonra güneş, haç şeklindeki Güney takımyıldızının üzerinde yeniden yükselmeye başlar. 25 Aralık'ta gerçekleşen bu olaydan sonra güneş, bu sefer kuzeye doğru bir derece hareket eder; günler uzamaya ve ısınmaya başlar, bahar gelir. İşte bu yüzden, "Güneş haç üzerinde öldü, üç gün ölü kaldı ve tekrar dirildi" denir. Bu yüzden İsa ve diğer sayısız güneş tanrısı aynı haç, üç günlük ölüm ve yeniden diriliş temalarını paylaşır.

Güneşin hareketlerinin Kuzey yarımküredeki görünümünü temel alırsak söylenenler doğru. Ancak İsa'nın ne doğumgününün ne de ölümünün kış aylarında olmaması bu iddiayı biraz zora sokuyor. İsa'nın çarmıha gerilmesi baharda kutlanan Pesah bayramından hemen sonraya denk geliyor. İncil'deki son akşam yemeği hikâyesinde yenen yemek Pesah yemeğidir ve genel kanı, modern takvime göre ertesi gün, yani 23 Nisan 33 tarihinde, İsa'nın çarmıha gerildiğidir. Güneşin aralık ayındaki alçalması ve nisanda gerçekleşen İsa'nın ölümü arasında bir bağlantı kurmak zor.

Haç şeklindeki takımyıldızı "Southern Crux" (Güney Haçı) ismiyle bilinen bir takımyıldızıdır. Burada bariz bir astronomik hata var; o da Southern Crux takım yıldızının Kuzey yarımkürede görülebilen bir takım yıldızı olmaması. Ekvatorun güneyi, İncil yazıldıktan çok sonra 15. yüzyılda

keşfedilen bir yer ve bunun doğal sonucu olarak İncilleri kaleme alan yazarların henüz keşfedilmemiş bir takımyıldızından ilham alıp bir çarmıha gerilme hikâyesi yazmış olmaları çok düşük bir ihtimal.

Zeitgeist, İsa ve diğer güneş tanrıların bu çarmıhta ölüm, üç gün sonra dirilme hikâyesini paylaştıklarını söylese de çarmıhta gerilip öldürülmüş ve üç gün sonra dirilmiş başka bir mitolojik kahramana dair kayda değer bir kaynak yok. Filmin kaynak olarak kullandığı kitap 1882 yılında Thomas Doane tarafından yazılmış olan *Bible Myths and and Their Parallels in Other Religions*.

Bu aslında güneşin, Kuzey yarımküreye doğru hareket yönünü değiştirmeden ve baharı getirmeden önceki hareket sürecidir. Buna rağmen güneşin yeniden dirilişi, *bahar ekinoksuna kadar kutlanmazdı. Çünkü güneş, günün uzadığı ve baharın belirtilerinin başladığı bahar ekinoksunda, yani "Paskalya" zamanında belirgin olarak karanlığın kötülüğünü alt ediyordu.*

Burada sembolik bir anlatım kullanılmış. Güneş bahar gündönümüne kadar baskın değildir. Daha doğrusu günler gecelerden kısadır. Burada benzerlik bulunan tanrı daha önce bahsettiğimiz Attis'tir. Attis, bitkilerin tanrısıydı ve bitkilerin kışın ölüp baharda tekrar canlanmasından sorumluydu. Her kış ölür, her baharda tekrar doğardı. Her bahar ayında tekrar doğuşu kutlanırdı. Bugün Hristiyanlığın bazı mezheplerince kutlanan Paskalya bayramı bu gelenekten kaynağını almaktadır.

Şimdi, muhtemelen İsa'yla ilgili en belirgin astrolojik sembole, yani 12 sadık havarisine bakalım. Bunlar aslında Zodyak çaprazında tasvir edilen 12 burçtur ve güneşi temsil eden İsa onları ziyaret eder. Muhtemelen İsa'yla ilgili en bariz astrolojik sembolizm örneği 12 havaridir. Zodyak'ta 12 takım yıldızı var ve İsa'yla sembolize edilen Güneş'le birlikte "yolculuk" ediyorlar. Aslına bakarsanız , 12 rakamı İncil boyunca tekrarlanan bir rakam. Bu yazı başka herhangi bir şeyle ilgili olduğundan çok astrolojiyle ilgili.

12 rakamı Eski Ahit ve Yeni Ahit'te birçok başka yerde de geçen bir takam. 12 İsrail kabilesi, İsrail'in 12 yargıcı, Yusuf peygamberin 12 kardeşi, İsrail'in 12 kralı, 12 prensi ve bir kaç yerde daha bu 12 rakamı karşımıza çıkar. Bu 12 rakamının Zodyak'taki burçlardan alınmadığını ispat etmek imkânsız. Ancak bu üstteki ifadede göze çarpan şey İsa'nın 12 burcu temsil eden 12 havariyi ziyaret etmesine dair. Gerçekten de Zodyak'ta güneş, gökyüzündeki bu 12 burçtan sırasıyla geçer. Fakat İsa hikâyesinde havariler İsa'nın ziyaret ettiği karakterler değil İsa'nın peşinden giden kişiler. Buradaki benzerlik birçok başka yerde de karşımıza çıkan 12 rakamıyla ilgili sadece. Temelde İsa ve güneş arasında bu açıdan bir benzerlik yok.

Güneşin yaşamını tasvir eden, Zodyak çaprazına geri dönersek, onun sadece güneşin hareketlerinin sanatsal bir ifadesi olmadığını söyleyebiliriz. Bu aslında ilahi bir Pagan sembolüdür. Bu bir Hristiyanlık sembolü değildir. Bu, paganların Zodyak çaprazı uyarlamasıdır. Bu yüzden İsa, eski betimlemelerde hep kafasında bir haçla gösterilir. Çünkü İsa güneştir, "Tanrı'nın güneşi"dir, "Dünyanın ışığı"dır,

“Yükselen kurtarıcı”dır, ve bu yüzden, aslında her sabah yaptığı gibi “tekrar gelecek”tir. Karanlığın düşmanı olan Tanrı’nın kudretiyle, her sabah “yeniden doğar”, “bulutların üzerinden yükselir”, ve “acında parlayan gün ışıklarıyla cennetten iner.

Buradaki ifadeler doğrudan İncil’den alınma. Haç sembolü ya da artı sembolü insanlık tarihi boyunca Mısırlılardan Hintlilere birçok yerde görülen bir sembol. Hıristiyanlığa girişi de 2. yüzyıldan sonra. İlk 200 yıl boyunca Hıristiyanların sembolü birazdan değineceğimiz balık sembolüydü. Özetle haç sembolü Hıristiyanlıktan kaynağını alan bir sembol değildir.

Ancak İsa’nın resimlerinde başında ışık huzmesi ve ışınlarla gösterilmesi M. S. 400’lü yıllarda başlayan bir uygulama. Daha öncesinde bu, Perslerden Romalılara geçen ve bazı Roma ile Yunan tanrılarının resimlerinde görülen bir desendir. İlk Hıristiyanlar, kendi dinlerini ve inançlarını hali hazırda var olan pagan dinlerden ayrı tutabilmek adına bu ışık hüzmesi, hare motifini kullanmadılar. 400’lü yıllarda kullanmaya başladıkları zamansa sadece İsa’da değil diğer bütün kutsal kişiliklerde de kullanmaya başladılar.

İncil’de yer alan sayısız astrolojik-astronomik benzetmelerden belki de en önemlisi Çağ’lar ile ilgili olan kısımdır. Yine kutsal kitapta “Çağ” kelimesi birçok yerde geçmektedir. “Çağ” kavramını tam olarak anlayabilmek için, öncelikle gece gündüz eşitliğinin, yani ekinoksun, gerilemesi olayını anlamalıyız. Antik Mısırlılar ve onlardan önceki birçok medeniyet fark ettiler ki, yaklaşık olarak her 2150 yılda bir bahar gündönümünde şafak, Zodyak’ın bir başka

sembolüne denk geliyordu. Bu olay, dünyanın kendi ekseninde açısal olarak dönerken yalpalanmasıyla ilgilidir. Bu olaya gündönümünün gerilemesi denir, çünkü normal bir yıllık döngünün aksine bu olayda burç geriye gider. Bu gerilemenin 12 burcun tamamında gerçekleşmesi için gereken süre ise, tam olarak 25.765 yıldır. Bu süre aynı zaman da "Büyük Yıl" olarak adlandırılıyordu ve antik toplumlar buna çok dikkat ediyordu. Bu yüzden her 2150 yıllık süreci bir "Çağ" olarak adlandırdılar. M.Ö. 4300 yılından M.Ö. 2150 yılına kadar Taurus, yani "Boğa Çağı" yaşandı. M.Ö. 2150 yılından M .S. 1 yılına kadar Aries, yani "Koç Çağı" yaşandı. Ve şu an da içinde bulunduğumuz M.S. 1 yılından M. S. 2150 yılına kadar olan süreçte de, "Balık Çağı" yaşanacak. 2150 yılından sonra ise, dünya yeni bir çağa girecek: "Kova Çağı"na.

Antik Mısırlılar ve onlardan önceki medeniyetlerin "Devinim" adı verilen hareketi farkettiğine ve bildiğine dair iddianın kaynağı Acharya S. Onun kaynağıysa *Hamlet's Mill* isimli, 1960'larda yayımlanan ve yanlış yöntem, geçerliliğini yitirmiş bilgi, tesadüfler ve akıl yürütmelere fazlaca dayanmak gibi şeylerden dolayı çokça eleştirilmiş bir başka kitap. Devinim hareketini ortaya koyduğu bilinen ilk insan M. Ö. 200'lerde Rodos'ta yaşayan Hipparchus isimli bir astronom. Onun yazdığı eser mevcut değil; ancak M.S. 2. yüzyılda yaşayan İskenderiyeli Batlamyus'un Hipparchus'un devinimi farkettiğinden bahsettiği eseri mevcut. Kısaca İncil'in yazarlarının devinimden haberdar olarak ve devinimi astrolojik geleneklere dahil ederek İsa hikâyesini oluşturmuş olma ihtimalleri çok düşük. Devinim'in astrolojide yer bulması için gereken zaman ve bilgi akışı mevcut değil.

İncil, sembolik olarak üç çağın geçişinden ve geçilecek olan dördüncü. bir çağdan bahseder. Eski Ahit'e göre Musa, Sina Dağı'ndan elinde On Emir ile birlikte geldiğinde, insanlarının altından bir buzağı heykeline taptıklarını görür ve çok üzülür. Taş tabletleri parçala ve insanlarına, bu utançtan arınmak için birbirlerini öldürmeleri gerektiğini söyler. Birçok ilahiyatçı bu öfkeyi, İsrailoğulları'nın yanlış tanrıya tapmalarına bağlamıştır. Aslında o put altın bir boğaydı, Taurus Boğası'ydı ve Musa halkına yeni çağın, yani "Koç Çağı"nın geldiğini haber veriyordu. Bu yüzden Yahudiler, bugün bile hala boynuz borusu çalarlar. Musa yeni çağ olan Koç Çağı'nı temsil ediyordu ve bu yüzden herkes eski çağdan vazgeçmeliydi.

M.Ö. 2. yüzyılda keşfedilen bir şeyin M.Ö. 10. yüzyılda yazılan Eski Ahit'e girmiş olması imkansız gibi görünüyor. Musa ve boynuz arasındaki ilişki Tevrat'ta Musa'nın dağa çıkıp On Emir'i alması sırasında yüzünün yanmasını anlatan pasajda geçen "karan" kelimesinin hem ışın hem de boynuz olarak tercüme edilebilmesine dayanıyor. Buna göre eğer kelimenin anlamını "boynuz" olarak alırsak, Musa'nın dağdan indikten sonra boynuzları çıktığını düşünebiliriz. Birçok resim ve heykelde Musa'nın boynuzlu olarak resmedilmesinin sebebi de bu pasajdır. O tarihte bilinmeyen

bir devinim-astrolojik çağ motifinin doğrudan Tevrat'ta bulunan bir ifadeden daha fazla etkisi olduğunu düşünmekçok zor. Onun yerine Yahudilerin küçükbaş hayvan yetiştiren bir halk olması, koç boynuzunun bolca bulunan ve bir borazana dönüştürülebilen bir şey olması sebebiyle geleneksel bir motif haline gelmesi ihtimali daha akla yatkın geliyor. Bir diğer nokta, eğer Musa yeni çağın gelişini ve eski çağın bitişini sembolize ediyorsa, bir 650 sene kadar geç kalmış demek oluyor. Çünkü Musa'nın, eğer gerçekten var olduysa, M. Ö. 1500'lü yıllarda yaşamış olması gerekiyor. Bu da M.Ö. 2150 yılından bir 650 yıl sonradır.

Antik tanrılardan Mithra gibi, başka figürler de bu geçişi yaşamış ve aynı tema içerisinde bir boğayı öldürmüştür.

Mithra'nın boğayı öldürürken yapılmış heykelleri her Mithra tapınağında bulunurdu. Bu temaya "Tauroctony" ismi verilirdi ve Bergama'daki heykel okulunda M.Ö. 200'lü yıllarda yapılmış ve Mithra'yı boğayı öldürürken gösteren heykeller bulunmakta. Ancak daha önce de söylediğimiz gibi, devimin hareketi Hipparchus'tan Bergama'daki heykel ustalarına geçen bir bilgi olsa bile, bu bilginin astrolojik bir geleneğe dönüşmesi için yeterli zaman yok.

Mithras boğayı öldürürken

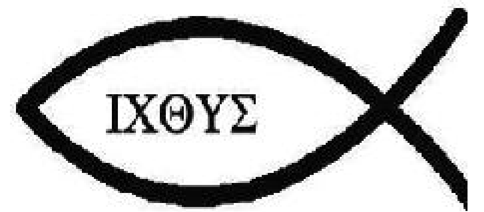
İsa ise bundan sonra gelecek çağın, “Balık Çağı”nın yol göstericisidir. Yani iki balığın. Balık sembolüne Eski Ahit’te çok rastlanır. Örneğin İsa, 5000 kişiyi ekmek ve sadece iki balıkla doyurmuştur. Görevine başlayıp Galilei’de yolculuğa çıktığında, iki balıkçıyla arkadaş olmuş ve balıkçılar onu takip etmiştir. İnsanların arabalarının arkasındaki İsa Balığı çıkartmasını hepiniz bilirsiniz. Bilmediğiniz şey aslında onun ne anlama geldiği. Bu, Balık Çağı sırasındaki Pagan Güneş Krallığı’nın astrolojik sembolüdür. Ayrıca İsa’nın doğumu kabul edilen tarih, bu çağın başlangıç tarihidir.

Gerçekten de İncil’de İsa’nın iki balıkla insanları doyurması ve iki balıkçıyla ilgili hikâyesi bulunmaktadır. Amerika’da arabaların arkasında balık resimleri de bulunmaktadır. Bu balığa “İsa Balığı” denmektedir. Ancak bu balık sembolünün “Balık Çağı” teorisinden daha iyi bir açıklaması var.

Balık sembolünün esas ismi *Ichthys*’tir. Bu kelime eski Yunanca’da balık anlamına gelir. Aynı zamanda İsa’ya işaret eden bir akrostiştir.

Yunancadaki kelimenin yazılışı ΙΧΘΥΣ şeklindedir.

I (i) : Yunanca “İsa” anlamına gelen Iesous kelimesinin baş harfidir.

Chi (kh) X: Yunanca “Mesih” manasına gelen Khristos’un baş harfidir.

Theta (th) Θ: Theou “tanrının” kelimesinin ilk harfidir

Upsilon (u) Y: Yunanca Huios “oğul” kelimesinin ilk harfidir.

Sigma (s) Σ: “Kurtarıcı” anlamına gelen Soter kelimesinin ilk harfidir.

Akrostişi okuduğumuzda «İsa Mesih; Tanrının oğlu; kurtarıcı» cümlesiyle karşılaşırız. Peki bu bu akrostiş niye önemli? Çünkü bu cümle otoritelerden gizli olarak Kilise ve din kurmaya çalışan ilk Hıristiyanların aralarında kullandıkları bir parolaydı. Yani “balık” kelimesinin devinim ya da çağlardan daha önemli ve pratik bir kullanımı vardı.

Peki İsa’nın doğumgünü olarak kabul edilen ve bugün de Milat olarak aldığımız tarih gerçekten de Balık Çağı’nın başlangıcı mı? Hem evet hem hayır; kime sorduğunuza bağlı. Astrologlara göre balık çağının başlangıcı için öne sürülen bir kaç tarih var; M. S. 498, M. Ö. 100 ya da M.S. 1.

Luka 22:10’a göre, havarilerinin İsa’ya “Senden sonra bir dahaki Paskalya nerede olacak?” diye sormaları üzerine İsa: “Bir şehre gireceksiniz ve orada elinde testiyle su taşıyan bir adam göreceksiniz. Onu takip edin ve gireceği eve girin” diye cevap verir. Bu ayet, astrolojik esinlenmelerin belki de en açık olanıdır. Testiyle su taşıyan adam Aquarius’tur. Su-taşıyıcısıdır ve her zaman testiden su döken bir adam olarak tasvir edilmiştir. İsa, Balık Çağı’nı temsil ediyordu. Güneş (Tanrı’nın Güneşi) Balık Çağı’nı (İsa’yı) terk ettiğinde, Aquarius’un (Kova) evine gelecektir; tıpkı Kova’nın (Aquarius) gün dönümü gerilemesinde Balık’ı takip etmesi

gibi. İsa'nın aslında bütün söylediği, Balık Çağı'ndan sonra Kova Çağı'nın geleceğiydi.

Zeitgeist, buradaki pasajın, İsa hikâyesinin astrolojiden esinlendiğine dair en açık delil olduğunu söylüyor. Buradaki problemse filmin yapımcılarının İncil'deki pasajı yanlış alıntılamış olmaları. İsa'nın verdiği cevap doğru olsa da, sorulan soru filmde gösterilen soru değil:

"(8) İsa, Petrus'la Yuhanna'yı, "Gidin, Fısıh yemeğini yiyebilmemiz için hazırlık yapın" diyerek önden gönderdi.

(9) O'na, "Nerede hazırlık yapmamızı istersin?" diye sordular.

(10-11) İsa onlara, "Bakın" dedi, "Kente girdiğinizde karşınıza su testisi taşıyan bir adam çıkacak. Adamı, gideceği eve kadar izleyin ve evin sahibine şöyle deyin: 'Öğretmen, öğrencilerimle birlikte Fısıh yemeğini yiyeceğim konuk odası nerede? diye soruyor.'

(12) Ev sahibi size üst katta, döşenmiş büyük bir oda gösterecek. Orada hazırlık yapın."

Yani havarilerin sorduğu soru "sen gittikten sonraki Paskalya (Fısıh) nerede olacak" değil, "o akşamki Paskalya yemeği nerede yenilecek" sorusu.

Bir diğer nokta da kova burcu sembolüne dair söylediklerinin tam doğru olmaması; zira İncil'deki pasajda görülüyor ki ev sahibi adam testiden su dökmüyor, testiyi taşıyor. Yani sembolü doğru tasvir etmiş olsalar da İncil'deki

pasajı anlatmak istedikleri hikâyeye uyacak şekilde esnetmişler.

Şimdi, zamanın ve dünyanın sonuyla ilgili hepimiz bir şeyler duymuşuzdur. Vahiy kitabındaki resimlemeleri saymazsak, bu konunun ana kaynağı Matta 28: 20 bölümüdür, bu bölümde İsa "Sizinle dünyanın sonuna kadar birlikte olacağım" der. Ama Kral James versiyonunda dünya kelimesi, diğer birçok tercüme hatası gibi, aslında yanlış tercüme edilmiştir. Aslında kullanılan kelime "Aeon"dur, ve "Çağ" anlamına gelir. "Sizinle çağın sonuna kadar birlikte olacağım". Ki bu doğrudur, İsa'nın Balık Çağı, güneş Kova Çağı'na girdiğinde bitecektir. Bütün bu "Dünyanın Sonu" ve "Zamanın Sonu" teması, aslında astrolojik bir alegorinin yanlış tercümesidir. Ama gelin bunu, dünyanın sonunun geldiğine inanan yaklaşık 100 milyon Amerikalıya anlatın.

Filmin yapımcıları burada İncil'in en eski İngilizce tercümelerinden olan Kral James versiyonunda tercüme hataları olduğunu söylüyor; ancak filmin kaynaklarına baktığımızda İncil'den yaptıkları alıntıların hepsini İncil'in bu tercümesinden aldıklarını görüyoruz. Madem tercüme hatalı, niye bu versiyonu kullanıyorlar? Tercüme hatalarını sadece hikâyelerine uyduğu zaman dile getirmek ne kadar dürüstçe bilemiyorum.

İncil'in bir başka tercümesi olan Yeni Uluslararası Versiyon'da Matta 28: 20'de geçen söz gerçekten de "çağ"dır. Fakat kurulan bu ilgi de İncil'in yazarlarının Devinim hareketini bilip, ondan esinlendikleri ön kabulüne dayanıyor.

Diğer yandan İsa karakteri, edebi ve astrolojik olarak Mısır Güneş Tanrısı Horus'un tamamen kopyasıdır. Örneğin, Mısır'daki yaklaşık 3500 yıllık Luxor tapınağının duvarlarında bakire gebeliğini, Horus'un doğumu ve kutsanmasını gösteren resimler vardır. Resimler, Thaw'un bakire İsis'e Horus'a hamile kalacağını söylemesiyle başlar, daha sonra kutsal ruh Nef, bakireyi hamile bırakır, bakire doğum yapar ve bebek kutsanır. Bu hikâye İsa'nın hikâyesiyle tamamen aynıdır. İsa ve Horus arasındaki benzerlik inanılmazdır.

Luxor tapınağında bulunan resim Acharya S'nin teorisindeki en kilit noktalardan birisidir. Bu hiyerogliflerde anlatılan ve İsa'nın doğum hikâyesine (Nativity) benzediği iddia edilen ve resimlerin altındaki yazılarda detaylandırılan hikâyeyi daha önce gözden geçirmiştik. (Tanrı Amun'un kraliçeyle yatağa girmesi, yastık sohbeti, Kneph'in ruhu bebeğe üflemesi vs)

Yine de belirtmekte fayda var ki, İsis ve bebek Horus'un heykelleri, daha sonraki Meryem ve bebek İsa heykellerini çokça etkilemiştir. Buradaki benzerlik bariz ve yadsınamaz cinstendir. Ancak Acharya S ve kaynak olarak kullandığı 19. yüzyıl Mısırbilimcileri, bu benzerlik haricinde İsa ve Horus benzerliğini ikna edici olarak ortaya koyamıyorlar.

Ve araklama devam eder. Nuh ve Nuh'un gemisi hikâyesi tamamen bir kültürden alınmıştır. Büyük Tufan temasına antik dünyada çok rastlanır.

Söz konusu temaya farklı zaman dilimlerinden 200 farklı yerde rastlanabilir. Gene de bunun için çok gerilere gitmeye gerek yok, M.Ö. 2600 civarında yazılan Gılgamış Destanı'na bakmak yeterli. Bu destan tanrı tarafından meydana gelen bir tufandan, hayvanların bindirildiği bir gemiden, hatta İncil'de de olduğu gibi salıverilen ve geri dönen bir güvercinden, ve bunun gibi birçok benzerlikten bahseder.

Nuh Tufanı gerçekten de ilk olarak M. Ö. 18. yüzyılda yazılmış olduğu tahmin edilen Atrahasis destanında geçiyor. Burada da insanlara (çok gürültü yaptıkları için kızıp) tufan gönderen bir tanrı, gemi yaparak insanları ve hayvanları kaçıran bir kahraman, tekrar karayı bulma gibi motifler vardır. Nuh Tufanı'nın Ortadoğu kökenli dinlere nasıl girdiğine dair en kapsamlı çalışmalardan birisi Muazzez İlmiye Çığ'ın *Kuran, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni* kitabında görülebilir.

Şimdi de Musa'nın çalıntı hikâyesi. Musa'nın doğumundan sonra, hasır bir sepete koyulduğu ve nehire bırakılıp ölümden kurtarıldığı söylenir. Daha sonra firavunun kızı tarafından bulunur ve bir prens olarak yetiştirilir. Sepetteki bebek hikâyesi direk olarak, M.Ö. 2250 civarında yazılmış olan Akkad'lı Sargon'un efsanesinden alınmıştır. Sargon doğar ve öldürülmesin diye hasır bir sepete koyulup nehre bırakılır. Bir kraliyet kadını olan Akki tarafından bulunur ve yetiştirilir.

Ayrıca Musa "Kanun Koyucu" ve taş tabletlerdeki "On Emir'i getiren kişi" olarak bilinir. Halbuki, tanrının bir dağda peygamberine kanunları iletme teması çok daha eskidir. Musa, mitolojik tarihteki sayısız "Kanun

Koyucu”lardan sadece biridir. Hindistan’da Manou büyük “Kanun Koyucu”ydu. Girit’te ise Minos, Dicta Dağı’na çıkarak orada Zeus’tan kutsal kanunları öğrendi. Mısır’da ise Mises, tanrının ona verdiği ve taş tabletlere yazılmış kanunları taşırdı. Manou, Minos, Mises, Moses (Musa).

Sargon’un sepete bırakılma ve saray eşrafından birisi tarafından bulunmasına dair bilinen en eski belge M. Ö. 7. yüzyılda yani Musa hikâyesinin ortaya çıkmasından bir 300 yıl sonra yazılmış. Sargon’un hikâyesini anlatan daha eski tabletlerde ise Sargon’un sepet hikâyesine rastlanmamakta, ama kendisinin kralın bahçıvanı olduğu anlatılmaktadır.

Musa’ya benzediği iddia edilen ve Zeitgeist’ta verilen isimlere bir bakalım:

Hint kralı Manou, ilk insan, insanlığın ilk kralı ve Manusmrti ismiyle bilinen kanunları koyan kişi. Bu kanunların M. Ö. 200 yılından önce yazıldığına dair bir kanıt yok. Kaldı ki, Manou kanunları olarak bilinen bu kanunların gerçekten ilk kral Manou’ya ait olmadığı, aynı ismi rumuz olarak kullanan bir şaire ait olduğunu da düşünen tarihçiler mevcut.

Mısırlı Mises’ın kaynağı Lloyd Graham tarafından yazılan *Deceptions and Myths of the Bible* isimli kitap. İşin ilginci bu karakter başka hiç bir yerde herhangi bir şekilde karşımıza çıkan bir karakter değil. Yani hiç bir Mısırbilimci ya da tarihçi Mises’dan haberdar değil. Daha da ilginç bir nokta, Mises’in alındığı kaynak 1975 yılında yazılmış, başka hiç bir kitap yazmamış, tamamen gizli bir yazarın eseri. Kitap çok güvenilir değil zira tüm gezegenlerin bir zamanlar yıldız

olduğunu ve Güneş'in de bir gün sönerek bir gezegene dönüşeceği gibi fantastik fikirler barındıran bir New Age fantezisi örneği.

Minos, Zeus ve Europa'nın oğlu olarak bilinen bir kraldır. Gerçek bir insandır yani. Her dokuz senede bir, bir mağaraya kapanıp babası Zeus'tan yeni kanunlar aldığını söyleyen bir kral. Elbette kralın kanunlarının geçerliliğini artırmak için kanunları doğrudan tanrıdan aldığını söylemesi çok da zor ve uzak bir ihtimal değil.

Ve elbette ki kağıt ya da benzeri maddeler üretilmeye başlanmadan önce her şeyin olduğu gibi kanunların da taştan tabletlere yazılmış olması gayet normal.

On Emir'e gelince, bu da Mısırlıların Ölüm Kitabı'nın 125. bölümünden alınmıştır. Ölüm Kitabı'nda yazan mısralardan; "Çalmadım" mısrası "Çalmayacaksın" olarak, "Öldürmedim" mısrası "Öldürmeyeceksin" olarak, "Yalan söylemedim" mısrası ise "Yalan yere şahitlik etmeyeceksin" olarak değiştirilmiştir.

Görüldüğü gibi eski Mısır inanışı, Musevi-Hıristiyan ilahiyatının temelini oluşturmaktadır. Vaftiz, ölümden sonra yaşam, mahşer, bakire doğumu, yeniden diriliş, çarmıha gerilme, gemi, sünnet, mesih, kutsal komünyon, büyük tufan, paskalya, Noel ve bunun gibi birçok öğe tamamen Mısır kökenlidir ve Hıristiyanlık ile Musevilikten çok daha eski tarihlere dayanır.

On Emir'de bulunan bu üç emir, insanların bir araya gelip toplu halde yaşamaya başladıkları zamandan beri her

toplumda görülen ve topluluğun iyiliğine olan ahlak kurallarıdır. Zeitgeist, bu üç emiri örnek göstererek Mısırlıların *Ölüler Kitabı*’nın On Emir’in tamamının kaynağı olduğu izlenimini yaratmaya çalışmaktadır. Halbuki On Emir’in geri kalanı (Benden başka Tanrı’ya tapmayacaksın, Boş yere Tanrı’nın adını ağzına almayacaksın, Cumartesi çalışmayacaksın, Anne babana hürmet edeceksin vs) *Ölüler Kitabı*’nda bulunan emirler değildir.

Hatta *Ölüler Kitabı*’nın alıntılanan “Masumiyetin ilanı” bölümünde çok daha insancıl emirler bulunmaktadır. Bir kaç örnek saymak istersek : “Kimsenin fakirleşmesine sebep olmadım, yetim hakkı yemedim, açlığa sebep olmadım, kimseyi idama teslim etmedim, alışverişte hile yapmadım, çocuklara kötü davranmadım” gibi On Emir’e kıyasla daha insancıl emirler bile bulmak mümkün. Eğer Tevrat’ın yazarları Mısırlılardan alıntı yapacak olsalardı, On Emir’de haftanın hangi gününün tatil olması gerektiğini yazacaklarına, yukarıdaki daha önemli emirlerden birini yazarlardı gibi geliyor. Elbette bu benim spekülasyonum. Belki de o zamanlar cumartesi tatil yapmak çocuklara iyi davranmaktan daha önemli görülüyordu.

Zeitgeist’ta Yahudilik ve Hrıstiyanlıktan önce görüldüğü söylenen inanışlar ve motiflerden daha evvel bahsetmediklerimizi ele alalım:

Vaftiz töreni ya da dini tören banyosu birçok başka dinde mevcut. Hindu dinindeki Ganj nehrinde yıkanma ritüelleri ya da ilkel Orta Afrika kabilelerinin yağmur duasının bir parçası olarak yağmuru geciktirmekle suçlanan kişiyi başından su dökerek yıkamaları bu motife gösterilebilecek iki örnek.

Ahiret hayatı, ya da ölümden sonra yaşam da birçok dinin ortak noktası. Kızılderililerde insanlar öldükten sonra atalarının ruhlarına kavuşurken, Eski Mısır'da insanların öldükten sonra ruhlarının "Ka"ya kavuşacaklarına inanılırdı.

Ahiret sorgusu, yine birçok dinin ortak noktasıdır. Mısırlılarda ahiret sorgusunun bir bölümü yukarıda alıntı yaptığımız *Ölüler Kitabı*'ndan ezbere dualar okumaktan ibaretken, Zerdüştlükte İslam'da da var olan "Sırat köprüsü" motifine çok benzer olan *Chinvat peretu* vardır.

Çarmıha gerilmeyse biraz daha az görülen bir motif. Çarmıha gerilme en çok Roma döneminde uygulansa da daha önce de uygulandığına dair bilgiler mevcut. Çarmıha gerildiği anlatılan başka tek tanrı Sümer'de var olduğuna inanılan Inanna (Ishtar).

Ahit sandığı, yani Musa'nın On Emir'in yazılı olduğu tabletleri sakladığı söylenen sandığın benzeri pagan dinlerinde görülen bir motif değil. Benzer hiç bir obje yok. Bu iddianın kaynağı olarak Jordan Maxwell'in yazdığı *That Old Time Religion* isimli kitap gösterilmiş. Kitabın kaynakları arasında da Gerald Massey var ve Jordan Maxwell, "dünyayı yöneten gizli örgütler" türünden komplo teorilerini anlatan başka kitapların da yazarı. Yani ne kadar güvenilir olduğu tartışmalı bir kaynak.

Erkek sünneti gerçekten de eski Mısır'dan beri görülen bir gelenek.

Mesih ya da kurtarıcılar denirken kastedilen şey "kahraman" ise, o zaman birçok dinde kahramanlıklar

göstermiş dini figürlere rastlamak mümkün. Ancak bu türden bir tanımlama çok geneldir ve İsa ile Musa dahil birçok başka karaktere uyabilir. Ancak eğer burada kastedilen şey ölümden sonra yaşama dair bir kurtarıcılıksa, o türden tanrı ya da kahraman pek yok. Yani “”bana inanırsanız, beni takip ederseniz ruhunuz kurtulur” türünden bir figür olmasa da insanları dünyevi dertlerden kurtaran (yağmur yağdıran, kıtlığı bitiren, hastalıklardan kurtaran vs) tanrısal figürler birçok yerde karşımıza çıkmaktadır.

Eucharist ya da daha yaygın bilinen ismiyle Komünyon, ekmek ve kırmızı şarabın İsa peygamberin vücudunu ve kanını temsil ettiği, İsa’nın son akşam yemeğini temsil eden bir ritüeldir. Roma Mitharizminde benzer bir uygulama olsa da şarap ve ekmek burada Mithras’ın vücudu ve kanını sembolize etmiyor. Ekmek ve şarap tüketilmesi haricinde benzerlik yok.

Büyük Tufan, daha önce de bahsettiğimiz gibi Akad ve Sümer geleneğinden Eski Ahit’e giren bir motif.

Paskalya, gerçekten de pagan kökleri olan bir gelenek. Günümüzde İsa’nın çarmıha gerildikten üç gün sonra dirilmesini anmak için kutlanır. Boyalı yumurta ve tavşan gibi motifleri vardır. Paskalya’nın kökü Eski Ahit’te geçen ve Tanrı’ya ok atabilmek için kule yaptırmasıyla ünlü olan Nuh’un torunu Babil kralı Nimrod’a ve tanrıça İnanna’ya uzanan bir gelenektir. Tavşan Babillilerde doğurganlığı simgeleyen bir motiftir. Paskalya yumurtası da Fırat nehrine cennetten düşen ve içinden Tanrıça Ishtar çıkan büyük yumurtayı sembolize ediyor.

Noel bayramı, yani İsa'nın 25 Aralık'ta kutlanan doğumgünü, M.S. 200'lü yıllara kadar bu şekilde kutlanan bir bayram değil. Hatta genel görüşe göre 25 Aralık tarihini ortaya atan kişi Sextus Julius Africanus isimli 3. yüzyılın başlarında öldüğü bilinen bir Hıristiyan gezgin ve tarihçi. Bu fikrin çıkış noktası da Tanrı'nın dünyayı 25 Mart'ta yarattığı, İsa'nın da ana rahmine o gün düştüğüdür. Bu tarihten sonra 9 ay eklenirse 25 Aralık tarihini bulan Julius Africanus bu tarihi öne sürmüştür. Fakat daha önce İncil'e göre İsa'nın doğumgününün kış aylarında olamayacağından bahsetmiştik.

Pesah (Hamursuz) bayramı, Yahudilerin Mısır'dan kaçışlarını anmak amacıyla kutlanan bir bayram. Filmin bu benzerlik için gösterdiği kaynaksa Gerald Massey'in daha önce de bahsettiğimiz *Ancient Egypy, the Light of the World* yani "Dünya'nın ışığı Antik Mısır" isimli kitabı. Demek oluyor ki Pesah'ın esas kaynağı muhtemelen Mısır. Ancak diğer hiç bir Eski Mısır kaynağında Pesah'ın sebebine benzer bir sebeple kutlanan bayram yok. Mısır'la Pesah bayramının buluştukları tek nokta, M.Ö. 419 yılında yazılmış ve 1907 yılında keşfedilmiş olan ve *Elephantine Papirüsleri*'nin bir parçası olan "Pesah mektubu" isimli doküman. Bu mektup, Pesah bayramının nasıl kutlanacağını detaylı olarak anlatan bir mektup. Mektuplar halen Berlin'deki Mısır müzesinde sergilenmekte. Pesah mektubu Ocak 1907'de keşfedilmiş. Gerald Massey'in son kitabı olan *Ancient Egypt The Light of the World*'ün aynı yıl yayımlandığını düşünürsek bu mektubun Massey'in kitabında bahsi geçen bir evrak olma ihtimali yüksek. Her durumda Eski Ahit'teki Mısır'dan çıkış hikâyesi M. Ö. 1000 yılından önce yazıldığı için, M. Ö. 400'lerde yazılan ve bayramın detaylarını ortaya koyan bir

mektubun Eski Ahit'e girebilecek bir şey olduğunu düşünmek zor.

İlk Hıristiyan tarihçilerden ve savunucularından olan Justin Martyr şöyle yazmıştır: Bizler, öğretmenimiz İsa cinsel ilişki haricinde doğdu, çarmıha gerildi, öldü, yeniden dirildi ve cennete yükseldi dediğimizde, bizim Jüpiter'in oğullarına inandığımızı sanan insanlardan farklı bir şey iddia etmemiş oluruz.

Bir başka deyişle Justin Martyr şöyle demiştir: "O bir bakireden doğdu, Perseus'a (Yunan Tanrısı) benzer şekilde. Bu çok açık ki Justin ve diğer ilk Hıristiyanlar, Hıristiyanlığın pagan dinlerine çok benzediğini biliyorlardı. Neyse ki Justin buna bir çözüm buldu. Bu konuda çok kafa yordu, Şeytan yapmıştı. Bütün bunları önceden sezen Şeytan İsa'dan önce dünyaya geldi ve pagan dünyasındaki bu karakterleri yarattı.

Zeitgeist'ın Justin Martyr'den alıntıladığı bölümün kaynağı Martyr'in İmparator Antoninus Pius'a yazdığı *İlk Savunma* isimli mektubun 21. bölümü. Eğer filmin alıntı yaptığı yerin devamını okursak, görüyoruz ki Martyr İsa'nın özelliklerine sahip olan başka tanrıların isimlerini de sayıyor: Öğretmen olan Merkür, hastalıkları iyileştiren ve yıldırım çarpması sonucunda cennete yükselen Esculapius, işkenceyle parça parça edilen Bacchus, ateşe atlayan Herkül, insan olarak doğan ve sonra cennete yükselen Leda, Dioscuri, Perseus ve Bellerophon. Burada Justin Martyr'in esas söylediği şey "sizin Tanrılarınız da iyi, ancak hiç birisi İsa gibi değil, bizimkisi daha iyi".

Peki Justin Martyr, Perseus'tan bahsederken İsa gibi bakireden doğduğunu mu iddia ediyor? Bunun için Perseus hikâyesini inceleyelim:

Perseus'un annesi Danae'nin babası bir kraldır ve Danae'yi bir kaleye hapseder. Zeus bu kaleye "altından bir yağmur" olarak geliyor ve Danae'yi hamile bırakıyor. Ancak İsa'dan ayrıldığı nokta, Zeus'un Danae'nin bekâretini bozmasıyla ilgili bir bilginin olmaması. Yani eğer Danae kaleye hapsedilmeden önce bakireyse bile, Zeus'un ziyaretinden sonra bekâretini koruduğuna dair bir bahis yok. Burada Martyr'in "bakireden doğum"dan ziyade "mucizevi doğum"dan bahsettiğini düşünürsek, parçalar yerine daha iyi oturuyor.

Acaba gerçekten de Martyr tüm bu diğer tanrılarla olan (aslında çok da olmayan) bu benzerliklerin sorumlusu olarak Şeytan'ı mı gösteriyor? Evet, ama Zeitgeist'ın göstermeye çalıştığı şekilde değil. Aynı mektubun 54. bölümünde yazan şey yaklaşık olarak şu: "İsa'nın geleceği kehanetinde bulunan önceki (İbrahim soyundan gelen) peygamberlerin söylediklerini temel alan ve şeytana uyan günahkâr insanlar, İsa'nın özelliklerini kendi pagan tanrılarına yakıştırdılar". Yani Şeytan, geleceği görerek önce gelip İsa'ya benzeyen tanrı fikrini insanların kafasına sokuyor gibi bir iddiası yok. Onun yerine Eski Ahit'teki kurtarıcı tasvirini gören günahkâr insanların kendi pagan tanrılarına bu özellikleri yarım yamalak bir biçimde yakıştırdıklarını söylüyor Martyr.

Zeitgeist burada Justin Martyr'in sözlerini esas anlamlarından farklı bir şekilde kullanarak Martyr'in söylemediği şeyleri söylemiş gibi gösteriyor. Martyr'in

İmparator'a yazdığı mektubun amacı İsa'nın tek ve gerçek tanrı olduğunu ispatlamak. Bu da mektupta yazanları cımbızla çekmek yerine mektubun tamamını okuyarak görülebiliyor.

Zeitgeist burada kısa bir ara vererek Amerikalı komedyen Bill Hicks'in sesinden "Genç Dünya" inancını ve dinazor fosillerini şeytanın işi olarak gören köktendinci Hrıstiyanları tiye alıyor. Genç Dünya yaratılışçılığı inancı çok eski olsa da, formüle edilmesi 17. yüzyılda yaşayan Ussher isimli bir papazın ortaya koyduğu *Ussher Kronolojisi* isimli tarihi senaryoya dayanır. Bu kronoloji İncil'in (Eski ve Yeni Ahit) kelime manasıyla okunarak, İsa'ya kadar bahsi geçen tüm peygamberlerin yaşlarını toplaması ve Dünya'nın yaratılışının M.Ö. 23 Ekim 4004 Pazar günü akşamüstü olduğunu bulması olarak özetlenebilir. Benzer bir hesabı İsaac Newton da yaparak yaratılışın M.Ö. 4000 yılında olduğunu söylemiştir. Bugün dahi Dünyanın yaşının 6000 yıl civarı olduğunu iddia eden köktendinci Hrıstiyanlar vardır.

Bu köktendincilere 65 milyon yıllık Dinazor fosilleri gibi şeyler gösterildiği zaman verdikleri cevap aşağı yukarı şöyledir : "Şeytan, o dinazorları insanları Tanrı'nın yolundan saptırmak için oraya koydu" ya da "o dinazorları oraya inancımızı sınamak için Tanrı koydu ve 65 milyon yıllıkmış gibi gösterdi". Ardından film devam ediyor:

İncil, kendinden önceki neredeyse bütün dini efsaneleri kullanmış bir astro-ilahi metinden başka bir şey değildir. Diğer yandan bir karakterin özelliklerinin, başka bir yeni karaktere aktarılmasına aynı kitabın içinde de rastlanır. Eski Ahit'te Yusuf'un hikâyesi anlatılır. Yusuf, İsa'nın bir prototipidir.

İkisi de mucizevi şekilde doğmuştur. Yusuf 12 erkek kardeşten biridir, İsa'nın 12 havarisi vardır. Yusuf 20 gümüş akçeye, İsa 30 gümüş akçeye satılmıştır. Kardeşi "Yahuda" Yusuf'un satılmasını önerirken, havari "Yahuda" İsa'nın satılmasını önermiştir. Her ikisi de görevlerine 30 yaşında başlamıştır. Ve benzerlikler sürer gider.

Filmin bu sefer iddiası Yusuf'un aslında İsa'ya dönüşecek olan karakterin bir tür eskizi olduğudur. Peki iddiaları ne kadar sağlam görelim: Yusuf, Yakup (Jacob) ve Rachel'in oğludur. Yakup'un üç değişik eşinden toplam onbir oğlu ve bir kızı vardır. Yusuf, Yakup'un dördüncü eşi Rachel'in ilk oğludur. Mucizevi doğumdan kasıt Rachel'in çocuğu olmadığı için Tanrı'ya yakarması, Tanrı'nın da duasını kabul etmesidir. Aynı olay Yakup'un diğer eşlerinden Leah için de söz konusudur. Yani mucizevi doğum sadece Yusuf için değil, Leah'ın çocuğu için de geçerlidir aslında. Ayrıca bu mucize, bakireden doğumdan çok daha mütevazi bir mucize gibi görünmektedir.

Yusuf 12 erkek kardeşten birisidir. İsa'nın 12 havarisi vardır. Yani İsa 12 kişilik grubun dışında 13. kişiyken, Yusuf doğrudan 12. kişidir. Filmde geçen cümle tam olarak şudur: "Joseph was of 12 brothers", yani "Yusuf 12 erkek kardeşten birisidir". Burada eğer film doğrudan "Yusuf'un 12 kardeşi var" deseydi; o zaman 11 erkek ile 1 kız kardeşi olduğunu söylemek zorunda kalacaktı ve izleyici bunların 12 havariye benzemediğini görecekti. Bu yüzden film bu ufak kelime oyununa başvurmak zorunda kalıyor.

İsa, 30 gümüş para karşılığında Romalılara havarisi Judah tarafından ihbar ediliyor. Yusuf'un abilerinden Judah da kardeşini 20 gümüş para karşılığında köle tacirlerine satıyor. Ancak hikâyede farklı bir yön var, o da Judah kardeşini köle tacirlerine satmayı önerdiği zaman diğer kardeşlerin aralarında konuştukları şey Yusuf'u öldürüp öldüremeyecekleri. Yani Judah kardeşini (asil sebeplerle olmasa bile) muhtemel ölümden kurtarırken, Judas İsa'yı idam edileceğini bile bile ihbar etmiştir.

İsa'nın peygamberliği 30 yaşında başlıyor. Yusuf 30 yaşında Firavun'un sarayına hizmet etmeye giriyor. İsa'nın yetişkinliğe ulaşmasından 30 yaşında peygamberliğe başlamasına kadar olan sürede ne yaptığı pek bilinmiyor. Ancak Yusuf'un Firavun'un sarayına rüya yorumcusu olarak yükselmeden önce yaptığı işler arasında hapishane gardiyanlığı ve kâhyalık gibi görevler var. Eğer "görev"den anlaşılacak olan şey Tanrı'nın sözünü yayma göreviyse Yusuf buna çok daha önceleri başlıyor. Kahyalık yaparken efendisinin karısı, Yusuf'a cinsel tacizde bulunduğu zaman Yusuf bunu Tanrı'nın emrine karşı gelmemek için reddediyor.

Yani Yusuf eğer İsa'nın eskiziyse bile, İsa'yı anlatan yazarlar çok genel özellikler dışında Yusuf'tan esinlenmiş gibi görünmüyorlar.

Peki 12 havarisiyle gezen, hastaları iyileştiren, Meryem'in oğlu İsa adında birinin yaşadığını kanıtlayan İncil dışında herhangi bir delil var mıdır? İsa'nın yaşadığı iddia edilen zaman aralığında ya da daha sonraları Akdeniz çevresinde sayısız tarihçi yaşadı. Bunların kaç tanesi bu insanı kaleme aldı? Hiçbiri. Buna rağmen, dürüst olmak gerekirse İsa'nın

varlığını savunanlar birbirleriyle çelişkili değildir. İsa'nın varlığına kanıt olarak dört tarihçi referans kabul edilir. Genç Pliny, Suetonius ve Tacitus bunların üçüdür. Her birinin, bu konu hakkında yazdıkları en fazla birkaç cümleden ibarettir ve yazılar "Christus" ya da "Christ" hakkında yazılmıştır, ki bunlar aslında isim değil unvandır. "Vaftiz Edilmiş Kişi" anlamına gelirler. Dördüncü referans ise, sahte oldukları yüzyıllardır bilinen Josephus'un metinleridir. Ne yazık ki hala doğru kabul edilirler.

İsa gibi mucizevi bir karakter, gerçekten de çağdaşları tarafından defalarca kayıtlara alınacak türden bir karakterdir. İsa birçok mucizeler göstermiş bir liderdir. Niye İsa'nın gösterdiği bu mucizevi olaylara dair İncil dışında tarihsel kaynak yok?

Yusuf'un ve Meryem'in oğlu, 12 havarisiyle gezen bir ruhani karakter olan Nasıralı İsa ile Tanrı'nın oğlu, 5000 kişiyi iki balıkla doyuran, hastaları iyileştiren, şeytan çıkaran, suda yürüyen İsa peygamber arasında farklar var. Nasıralı İsa'nın yaşamış olmasıyla Nasıralı İsa'nın gerçekten Tanrı'nın oğlu olması, mucizeler göstermesi arasında fark var. Film bu iki ayrı olayı tek bir olaymış gibi göstererek, gerçekten yaşamış olma ihtimali olan ama muhtemelen İncil'deki hikâyelerdeki anlatılan karaktere pek yakın olmayan bir insanı hiç yaşamamış gibi göstermeye çalışıyor. Bu da false dilemma -sahte ikilem- adı verilen bir mantık hatası. Üçüncü bir ihtimal daha var. Ancak bu üçüncü ihtimale geçmeden önce filmde bahsi geçen tarihçiler İsa için ne diyorlar kısaca bakalım:

Tacitus : M. S. 116 yılında yazdığı *Annal'ı*n (Yıllıklar) 15. kitabında"Christus isimli birisinin takipçileri olan Hıristiyanların M.S. 64 yılındaki Büyük Roma yangınının sorumluları" olduklarını söyledikten sonra, "Christus'un Tiberus'un yönetimi altındaki vali Pontius Pilate'nin ölüme mahkum ettiği birisi" olduğunu belirtir. Burada Tacitus'un konusu İsa değil, Hıristiyanlardır.

Genç Pliny: 61-112 yılları arasında yaşamış Romalı vali. Hayatına dair detaylar *Epistulae* isimli mektup arşivinden geliyor. Genç Pliny, İmparator Trajan'a yazdığı mektuplardan birinde Hıristiyan kâfirlere ne gibi cezalar vermesi gerektiğini danışır. Bu mektupta geçen ifade aşağı yukarı şu şekildedir: "Kâfirlikle ve Hıristiyanlıkla suçlananları huzuruma getirttim ve tanrılarımıza bağlı olduklarına dair yemin etmelerini ve Hıristiyan tanrısına küfür etmelerini emrettim. Hıristiyan olmayanlar bunu kolaylıkla yaparken, Hıristiyanlar kesinlikle başka tanrılara tapmayı ya da kendi tanrılarına küfür etmeyi reddediyorlar". Mektupta İsa'nın hayatına dair herhangi bir başka bilgi yok; sadece İsa'ya inananların inancının ne kadar sağlam ve ne kadar inatçı olduklarından bahsediliyor. Hıristiyanlara göre ilk Hıristiyanların bu sağlam inancı İsa'yı gerçekten gördükleri ve mucizelerine şahit oldukları için bu denli sağlam. Bu sağlam inanç İsa'nın gerçekten yaşadığına ve mucizeler gösterdiğine bir kanıt.

Suetonius: 70-130 yılları arasında yaşamış bir tarihçi. 12 Roma sezarının hayatlarını anlattığı *De Vita Caesarum* en önemli eseri. Suetonius, Claudius Sezar'ın hayatını anlatırken "Chrestus'un kışkırtmasıyla isyan çıkardıkları için Roma'dan kovulan Yahudiler"den bahseder. Claudius Sezar, 41-54

yılları arasında hüküm süren bir imparator. İsa ise tahminen en geç M. S. 36 yılında idam ediliyor. Bu durumda Cladius'un kovduğu Yahudileri kışkırtan kişinin İsa olması ihtimali yok. İncil'de İsa'nın Roma'ya gittiğine dair bir bilgi de yok. Burada İsa'yla alakası olmayan bir Chrestus'tan bahsediliyor.

Film son tarihçi olarak Josephus'u gösteriyor. Josephus, 37-100 yılları arasında yaşamış Yahudi asıllı bir Romalı tarihçi. *The Antiquities of Jews* (Yahudilerin İlk Çağları) isimli eserinde İsa'dan söz eder :

"Bu sıralarda İsa isminde bilge bir adam vardı, ki eğer ona sadece 'adam' denilemez; zira o mucizeler gösterdi, gerçeği mutlulukla kabul eden adamlara öğretmenlik yaptı. Hem Yahudilerden hem de Yahudi olmayanlardan taraftarlar topladı. O 'Kurtarıcı Mesih' idi. Ve Pilate, Yahudi ileri gelenlerinin söylediklerine kulak vererek onu idama mahkûm ettiğinde, onu sevenler onu terketmediler, buna karşılık İsa üçüncü günde tekrar dirildi ve sevenlerine göründü, tıpkı eski peygamberlerin kehanetlerindeki gibi. Ve Hıristiyan cemaati, ki onun adını almışlardır, bugün bile hâlâ varlıklarını sürdürmektedirler."

Bu açık olarak İsa'yı öven bölümü Josephus'un yazmadığı artık bilinen bir gerçek. Aynı eserin 20. kitabının 9. bölümünde, "James adında bir kardeşi olan ve Mesih olduğu söylenen İsa" şeklinde bir tanımlama geçer. Bu kısımsa Josephus'a aittir. Bunun nasıl böyle olduğundan kısaca bahsedelim:

Origen, ilk Hrıstiyan yazarlardan birisidir ve M. S. 240'lı yıllarda yazdığı yazılarda Josephus tarihini referans olarak göstermektedir. Bugün elimizdeki Josephus tarihi kopyaları Origen'den çok sonraki tarihlere aittir. Burada ilginç olan, Origen'in 20. kitap 9. bölümdeki kısma referans vermesi ancak yukarıda alıntıladığımız ve İsa'yı doğrudan öven bölüme referans vermemesidir. Eğer Origen, Josephus'un yazdığı eseri İsa'nın gerçekliğine kanıt olarak göstermek istiyor idiyse o zaman niye ilk kısmı değil de daha genel bir ifadeyle yazılmış olan ikinci ifadeyi kullansın? Bu bize Origen'deki kopyada yukarıda alıntıladığımız kısmın olmadığını düşündürüyor.

Josephus, hayatı boyunca bir Yahudi olarak kaldı. Eğer İsa'nın mucizeler gösterdiğine ve eski peygamberlerin kehanetlerine uyan birisi olduğuna inansaydı o da Hıristiyan olurdu. Ancak kendisi Yahudi olarak kaldığı gibi, Yahudi kültürünü ve dinini yücelten eserler verdi.

Söz konusu bölümdeki kelimeler ve kullanılan dil, Josephus'un eserinin geri kalanıyla tutarlı değil. Sonuç olarak Josephus da diğer tarihçiler gibi İsa'nın gerçekten yaşadığına dair kanıt olabilecek şeyler yazmış değiller.

Öldükten sonra tekrar dirilen, herkesin gözü önünde cennete yükselen ve ona bağışlanan mucizeleri gerçekleştiren bir adamın tarihi kayıtlara geçmesi gerektiğini düşünebilirsiniz. Ama geçmedi, çünkü kanıtları incelediğimizde İsa figürünün gerçekte var olmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır.

1. yüzyılda Roma ve Yunanistan çevresinde yaşadığı bilinen 19 tane tarihçi var. Bunların hiç birisi de İsa gibi bir karakterden bahsetmiyorlar. Ancak bu İsa yaşamamıştır, uydurmadır anlamına gelmiyor. Burada daha önce bahsettiğimiz bir sahte ikilem var. İsa'nın, yaşadıysa mucizeler gösteren, bakireden doğan mucizevi kişilik olması zorunluluğu yok. Nasıralı İsa pekâlâ yaşamış, etrafına insanlar toplamış bir tür dini lider olabilir. Kendisine atfedilen mucizeler de sonradan hikâyeye eklenmiş olabilirler. İncil'in İsa'nın tahmini ölüm tarihinden 30-40 sene sonra yazılmaya başlandığı düşünüldüğünde, bu açıklama daha makul görünmektedir. Hatta akla en yatkın açıklama bu gibi görünmektedir. Bu senaryo niye hiç bir tarihçinin İsa'dan bahsetmediğini açıklamaktadır ve İncil'in yazarlarının dini motifleri eklerken temel olarak kullanabilecekleri gerçekten yaşamış bir karakterin varlığıyla uyumludur. İncil'de anlatılan İsa'ya dair tarihsel kaynakların yokluğu mucizeler göstermemiş bir insanın yokluğunu kanıtlayan bir şey değil, İncil'de anlatılan hikâyelerin muhtemelen gerçeklere dayanmadığını gösteren bir şeydir.

Gerçek şu ki İsa, Gnostik Hıristiyan mezhebinin Güneş Tanrı'sıdır ve diğer pagan tanrıları gibi, mitolojik bir figürden ibarettir. Toplumsal kontrolü sağlamak için İsa'yı tarihi bir karakter haline getirmek, politik bir gereksinimdi. M. S. 325 yılında Roma hükümdarı Constantine, İznik Konseyi'ni topladı. Bu görüşmeler sırasında, politik olarak şekillendirilen Hıristiyanlık öğretileri kabul edildi ve bu tarihten itibaren Hıristiyanlık adına kan dökülmeye başlandı. Bunu takip eden 1600 yıl boyunca Vatikan, tüm Avrupa üzerinde etkili politik bir kale haline geldi, "Karanlık

Çağlar” olarak anılan zaman dilimlerine liderlik ederek, Engizisyon ve Haçlı Seferleri gibi olaylara neden oldu.

İsa bir Güneş Tanrı ve pagan motifleriyle örülü bir karakterse bile film aradaki benzerliği ortaya koymakta pek de başarılı değil. Filmin ortaya attığı yeni iddia, İznik Konseyi’nde Hıristiyan dininin politik amaçlar uğruna tekrar yazıldığı ve bu yeni dinin sosyal kontrol sağlamak amacıyla kullanıldığı. Öncelikle dinlerin sosyal kontrol amacıyla kullanılması 4. yüzyıldan çok önceleri görülen bir durum. Politikacılar dinlerin sosyal kontrol için kullanılabileceğini İsa’dan ve İznik Konseyi’nden çok önceleri fark etmişlerdi. Tarihsel kaynaklara göre İznik Konseyi’ndeki bir numaralı konu İsa’nın Tanrı’nın oğlu olup olmadığı konusuydu. Tanrı’nın oğlu muydu, Tanrı’yla aynı özden mi yaratılmıştı, Tanrı’nın kendisi miydi gibi sorular tartışılmıştır. İznik Konseyi’nde karara bağlanan kavram, İsa’nın herhangi bir insan olmadığı ve doğrudan Tanrı’dan olduğu ve Tanrı’nın oğlu olduğudur. Bunun haricinde sosyal kontrole faydası olabilecek başka herhangi bir doktrin İznik’te tartışılmamıştır.

Vatikan’ın karanlık çağlara liderlik etmesi tüm kötü işlerine rağmen Vatikan’a bir miktar haksızlık gibi görünüyor. 5. ve 11. yüzyıllar arasındaki zaman dilimi savaş, yokluk, hastalık gibi birçok şey yüzünden karanlık çağ olarak adlandırılmaktadır. Ancak bu karanlık çağın sebebi, en azından tek sebebi Hıristiyanlık değil, barbar kavimlerin saldırıları, ekonomik sıkıntılar ve salgın hastalıklar gibi halkı doğrudan etkileyen olaylardır.

Haçlı seferleri, dini temellere dayanmasına rağmen pratikte batıya doğru olan Müslüman ilerleyişini durdurma amacı

taşıyan bir tepki hareketidir. Vatikan burada birleştirici bir etki yapsa da haçlı seferlerinin bütün diğer savaşlar gibi ekonomik sebepleri azımsanmayacak kadar çoktur.

Engizisyon, özellikle Papa IX. Gregor'dan 1800'lerin başına kadar Katolik Kilisesi'nin kâfirlere, cadı olduğu iddia edilen kişilere, homoseksüellere ve genel olarak hoşuna gitmeyen herkese karşı kullandığı kanlı bir kurum idi. Bu kurumun ekonomik yönü de vardı; zira kafirlik ya da cadılık gibi şeylerle suçlanan birisinin bütün ailesinin mal varlığı, mahkeme giderleri için kullanılıyor, sonra kalan kısmı kiliseye devrediliyordu. Fakat İsa'nın ölümünden 1000 sene sonra yaşayan insanların yaptıkları vahşetin Nasıralı İsa'ya mal edilmesi pek de makul değil. Özellikle de İncil'de Engizisyon'un yaptığı işkenceleri destekleyecek şeylerin yokluğu göz önüne alınırsa. Ancak Eski Ahit'e baktığımızda işler değişiyor. Özellikle Tesniye'ye bakıldığında Engizisyonun fikirlerini nereden aldığını görebiliyoruz.

Hıristiyanlık, benzeri bütün ilahi inanç sistemleri gibi döneminin hurafesidir. İnsanları gerçek dünyadan ve dolayısıyla birbirlerinden koparma amacına hizmet eder. İnsanların otoriteye sorgulamadan itaat etmesini sağlar. Her şeyi kontrol eden bir Tanrı olduğu iddiasıyla insanların sorumluluk duygusunu zayıflatır ve utanç verici suçları, din uğruna olduğu takdirde haklı kılar. Ama en önemlisi, gerçeği bildiği halde bu hikâyeleri kullanan insanlara toplumu yönlendirme ve kontrol etme gücü sağlar. Dini dogmalar, icat edilegelmiş en güçlü araçtır ve diğer birçok hikâyeye kanmak için insan psikolojisinde bir temel oluşturur.

Dinlerin bu türden bir etkisi olduğu bir gerçektir. Ancak eğer verilmek istenen mesaj buysa, tarihi bilgilerin yanlış ve çarpıtmalı yorumlanması sayesinde ortaya çıkan bir teori yerine kullanılabilecek çok daha iyi argümanlar bulunmaktadır. Tarihsel olarak yanlış bilgilerden oluşan bir teori, insanların er veya geç hatalarını fark edeceği bir teoridir. Hatalar fark edildiği takdirde de verilen mesaj ne olursa olsun, insanlar o mesajın kaynağına güvenmedikleri için mesajın tersini kabul edeceklerdir. Bu sebeple Zeitgeist, bu son paragrafta verdiği mesajı kabul ettirmek için yanlış bir yol seçmiş gibi görünmektedir.

Sonuç

Zeitgeist The Movie, ilk dakikalarından itibaren izleyiciyi bir dezenformasyon bombardımanına maruz bırakıyor. Eleştirel düşünce ve önüne sunulan bilgiyi kontrol etme alışkanlığına sahip olmayan izleyici de (ki kabul etmek gerekir izleyicilerin %99'u bu sınıfa girer) bu ikna edici görünen filmi izlediğinde birden gizli kalmış sırlara vakıf olduğunu ve sıradan insanların bilmediği şeyleri bildiği ilüzyonuna kapılarak filmin aslında olduğundan daha iyi bir film olduğuna inanıyor. Bu etki de her gün binlerce kişinin Zeitgeist filmini internetten indirip izlemelerini açıklar nitelikte.

Filmin belki de en çok ses getiren kısmı, ele aldığımız bu ilk kısmı. Ancak filmin iddialarını doğrulamaya çalıştığımızda bu iddiaların temelsiz olduklarını gerçekten çok kolay bir şekilde gösterebiliyoruz. Filmin kaynak olarak kullandığı New Age yazarları, amatör tarihçiler ve komplo teorisyenleri bir yana, filmin yapımcılarının (muhtemelen kasti olarak) kullandıkları mantık hataları, çarpıtmalar ve yanlış yönlendirmeler bu filmin ciddiye alınmaması için yeter sebep. Ancak sadece ciddiye almamak bu filmin sebep olduğu zararı telafi etmeyecektir. Bu film ve buna benzer komplo teorilerine karşı eleştirel düşünce ve skeptik bakış açısıyla yaklaşılmadıkça ve yalanları/hataları göz önüne sürülmedikçe, ileriki yıllar bize onlarca başka *Zeitgeist The Movie* gösterecektir.

Film çıktığından beri birçok insan bu filmin nasıl “gözlerini açtığından” bahsediyor. Halbuki filmin yaptığı şey, insanların

gözünün önüne yeni bir sis perdesi çekmekten başka bir şey değil.

Mısır Tanesi, Çakıl Taşı ve “Zeitgeist”

Tunca Arslan

Varoluşçu felsefenin edebiyattaki ilk büyük karşılığı diyebileceğimiz Jean Paul Sartre imzalı ünlü *Bulantı* romanının kahramanı Roquentin, kızıl saçları dışında hiçbir önemli özelliği olmayan, sıradan biridir. 1930'ların Fransası'nda, sıkıcı yaşamından şikayeti olmayan, orta halli bir tarihçidir Roquentin ve tarih çalışmaları konusunda da hiçbir iddiası bulunmamaktadır.

Kahramanımız bir gün sahildeyken eline bir çakıl taşı alır ve aniden irkilir, korkunç bir tiksintiyle karışık korku duymaya başlar. Başlangıçta zannettiği gibi geçici bir delilik anı değildir bu; "Bana bir şeyler oldu" der. Çakıl taşı, onun yaşamını halüsinasyona dönüştürecek bir başlangıç olmuş, dünyası tutarsızlaşmış, hiçbir şey doğru gelmemeye başlamış, Roquentin baştan aşağı kaygı yüklü bir insan olup çıkmış, yönünü şaşırmıştır. Evren, yaşam, dünya ve insanlar, kısacası varoluş ona artık yalnızca bulantı vermektedir. Yaşamının geri kalanını, "dağınık bir acı çekme" içinde geçirecektir. Fakat aslında bu süreç Roquentin açısından bir "aydınlanma"ya da karşılık gelmektedir.

Sartre'ın 1930'ların sonunda, yani Birinci Dünya Savaşı felaketini geride bırakan insanoğlunun İkinci Dünya Savaşı felaketine doğru koşmakta olduğu bir dönemde sembolleştirdiği meşhur çakıl taşı, (tıpkı Stanley Kubrick'in unutulmaz 2001: A Space Odysses filminde, ilkel çağlarda atalarımızdan birinin havaya fırlattığı kemik parçasının havada birkaç takla attıktan sonra uzay gemisi halini alması

gibi) 11 Eylül 2001'den itibaren İkiz Kuleler'in yıkıntılarında büyümüş, daha doğrusu çakıl taşının yerini artık dev bir enkaz almış durumda. O koca kuleler tüm dünyadan duyulan büyük bir gürültüyle çöktü ve New York'taki büyük yıkıntı, milyonlarca insanı birer Roquentin'e dönüştürdü, aynı tiksinti, korku ve kaygıyla kuşattı. Olan biteni dehşet içinde izleyen sıradan insanların dünyaları tutarsızlaştı, bulantı başladı… Şaşkınlık, acı çekme, kuşku ve halüsinasyon da peşinden sökün etti tabii ki. Belli bir süre geçtikten sonra da "aydınlanma"ya geldi sıra.

Bana bir şeyler olmadı…

11 Eylül saldırılarının kim-kimler tarafından hangi amaçla yapıldığı, kime ne kazandırdığı ve ne kaybettirdiği üzerinde durmak istemiyorum burada. Elbette ki ortaya atılan sayısız iddiadan haberdarım ve bazıları tipik komplo teorileriyle de desteklenen bu iddiaların kimilerini akla yatkın, kimilerini de son derece saçma bulduğumu söyleyebilirim. Bu denli büyük çaplı bir olay ve ardındaki güçler elbette ki çok sayıda zanlı ve gerekçenin de ortaya dökülmesine yol açacak, provokasyon ve komplo açıklamaları ortalığı kaplayacaktır, bu çok doğal ve normal. Başta Amerikalılar olmak üzere özellikle Batı dünyasında yaşayan insanların büyük bir şok ve şaşkınlık yaşaması, acı çekmesi, kuşku ve kaygıya sürüklenmesi, halüsinasyon görmesi, farklı farklı tehdit algılamalarına kapılması, hatta geçici ve sürekli delilik haline girmesi de son derece anlaşılabilir.

Anlayamadığım nokta bir başka boyutta, bir adım sonrasında, “aydınlanma” faslında ortaya çıkıyor. Kendi adıma, sanırım 11 Eylül’den sonra dağınık da olsa derli toplu da yeterince acı çekmediğim, tiksinti ve bulantı hissetmediğim için onca çabaya karşın bir türlü rahatça “aydınlanamadığımı” itiraf edebilirim. Roquentin kadar bile olamadım ve “Bana bir şeyler oldu!” diyemedim…

Oysa benim ve benim gibi bir avuç şanssız kişinin tersine, bugünlerde milyonlarca insanı “aydınlatan” bir film dolaşıyor internette, kitapçıklar, cd’ler elden ele geziyor.

Evet, Hegel’in geliştirdiği bir kavramdan hareketle “Zamanın Ruhu” anlamına gelen Zeitgeist filmlerinden söz ediyorum…

Zamane Budizmi

İlk kez bir arkadaşımdan duyduğum, “Dünyayı yöneten gizli güçler, 11 Eylül ve sonrasına dair her şeyi tek tek açıklayan, inanılmaz çarpıcılıkta bir film” olduğu söylenen Zeitgeist belgeseliyle uzun süre ilgilenemedim. Sonra televizyondaki bir sohbet programında bahsi geçince kulak kabarttım; yüzünden meleklere yönelik gülümsemesini asla eksik etmeyen, son yıllarda mistisizme ilgi duyduğunu vurgulayan, demokrasi aşığı bir bayan sanatçımız, “Seyredince allak bullak oluyor insan… Herkese seyrettirmeliyiz… Dünyada neler olduğunu çok iyi anlatıyor” gibisinden bir şeyler söylüyordu. Birkaç gün sonra bankamatikten para çekerken, tuşların hemen üzerine ispirtolu kalemle yazılmış “Zeitgeist” yazısı dikkatimi çekti. Sokaklara da inmişti “aydınlanma” ve grafiti aşamasına gelinmişti. Dinci bir televizyon kanalındaki geniş tartışmaya denk gelmem sağdan soldan duyduklarımla birleşince iyice anladım ki ben katılsam da katılmasam da “aydınlanma” fırtınası önüne geçilemez biçimde esmeye başlamıştı.

Peter Joseph’in hazırladığı iki filmi (Zeitgeist: The Movie ve Zeitgeist Addendum) seyredince, bir mısır tanesine saatlerce bakarak kâinatın tüm sırlarını, geçmişi ve geleceği, ruhu ve maddeyi anlama becerisi gösteren, kısacası mısır tanesi yoluyla aydınlanan Budist rahipler geldi aklıma. İddia o ki bu filmlere de bakınca, her şeyi anlamak, sırlara vakıf olmak, “aydınlanmak” mümkündü!

Budizm de kendisinden önceki öğreti Brahmanizm’in acı ve eşitsizlik dünyasına bir tepki olarak ortaya çıkmış, acıdan bu

dünyadan “vazgeçme” yoluyla kurtulunacağını, bu vazgeçme sonunda da Nirvana’ya ulaşarak aydınlanma sağlanacağını ileri sürmüştü. Budizm, bu dünyada bağlanacak hiçbir şey olmadığını, ruhsal ve maddesel olarak hiçbir şeyin süreklilik göstermediğini, her şeyin gelip geçici bulunduğunu, “boş” bir dünyada yaşadığımızı savunmaktaydı. “Katıksız iyilik”, hem acılardan kurtulmayı sağlayacak, hem de aydınlanmaya yol açacaktı… “Buda”nın “sonradan uyanmış” anlamına geldiğini de unutmayalım.

Bilinç şırıngası

“Zeitgeist” terimi de felsefi olarak yeni bir dünya önerirken, eski dünyadan pasif biçimde vazgeçmeyi içeriyor aslında. Yüzyıllardır dünyadaki her kötülüğün ve her yalanın kaynağı olan, günümüzde ABD’de üstlenmiş beş on ailenin gücüne karşı sevgiye ve bireyin gücüne duyulan “katıksız inanç” devreye sokuluyor gördüğüm kadarıyla. Buna ilave edilen “katıksız irade” ile “katıksız söz” de günümüzün en boş ve işe yaramaz sloganları olan “Yeni Bir Dünya Mümkün!”ün ya da “Özgürlük Hemen Şimdi!”nin gösterdiği doğrultuda, “Sevginin gücü, güce olan sevgiyi yendiğinde, dünya barışı tanıyacak” gibisinden hoş ama boş lafları doğuruyor. Sonuçta da mısır tanesinin başında saatler geçiren kel kafalı keşişlerin yerini, günümüzde bilgisayar ekranında Zeitgeist filmleriyle saatler harcayan ve sonunda “Aydınlandım!” diyen insanlar almış oluyor. Mısır tanesi, çakıl taşı ya da bir cd, anlamsızlaşmış yaşamlarımıza anlam katıyor, ruhsuzlaşmış benliklerimize ruh kazandırıyor, boşalmış beyinlerimize kolay yoldan bilinç şırınga ediyor, bu “varoluş” takıntılı felsefi-politik zincirde.

Hangi hapı yutalım?

Bir de "hap" meselesi var tabii bu bağlamda anımsamamız gereken… "Zeitgeist Öncesi Dönem"in fenomen filmi, hakkında kitaplar yazılan, "Hakikatin çölüne hoş geldiniz!" denilen Matrix'teki kırmızı ve mavi hapları aklıma getirmeden edemiyorum Zeitgeist bahsinde de.

Bilindiği gibi filmde, kendisine önerilen iki haptan hangisini yutacağı konusunda gerçek anlamda bir seçimle karşı karşıyadır Neo. Morpheus karakteri Neo'ya, var olduğuna inandığı dünyanın, "onu 'hakikate kör etmek için gözlerine bağlanmış' bir dünya" olduğundan söz eder. Kırmızı hapı seçerse, gerçeğin gözlerinin önüne serileceğini, fakat mavi hapı seçerse dünyanın değişmeden kalacağını söyler. Uykudan uyanma ile rüya görmeyi sürdürmek arasındaki bir seçimdir bu. Neo, kırmızı hapı yutar, bir anlamda zincirlerinden kurtulmuş olur ve aynen Roquentin örneğindeki gibi acı çekme sürecine girer. Cehaletten kurtulmuş, "aydınlanmıştır"; daha önce hiç görmediği gerçekler yüzünden, gözleri acımaya başlar. Morpheus şöyle der: "Sana kolay olacağını söylememiştim, sana hakiki olacağını söylemiştim."

1938'de yazılan *Bulantı*'nın Roquentin'i ile 1999'da çekilen Matrix'in Neo'su arasında yakın akrabalık bağı olduğuna kuşku yok. Bu ikisinin, kadim Budizm öğretisinden beslendikleri, Uzakdoğu felsefelerinin günümüzde Batılılar için tasarlanmış binbir çeşit meditasyon yöntemleriyle, Tibet-Dalay Lama ritüelleriyle vb. zenginleştirilmiş halde yeniden piyasaya sürüldüklerini görmek mümkün. 2009'un Zeitgeist'ı

da tüm dünyanın, dahası tarihin, geçmişin ve geleceğin, bir takım güçlü insanlar tarafından tasarlandığını, tüm finansal akışın, enerji kaynaklarının kullanımının, eğitim sistemlerinin, tüm savaşların bu bir avuç insan tarafından yönlendirildiğini; bir “matrix” içinde yaşadığımızı iddia ediyor. Kurtulmamız için yapmamız gerekenler de kırmızı hapı yutmak, işe Zeitgeist filmlerini seyrederek başlamak, gözlerimiz acıyıncaya kadar gerçeklerle yüzleşmek…

Ya ABD gerçekten çöküyorsa!

Peki ya kırmızı hap da bir uydurmacadan, palavradan ibaretse? Örneğin Zeitgeist da yalnızca pozisyonumuzu değiştirerek uyumamızı sürdürmeyi sağlayacak yeni bir kurmacadan başka bir şey değilse… Diyelim ki ABD emperyalizminin Vietnam'da gerçekten yenilmediğini, Irak'taki savaşı kaybetmeyeceğini ileri sürmek de gerçeği eğip bükmek anlamına geliyorsa… ABD'nin yenilemez olduğunu, birkaç para spekülatörü istemediği sürece Vietkong'un ya da Iraklı direnişçilerin mücadelesinin hiçbir anlam taşımadığını iddia etmek de basit bir ABD propagandasıysa… ABD'nin eğitim sistemi, her şeye muktedir bir takım adamlar öyle istiyor diye değil de gerçekten berbat durumdaysa… Ya ABD, Zeitgeist'ın iddia ettiğinin tersine, gerçekten çöküyorsa… Filmde, "Yüzyıllar öncesinden günümüze kadar devam eden bir süreç: Din, vatanseverlik, ırkçılık, varlık, sınıf ve diğer her türlü keyfi ayrılıkçı düşünce yapısı ve kibir, birkaç insanın ellerinde kolayca şekillenebilecek, kontrol edilebilen bir toplum yaratılmasına hizmet etti" denilirken, örneğin ırkçılık ile vatanseverliğin aynı kefeye konulmasının altında başka bir hesap varsa… Tiananmen Olayları ile Irak'taki vahşeti aynı potada değerlendirmek, gayet bilinçli bir amaca hizmet ediyorsa…

Zeitgeist'ın, ister istemez bazı gerçeklere de parmak basarak (gerçekleri çoğu zaman çarpıtmak ve açıkça işine gelen biçimde yorumlamakla birlikte) entelektüel açıdan alt-orta seviyedeki Amerikan halkına yeni bir hap sunduğunu; emperyalizm kavramının yerine kadir-i mutlak üç beş

kapitalisti geçirerek, emperyalizme karşı savaşın (örneğin bağımsızlık savaşlarının) beyhude olduğuna dair kırk yıllık metafizik-pasifist görüşleri tekrarlayan idealist bir “barış çağrısı” olduğu söylenebilir rahatlıkla. Batı gençliği, 1968’de yaşadığı yenilginin ardından Katmandu yollarına düşmüş, “Savaşma Seviş” diyen Çiçek Çocuklar, Budizm ve Zen Budizm’den medet ummaya başlamıştı. Bugün de 11 Eylül’ün ardından gelen aynı yenilgi duygusuyla, çok daha renksiz bir halde “Zamanın Ruhu”ndan, hiçbir sisteme inanmamaktan, paranın ortadan kaldırılmasından ve uyduruk bir “Venüs Projesi”nden söz ediliyor. Genel olarak bakıldığında, Zeitgeist ve bilumum benzerlerinin de ölen bir kültürün posası olmaktan başka bir değer taşımadığı görülüyor.

Bilim adına mistik saçmalık

İspanya İç Savaşı'nda genç yaşta ölen İngiliz Marksist düşünür-militan Christopher Caudwell, dilimize *Ölen Bir Kültür Üzerine İncelemeler* adıyla çevrilen *Studies in a Dying Culture* adlı yapıtında, makalelerinde değişik konulara el atmakla birlikte tek bir temaya dayandığını söyler ve bu temanın "yalan" olduğundan söz eder. Caudwell'in "ölen kültür" dediği burjuva kültürüdür ve onu öldüren de bu "yalan"dır. Kültürü dönüştürecek, yenileyecek, canlandıracak olgu da Caudwell'a göre çok derinlerde yatmaktadır. Makalelerinde sevgi, kahramanlık, şiddet, pasifizm vb. kavramlara Marksist açıdan yaklaşan Caudwell, kitabının önsözünde Max Planck'ın 1933'te yazdığı "Bilim nereye gidiyor?" başlıklı makalesinden uzunca bir alıntıya yer verir. Kuantum Kuramı'nı geliştiren ünlü Alman fizikçi şöyle demektedir 1933'te:

"Tarihin çok özel bir anında yaşamaktayız. Bu an, kelimenin tam anlamıyla bir kriz anıdır. Ruhsal ve maddesel uygarlığımızın tüm dallarında aynı kritik dönüm noktasına gelmiş görünüyoruz. Bu krizin ruhu, yalnızca günlük olaylarda değil, kişisel ve toplumsal hayatta temel değerlere karşı takınılan genel tavırda da kendini gösteriyor. Önceleri şüpheci saldırı, özellikle doktrinsel ve ahlaksal sistemleriyle yalnızca dine yönelikti. Derken putkıran, sanatın yetki alanında o güne dek kabul edilmiş idealleri ve ilkeleri sarsmaya başladı. Şimdi de bilimin tapınağını işgal etti. Şu günlerde kimse tarafından yadsınmamış bir bilimsel belit bulmak güç. Aynı zamanda bilim adına öne sürülebilecek

herhangi bir saçma sapan teorinin şurada ya da burada inananlar ya da taraftarlar bulacağı kesin gibi.”

Bilim adına öne sürülebilecek saçma sapan teorilerin inananlar ve taraftarlar bulabildiğine ilişkin kesinlik, Planck’in dikkat çekmesinden bu yana geçen 80 yılı aşkın sürede hükmünü yürüttü iyi bildiğimiz üzere. Şu günlerde de “tarihin çok özel bir anında yaşamaktayız” demekten öte pek de kayda değer bir şey söylemeyen, tütsü yakılmış odalarda seyredildiğinde çok daha “aydınlatıcı” olacağına inandığım Zeitgeist vb. “ruh çağırma” seanslarının çoğalma nedeni de bu.

Peter Joseph de aynı yolun yolcusu… Tarih ve ekonomi başta olmak üzere tüm bilimleri “bilim adına” bir kenara itiyor, her mistik gibi kendi isteklerince yönlendirilmiş fikirler öne sürüyor, tüm bilginin kendi zihninde “belgesellerinde” toplanmış olduğunu iddia ediyor. Caudwell’in, “burjuva üstün insanı” olarak tanımladığı, “eski anarşist, etyemez, Fabyan ve son yıllarda da sosyal faşist” biçiminde kategorize ettiği Bernard Shaw’u eleştirirken söyledikleri, Peter Joseph gibilerin kafasından çıkan Zeitgeist ve *Matrix* hurafeleri açısından da geçerli değil mi sizce: “Shaw, özgürlüğü iyi niyetli bir adamın ‘cahil’ işçiye yutturabileceği bir ilaç olarak görür. Oysa böyle bir özgürlük işçi için değil, burjuva için ilaçtır.”

Bir başka Aydınlanma

Mısır tanesi, çakıl taşı, Zeitgeist cd'si ya da her neyse… Eminim ki "Aydınlanma" böyle gelmez, gelmiyor ve yeni bir kriz anında yaşamakta olduğumuz dünyada "zor", mutlak kötülük anlamına gelmemekte, "Tarihte zorun rolü" halen geçerliliğini korumaktadır.

"Aydınlanma"ya gelince; bu yazıda sadık kalmaya çalıştığım çerçeve içinde bir başka filmden, Sean Penn'in yönettiği 11 dakikalık kısa filmden söz edebilirim son olarak.

11 Eylül saldırılarını konu alan ve dünyanın 11 değişik ülkesinden 11 yönetmenin çektiği 11'şer dakikalık bölümlerden oluşan *11'09"01-September 11* filminde Sean Penn, yoksul ve yaşlı bir adamın New York'taki dairesine götürür bizi. Yarı karanlık odasında, çoktan ölmüş karısına duyduğu sevgiyle yaşamakta, karısından kalan elbiseleri her gün düzeltmekte, pencere önündeki kurumuş çiçeklerle konuşmaktadır, ünlü oyuncu Ernest Borgnine'nın canlandırdığı adam. Bir gün yatağında uzanmışken, "bir şeyler olur"; ne olduğunu duvardaki ışık-gölge oyunundan izleriz yalnızca. Duvardaki gölge dağılmakta, odaya güneş girmekte, çiçekler canlanmaktadır. Muhteşem bir gülümsemeyle yatağından kalkar yaşlı adam… Pencereden bakar, o güne dek güneşini kesmekte olan İkiz Kuleler'in yıkıldığını anlarız biz de…

Oda ve adamın dünyası aydınlanmıştır!

Zeitgeist Bir Petrol Projesidir

Erol Bilbilik

İlk Zeitgeist filmi 2007 yılında Zeitgeist The Movie, ikinci film 2008 sonunda Zeitgeist Addendum adıyla yayınlandı. Filmin bugüne kadar 250 milyon kişi tarafından izlendiğinden söz ediliyor. Filmlerle dünyada bir Zeitgeist heyecanı yaşatılıyor.

Filmlerin yönetmenliğini Peter Joseph yapmış. Yönetmen kamuoyu önüne çıkmayı ve soyadının açıklanmasını ret ediyormuş. Yani demek oluyor ki, soyadı, kimliği ve geçmişi meçhul bir yönetmenin filmi dünyayı ayağa kaldırıyor. İnsanlar, Zeitgeist klüpleri kurdurularak dünyayı kurtarmaya soyunduruluyor.

Zeitgeist zamanın ruhu anlamına gelen Almanca bir sözcük. Genel anlamda yaşanılan tarihsel dönemin politik, ekonomik, sosyolojik, kültürel, entelektüel ve ahlaki yaşamsal duruşunun ifadesi olarak kullanılmaktadır. Zeitgeist, İngilizcede de kullanılan bir sözcük olmakla beraber çıkışının Almanya olması nedeniyle çok geniş alan, anlam ve içerikte kullanılmaktadır. Zeitgeist sözcüğü Alman romantiklerinin eserlerinde yer alarak sözcükler dünyasına girmiştir.

Zeitgeist, Hegel'in *Tarih Felsefesi* kitabında yer almış ve geniş bir alanda kullanılmıştır. Zamanla da gündelik yaşama girmiştir. Hegel'in tarih anlayışı her şeyi Almanya ekseninde kuşatmaya çalışır.

George Friedrich Hegel genelde Hegel diyalektiği diye bilinen İlluminati felsefesini geliştirmesiyle tanınıyor. Hegel, insanın sadece mantık sayesinde özgürlüğe kavuşacağına inanıyor.

Hegel sadece 'mantık' sayesinde özgürlüğe kavuşulacağına inanıyordu. Hegel'e göre tarih üç basamaklı bir değişim süreciydi: Tez, Antitez ve Sentez. İlk önce tez aşamasında, krizler ortaya çıkar ve halkta korku had safhaya çıkar. İnsanlar mevcut duruma sinirlenir ve bazen çılgına dönerler. Yaşanılan ümitsizliği, korkuyu ve bazen de paniği gidermek için bunun karşıtı bir durum yaratılmalıdır. Bu durum antitez'dir. Bu sosyal sürecin üçüncü aşamasında probleme uzlaşmacı bir çözüm yani sentez, karşıt güçler ise (tez ve antitez)'le dengeyi sağlamaya çalışır. Bu dengede olma durumu yeni tez olur. Bir kez daha karşıtlıklar ortaya çıkar ve böylece Denge'ye yavaş yavaş yaklaşılırken çarpışma ve kaos devam eder.

Hegel diyalektiğinde sürecin işleyişi İlluminati'ye parlak bir fikir verdi. Neden kriz yaratılmasın? Neden şikâyet edilecek bir durum ortaya çıkmasın? Neden insanlara korku aşılamak ve kargaşa yaratmak için gizlice çalışılmasın, neden kendi karşıtını yaratmasın. Bu sayede yöneticilere yani İlluminati'ye çıkar ve böylece Denge'de yavaş yavaş ilerleme kaydedilirken çarpışma ve kaos devam eder.

Hegel, İlluminati'nin 200 yıl boyunca kullanılacağı yıkıcı ve ölümcül teoriyi yaratan bir işbirlikçiydi. Hegel elbette, insanlığa özgürlük getireceğini düşündüğü 'mantık' kelimesinin 'Gizli Efendi'yi ifade eden şifreli bir sözcük olduğunu biliyordu.

İlluminati'li Sylvain Marechal, Hegel diyalektiğini çok ikna edici bir şekilde açıkladı.

'Anı yakala' ('Günü yakala') olarak da bilinen "Carpe Diem" deyişini icat etti. Okült dünyanın önde gelen teorisyenlerinden Vera Stanley Order ise samimiyetle şunları söylüyor:

"Tüm yaratılışın aslında bir planı ve nedeni var. Evrim'in şu anda ilerlediği hedef Dünya Birliği. Dünya Birliği Planı şunları içeriyor: 'Yeni Dünya Düzeni, Dünya Ekonomisi, Dünya Dini.'

Zeitgeist, Amerika'da da Beyaz-Anglosakson - Protestan (WASP) fikrine dayalı olarak, 'Manifest Destiny' ('Belirlenmiş Kader') sözcüğü ile ifade ediliyor. Zeitgeist Addendum filminin ikinci bölümünde ABD'nin para sisteminin, Dünya Bankası'nın dünyayı nasıl soyduğunu açıklayan, *Bir Ekonomik Tetikçi'nin İtirafları* adlı kitabın yazarı John Perkins ise 'Manifest Destiny'yi şöyle tanımlıyor: "1840'larda Amerikalılar arasında popüler olan ve Kuzey Amerika'nın fethinin tanrı tarafından buyrulduğunu, Kızılderililerin, ormanların ve bufaloların imhasının, bataklıkların kurutulmasının ve nehir yataklarının değiştirilmesinin, iş gücü ve doğal kaynakların sürekli olarak sömürülmesine dayalı bir ekonominin insan iradesi değil, tanrının emri olduğu doktrinini temel alıyordu. İlk defa Başkan James Monroe 'Belirlenmiş Kaderi' doktrinini bir adım daha ileri götürerek, ABD'nin, bütün yarımküre üzerindeki politikalarını desteklemeyi reddeden herhangi bir Orta veya Güney Amerika ülkesini istila etmek dahil olmak üzere özel hakları olduğunu iddia etmek için kullanılmıştı.

Theodore Roosevelt’te ABD’nin Dominik Cumhuriyeti’ne ve Venezüella’ya olan muhalefetlerini haklı göstermek için Panama’nın Kolombiya’dan kurtarılışı sırasında Monroe Doktrini’ne atıfta bulunmuştu. Onu izleyen bir dizi ABD Başkanı özellikle William H. Taft, Woodrow Wilson ve Franklin Roosevelt, İkinci Dünya Savaşı’nın sonlarında Washington’un Pan-Amerikan faaliyetlerini yaymak için Monroe Doktrini’ne dayandı. Son olarak 20. yüzyılın ikinci yarısında Birleşik Devletler bu kavramı, başta Vietnam ve Endonezya’nın geldiği ülkelere yaymayı haklı göstermek için, komünizm tehdidini kullandı.”

Perkins’in ‘Manifest Destiny’yi tanımı tarihsel gerçekliğe sahip. Sahip ama günümüzün reel politiği de bir o kadar gerçekliktir. Bu gerçekliğin en büyük stratejisti Zbigniew Brzezinski ve Brent Scowcroft. İkilinin son kitabı *Amerika ve Dünya*’da yapılan ‘Manifest Destiny’ analizi şöyle:

“Brzezinski: Tarihimizin o yönünü hatırlamak istemeyiz. Havai’yi istila ettik, yerel kraliçelerini sınır dışı ettik ve tarımsal amaçlarla yerel kültürlerini yok ettik.

Scowcroft: Bir de buna Manifest Destiny dedik.

Brzezinski: Evet, tam belirlenmiş kader. Bakın İspanyol-Amerikan savaşından sonra Filipinler’de neler yaptık, sözüm ona özgürlüğüne kavuşturuyorduk. Ama aslında onların gerilla savaşına karşı oldukça enerjik ve hatta kanlı bir mücadele verdik. Ve onlara kırk yıl sonra, Japonya onları istila ettikten ve ülkelerinden çıkardıktan sonra özgürlük verdik.

Yeni Çağ gizemciliği

Zeitgeist The Movie’nin birinci bölümünde Hıristiyanlık ve Musevilik eleştirisi yapılmaktadır. İkinci bölümünde 11 Eylül’deki saldırıların ABD tarafından yapıldığı iddia edilmektedir. Üçüncü bölümünde perdenin arkasındaki bazı gizli güçlerin “Tek Dünya Devleti” oluşturmak için çaba harcadıkları ileri sürülmektedir.

Zeitgeist Addendum’un para sisteminin nasıl ayakta durduğuna dair birinci bölümü IMF, Dünya Bankası, Fed gibi kurumlara yönelik iddialarla başlamaktadır. İkinci bölümde John Perkins, ABD’nin, IMF’nin ve Dünya Bankası’nın dünyayı nasıl sömürdüğü anlatmaktadır. Üçüncü bölümünde Jacque Fresco adlı endüstri tasarımcısı ve toplum mühendisi ‘Venüs’ adlı projesini anlatmaktadır. Dördüncü bölümünde doğa ile insanlar arasındaki ilişkilere değinilmekte insanın doğa ile bir bütün olması gerektiği savunulmaktadır. Zeitgeist Addendum, Zeitgeist The Movie’nin devamı niteliğindedir. İki film de henüz oturmuş değildir ve akışı farklıdır.

İki filmde de esas itibariyle bir tür uluslararası sistem ve küreselleşme eleştirisi yapılmaktadır; ancak küreselleşmenin kültürel sonuçlarından biri olan New Age (Yeni Çağ) hareketinin temel felsefesiyle örtüşmektedir. New Age siyasetinin ve kültürünün bir üretimidir. New Age, hareketi küreselleştirilirken New Age Kilisesi de paralel olarak yapılandırılmaktadır. Yapılandırma o kadar cüretkâr ve aleni hale gelmiştir ki Paris’teki CIA İstasyonu kadrosundan üç-dört ajan daha New Age kilisesine dönmüş ve bunlardan biri artık günlerini Montparnasse’de kilisesinin broşürlerini

dağıtarak geçirmeye başlamıştır. New York’ta New Age Players (bir tiyatro şirketi), San Fransisko’da New Age Orkestrası bu yapılandırmalar arasında yerlerini almıştı.

Eski ABD Başkan Yardımcısı ve ABD Başkan adaylarından Albert Gore dünyada ün yapmış, *Dengeli Dünya: Ekoloji ve İnsan Ruhu* adlı kitabını yayınlamıştı. Gore’a göre insanlık için en mükemmel din, filozof Teilhard de Chardin’in öğrettiği gibi dünyanın ana dini, diğer bir deyişle ‘Yeni Çağ’ inanışıydı. Bu bağlamda Gore tam anlamıyla bir ‘Yeni Çağcı’ydı.

Bir Cizvit papazı olan De Chardin’in Yeni Çağ gizemciliği öylesine aşırı ağırlıktaydı ki, Vatikan bile ona karşı çıkmakla yetinmemiş, bir de onu azarlamıştı. Al Gore, ‘Doğa her şeyiyle Tanrı’dır, diyordu ve tam bir İlluminatici olarak küresel bir role soyunuyordu. İllluminati’nin temel stratejisi ‘Ardo Ab Chao’dur. Yani kaos boşluk yaratır. Boşluktan sonra düzen gelir.

İlluminati’nin teolojik anlamı ışık getirici demek, bu da ‘Lucifer’ yani ‘şeytan’ demektir. Al Gore’da kitabında, ‘Kaos bizim için iyidir’ demektedir. Al Gore ile Jacque Fresco’nun görüşleri karşılaştırıldığında tamamıyla örtüştüğüne tanık oluyoruz.

- Zeitgeist The Movie’nin birinci bölümünde Hıristiyanlık ve Yahudilik eleştirisi bilimsel bilgi ve belgelere dayalı olarak yapılır, Yeni Dünya Düzeni’nin tek dininin Hıristiyanlık olacağı ön görülürken, bu öngörünün arkasındaki küresel elitlerin örgütü CFR ve onun beyin kadrosundan hiç söz edilmemektedir.

- Zeitgeist The Movie'nin ikinci bölümünde 11 Eylül saldırılarının ABD tarafından gerçekleştirildiği bütün ayrıntılarıyla teknik ve istihbarat bilgilerine dayalı olarak kanıtlanmıştır. Ancak, saldırıdan 44 gün önce Prof. Lyndon La Rouche'un New York'ta BM ve Kongre binası önünde ikişer saatlik süreli videolu konferansla olayları haber vermesi göz ardı edilmekte, saldırı ısrarla Ortadoğulu köktendinci teröristlere mal edilmek istenmekte; buna karşın saldırı kararını veren esas güç olan CFR'nin beyin takımından hiç söz edilmemektedir.

- Aynı tavır, Zeitgeist The Movie'nin üçüncü bölümünde Tek Dünya Devleti'nden ve Zeitgeist Addendum'un birinci bölümünde para sisteminden bahsedilirken de benimsenmiştir.

- Zeitgeist Addendum'un üçüncü bölümünde Jacque Fresco 'Venüs Projesi'ni anlatırken de aynı yönteme başvuruyor. Fresco, dünyanın ve insanlığın kurtuluşunun tek çözüm yolunun 'Venüs Projesi'nin hayata geçirilmesi olduğunu, dünyanın kurtuluşu için yenilenebilir temiz enerji teknolojilerinin ürünlerinin sıfır maliyetle hayata geçirilmesini savunuyor. Fresco, "Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, dalga enerjisi, gel-git enerjisi ve jeotermal enerji olmak üzere dünyaya dört bin yıl yetecek 'Yenilenebilir temiz enerji' var, bunlar için yatırımlar yapalım" diyor. Bunları söylerken, bunları ona söyleten küresel sermaye kartellerinin ve beyin takımının kimler olduğundan, bu yatırımların ve üretimlerin onların itaatkâr kulları tarafından gerçekleştirileceğinden, gelişmemiş ülkelere pazarlanacağından, insanların daha da yoksullaşacağından küresel patronların dünya hegemonyasının daha da

güçleneceğinden hiç söz etmiyor, edemiyor. Ederse hayattan silineceğini çok iyi biliyor.

İki Zeitgeist belgesel filmiyle adı ve hatta varlığı kuşkulu yönetmen ‘Peter Joseph’ esas itibariyle şunu söylüyor: “ABD çökerse bütün ülkeler çöker. Enerji çökerse herşey çöker”.

Öyleyse, ABD’nin çökmemesi için şunlar mutlaka yapılmalı.

- Paranı bankalardan çek
- Kredi kartı kullanma
- Orduya karşı ol
- Savaşa karşı ol
- Askere gitme
- Ulusal devlete karşı ol
- Küresel devlete taşeron ol
- Tek dine Hıristiyanlığa sahip ol
- Politik sistemi reddet
- Televizyonunu kapat
- İnternet kullan, internet mesajlarıyla her şeyi protesto et.
- Sokaklara in her şeyi protesto et
- Zeitgeist üyesi ol, Zeitgeist Ağı oluştur
- Yeni Çağ’cı (New Age’ci) ol
- Temiz Enerji kullan
- Küçük otomobil, küçük ev kullan
- Az su kullan

- Doğacı ol, doğayı temiz tut
- Yeni Dünya Düzeni ‘Robotu’ ol

‘Venüs Projesi’ için yenilenebilir enerji yatırımlarını ve Washington-Tokyo arasını 4-5 saatte kat edecek yüksek teknolojisi harikası uzay araçlarına yapılacak yatırımları kim yapacak, bunlar kime satılacak?

Tabii ki, Zeitgeist belgesellerinde sözü edilmeyen, basında ve televizyonda hiçbir zaman görülmeyen, Obama’ları, Blair’leri, Merkel’leri, Sarkozy’leri, Erdoğan’ları, Gül’leri, Karzai’leri, Kahn’ları, Mandela’ları iktidara taşıyan ve demir yumrukla yöneten küresel dev sermayenin patronları üretecek, satacak ve paraları toplayacak. Bunlar, sömürge yaptıkları ülke iktidarları eliyle yoksul halklardan finansman sağlayacak, halklar daha yoksullaşır ve kitlesel ölümlerle yüz yüze gelirken, onlar daha da zenginleşecek ve güçlenecek. Halkların yeraltı zenginliklerine el koyacak ve üretimlerinde hammadde olarak kullanacaklar.

Bu bağlamda, Venüs Projesi’nin temel amacı ise son derece sofistikedir fakat canicedir.

Yeni Dünya Düzeni’nin sürdürülmesini planlayan merkez Dış İlişkiler Konseyi’nin görünmeyen beyinleri, dünyada sadece petrolün hayati derecede stratejik bir madde olduğunu biliyor. Ve Venüs Projesi’nin hayata geçirilmesi için şöyle raporlar hazırlatıyor:

“Küresel ekonomik krizden en çok enerji yatırımları etkileniyor. Yatırımlarda düşüş, önümüzdeki iki, üç yıl zarfında petrol fiyatlarının artmasını tetikleyecek. Petrol ve

doğalgaz yatırım bütçeleri 2009 yılında, 2008'e göre yüzde 21'lik oranında kesintiye uğramış. Bu oran 100 milyar dolara tekabül ediyor. Geçen ekim ayından nisan ayına kadar enerji devleri 170 milyar dolarlık projeyi iptal etmişler ya da rafa kaldırmışlar. İptal ve ertelemelerin nedeni finansal zorluklar ve talebin azalması.

Uluslararası enerji sektörüne yatırım yapmazsanız ekonominin her alanı etkilenir. Ayrıca dünya ekonomisi ayağa kalktığı zaman, üretim talep artışını karşılayamaz. Enerji yatırımlarının bugün sekteye uğraması yüzünden 2012 yılında petrol fiyatları tavan yapacak. Dünya ekonomisi tam belini doğrultmaya başlarken bu kez bir petrol kriziyle karşı karşıya kalabilir."

Tam bir kısır döngü.

Diğer önemli bir noktada iklim değişikliği nedeniyle büyük umutların bağlandığı 'Yenilenebilir Enerji'. 2009'da bu sektördeki yatırımların yüzde 38'e düşeceği hesaplanmış. 'Yenilenebilir enerji sanayiye'. Hâlbuki rüzgâr, güneş enerjisi gibi sanayiler henüz emekleme dönemindeler'. Çok daha sağlam temellere oturmuş petrol sanayisi gibi değiller. Dolayısıyla bu sanayinin krizden toparlanması petrol sanayisinden daha zor olacak.

Bu nedenle Roma'daki G-8 Enerji Bakanları zirvesinde ekonomiyi canlandırma paketlerinde 'Yenilenebilir Enerji'ye daha fazla katkı çağrısında bulundu.

'Yenilebilir Enerji'de yeni yeni cesaretlenmeye başlayan Türkiye'ye önümüzdeki yıllarda rüzgâra ve güneşe yatırım

yapmak isteyen yabancı yatırımcılar vazgeçebilir. Nükleer enerji projelerinde de finansman sıkıntısı yaşar. Krizden sonra talep patlaması ve buna bağlı fiyat artışı yaşanması durumunda ise Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülke daha fazla etkilenir.

Söz konusu olan Uluslararası Enerji Ajansı'nın baş ekonomisti Fatih Birol'un 60 kişilik ekibiyle dünyanın bütün petrol alanlarında yıllar süren incelemeleri sonunda hazırladığı ve 'Global enerji yatırımlarının röntgeni' olarak nitelendirdiği rapor. Raporu hazırlatan merkez CFR. Temiz Enerji yatırımları dünyaya dayatılacak. Ülkeler borç bataklarında yüzdürülecek ve küresel hegemonya güçlendirilerek devam ettirilecek. Daha şimdiden de Afrika, Orta Asya vb. deki petrol alanları işgal edilecek, Venüs Projesi adına.

Rockelfeller ailesi

Dünya Enerji Ajansı Raporu'nu hazırlayan merkez CFR'dir. Başkan da Rockefeller hanedanlığıdır. Onlar hiç ortada gözüküyorlar mı? Peki neredeler, servetleri ne ve kimlerle neler planlıyorlar?

Rockefeller Hanedanı

John Davison Rockefeller (vefat etti)

David D. Rockefeller, Sr

David Rockefeller, Jr

Nelson Rockefeller

John (Jay) D. Rockefeller IV (vefat etti)

Laurence Rockefeller'in Finanse Ettiği Hareketler:

- New Age (Yeni Çağ)
- Kozmik İsa'nın Gelişi
- Yeniden Yaratılış

Hanedanın New York'taki gayrı menkulleri:

- Rockefeller'ın New York Pocotico Hilss'teki yarımadada muhteşem bir malikâneleri var. Yaklaşık üç bin hektar büyüklüğündeki bu alan, aynı zamanda Rockefeller'ın idari merkezi işlevini de görmektedir. Bu yarımadaya giriş son derece kontrollü olup, tümüyle izne tabiidir. İnşaatına 1930 yılında baba John D. Rockefeller tarafından başlanmış ve o günün parasıyla 50 milyon dolara mal olmuştur.

Basın, bu gizli yarımadaya ancak 1959 yılında Steven Rockefeller'ın düğünü sayesinde girebilmiştir. İçeride onlarca kilometre uzunluğunda, lâbirenti andıran yollar vardır. Arazinin altında ayrıca özel bir yer altı şehri bulunmaktadır. Burada Rockefeller ailesinin gizli evraklarının saklandığı bir arşiv olduğu tahmin edilmektedir. Arazide 75 bina mevcuttur ve içeride 500'e yakın hizmetli çalışmaktadır.

- New York'taki saldırıya uğrayan Rockefeller binaları (110 katlı) ve arazisi Rockefeller hanedanına aittir.

- Rockefeller hanedanlığı, aynı zamanda gelecekte inşa edilecek ve dünya Yahudi Krallığı'nın ilanı sayılacak Süleyman Mabedi'nin bir maketini Kudüs'teki esrarengiz Rockefeller müzesinde saklamaktadır.

- Bugünkü BM binasının bulunduğu East River'daki arsayı Rockefeller'ler hibe etmiştir.

“İçerdekiler”

CFR’nin beyin takımı görünürde değildir, ortada yoklar. Kuklalarını projelerinin peşinde koşturuyorlar. Ortada görünmeyenler yeni pojelerini bakın nerelerde, nasıl hazırlıyorlar.

ABD başkanlarından üçüne danışmanlık yapmış olan Adolf Berle’nin *İktidar* adlı kitabının önsözünde “İktidar içerdedir; dışarıdan görünense kalabalıktır” diye yazıyordu ki bu son derece doğruydu.

‘İçerdekiler’ yeni projelerini bakın nerelerde ve nasıl hazırlıyorlar?

“Dünyanın en büyük üç zengini David Rockefeller, Bill Gates ve Warren Buffet, Rockefeller’ların Pocotico Hilss’teki yarımadadaki muhteşem malikânesinde yapılan çok gizli bir toplantıda biraraya geldi. 5 Mayıs 2009 tarihindeki toplantıda aralarında George Soros, New York’un milyarder belediye başkanı ve Bloomberg Televizyonu’nun kurucusu ve patronu, CNN International televizyonunun kurucusu Ted Turner ve talk show yıldızı Oprah Winfrey’in de bulunduğu zenginlerin finansal kriz ortamında varlıklarını nasıl kendi vakıflarına aktarmayı tartıştıkları ve bilgi alışverişinde bulundukları ve yeni bir strateji belirlemeye başladıkları ABD basınında yer aldı.

Önce *Irish Times* gazetesi ve daha sonra ABC News’da yer alan habere göre; ölmeden önce daha yaşarken varlıklarını ve büyük banka hesaplarını kendi kurdukları vakıflarına

aktarmak isteyen dünyanın en zengin işadamlarının arasında bulunduğu grubun, vakıflarının krizden etkilenmemesi için yeni stratejiler üzerine konuştukları iddia ediliyor. 1960'tan bugüne vakıflara 70 milyar dolar aktaran zenginlerden Bill Gates 2002-2006 yılları arasında kurduğu vakfa 3.7 milyar, 2007 ve 2008 yıllarında ise 10 milyar dolar aktarmıştı.

Warren Buffet ise 2002-2006 yıllarında vakıflara bağışladığı 46.1 milyar doların 31 milyar dolarını Bill Gates ve Melinda Gates Vakfı'na bağışlamıştı.

David Rockefeller'in kızı Peggy Dulany de Rockefeller hanedanlığı olarak Global Philanthropists Circle (Küresel Hayırsever Halka) adıyla dünyanın en zengin hayır işi yapan 68 ailesi ile iletişim ağı kurarak toplam 285 milyar dolarlık fon oluşturmuştur. 'Ağı' hızla genişletmeye çalışmaktadır.

2009'un mayısına gelindiğinde ise dünyanın en zengin isimlerinin çevreci yatırımlara yöneldiği görülüyor. Özel sektörün, elektrikli otomobillerden rüzgâr gibi yenilenebilir enerjiye birçok çevreci alanda yaptığı büyük yatırımlar, yeşil ekonominin ciddi oranda büyümesine neden oluyor. Zengin işadamlarının çevreci yatırımları öyle dikkat çekici hale geldi ki, geçen haftalarda *The Sunday Times* gazetesi de, tıpkı en zengin 100 isim örneğinde olduğu gibi, en yeşil 100 zengin listesi çıkardı. Listeye göre 1 ve 2 numarada dünyanın en zengin iki adamı Warren Buffet ve Bill Gates var. Buffet, rüzgâr enerjisi ve elektrikli otomobillere 40 milyar dolarlık bir yatırım yapmıştır. Bill Gates ise yosundan yakıt üretilmesi teknolojisi gibi yoğunluklu olarak alternatif yenilenebilir yakıtlar alanında yaptığı, 39 milyar dolarlık yatırımla ikinci sırayı almıştır. Google'ın yaratıcıları olan Larry Page ve

Sergey Brin ise yeşil enerjilere 11'er milyar dolarlık yatırım yaparak listenin 10. sırasını paylaşmışlardır. En yeşil 100 zenginin çevre konusunda yaptığı yatırımların toplamı ise 400 milyar doları bulmaktadır.

Çektiği 'Uygunsuz Gerçek' filmiyle dünyanın dikkatini küresel ısınma sorununa çeken ABD eski Başkan Yardımcısı Al Gore "İklim krizini çözmek için çevreci ampul takmak yetmez, asıl çevreci kanunlar çıkarmak gerekir" demiştir. Obama hükümeti de konuyu ele alarak çevreci politikalar, güneş, rüzgâr gibi yenilenebilir enerjilerden alternatif yakıt üretimine kadar geleceği parlak pek çok alana yatırım imkânı yaratıyor. Yeşil ekonominin hızla büyümesi ile dibe vurmuş ekonominin canlandırılmasına çalışılıyor.

Dünya Bankası'nın eski baş ekonomisti ve kısa süre öncesine kadar İngiltere hükümetinin ekonomik danışmanı olan Nicholas Stern "Dünyadaki hükümetler hep birlikte hareket ederek birkaç ay içinde çevreci konulara yönelik 55 milyar dolarlık yatırım yapmalı ve böylece hem küresel mali krizle, hem de küresel ısınmayla savaşmalı" diyor.

Zeitgeist türü filmler

İngiliz Dış İlişkiler Konseyi'nin (Chatham House) siparişiyle hazırlanan J.R Tolkien'in, *Yüzüklerin Efendisi* bir CFR filmidir. Senaryosu CIA tarafından görülmüş, gerekli yerlerde işbirliği yapılmış, önerilerde bulunulmuş ve CIA'nın film sektöründeki imkânlarından yararlandırılmıştır. 'Psikolojik Operasyon' ve 'Aldatma Taktikleri' tekniklerine uygunluğu onaylanmıştır.

ABD Genelkurmay Başkanlığı psikolojik operasyonları (Psyops) şöyle tanımlamaktadır:

"Bu psikolojik savaşı kapsar, içinde ayrıca tasarlanmış siyasal, ekonomik, askeri ve ideolojik eylemleri barındırır ve yansız ya da dostluk gösteren yabancı topluluklarda ulusal hedeflere ulaşmayı destekleyen davranışlar, tutumlar ve coşkular yaratmaya yönelik olarak hareket eder. Bir başka tasarıysa 'karar vericilerin' yandaşlarını yönetme ya da denetleme erkini biçimlendirip etkilemeyi hedefleyen 'psikolojik operasyon stratejisi' kavramını geliştirmektir. Amerikan halkları hedeflenen ve denetlenen topluluklar arasındadır.

Aldatma Taktikleri, psikolojik savaş teknikleri arasında sayılabilir. 'Aldatma taktikleri' özdeksel çevre koşullarından ayrılan psikolojik bir çevre yaratır. 'Aldatma taktikleri' sahte gerçeklik dünyaları yaratmakta kullanılır. Algısal psikoloji terimleriyle açıklanırsa bu 'aldatma taktikleri' asılsız ahlak kurallarını kışkırtır. Davranışları etkilemek için aldatma sürecindeki üç temel kural izlenir.

Birincisi: Aldatma ‘mantıklı’ olmak zorundadır.

İkincisi: Söz konusu durumdaki olguların sınanmasında yalın bir yol bulunmamalıdır.

Üçüncü: Aldatmadan yararlanırken ileride değerli olabilecek bir kaynağın saygınlığına gölge düşmemelidir.

Topluluğu durdurmanın bir yolu da onları ve kullandıkları insanlar üzerinde uyguladıkları teknikleri açığa çıkartmaktır. Dış İlişkiler Konseyi’nin amaçlarına ulaşmak için kullandığı ‘aldatma taktiği’ ise CFR amaçlarını kolaylaştırmak üzere yasadışı olduğu apaçık görülen işler yaptığında, yasaların aslında uygulandığı gibi bir algı yaratmaktır. ‘Aldatma taktiği’ ise düpedüz yalan söylemektir.”

Bir başka olağanüstü aldatma ve gerçeği perdeleme örneği de *Kennedy Tapes* (Kennedy Kayıtları) adlı kitapta yer almaktadır.

Ernest R. May ve Philip D. Zelikov adlı iki CFR üyesi sözde, Başkan F. Kennedy’nin bütün ses kayıtlarını dinlemişler ve bütün ilginç olayları alıntılayarak bu kitabı yazmışlar, böylece kamuoyunu, bu kayıtlarla ilgili öğrenmek isteyebilecekleri başka hiçbir önemli söz bulunmadığına inandırmaya çalışmışlardı.

Burada iki önemli niyet vardı.

1. Kennedy suikastında yalnızca seçkinlerin yazılmasını istediği şeyleri yazmak,

2. Konu hakkında yazabilecek insanların önünü kesmek.

Banda alınmış konuşmaların yüzlerce saat dinlenmesi son derece eziyetli bir iştir. Bu yüzden diğer araştırmacılar onların bu bantlardan izlediği ilginç olguları 'sözlerine güvenerek' yazdıkları biçimde algılayacaktı. CFR üyesi olmayan iki kişinin aynı konuyu bütünüyle farklı biçimde yazacağından kuşkum yok. Aynı olgular filmler için de geçerlidir.

Hollywood Film Endüstrisi CFR'nin yedi önde gelen üyesi tarafından yönlendirilmekte ve kontrol edilmektedir. Tüm filmler ve film senaryoları bu kontrol kapsamındadır. Hollywood yapımı hiçbir film küresel emperyalist dev tröstlerin stratejilerine aykırı olamaz.

Örneğin, Al Gore'un 'Uygunsuz Gerçek', Peter Joseph'in 'Zeitgeist-Movie, Zeitgeist-Addendum' ve J.R Tolkien'ın kitabından uyarlanan 'Yüzüklerin Efendisi' filmleri bu stratejiye uygun CIA türü filmlerdir.

Al Gore'un *Dengeli Dünya: Ekoloji ve İnsan Ruhu*, J.R. Tolkien'ın *Yüzüklerin Efendisi* ve John Perkins'ın 'Bir *Ekonomik Tetikçinin İtirafları* CIA türü senaryolardır.

Sonuç:

1. CFR, küresel ekonominin 2012 yılında krizden çıkacağını, çıkışla birlikte petrol fiyatlarının tavan yapacağını ve ekonominin yeniden krize gireceğini hesaplamaktadır. Bu kısır döngüden kurtulmak için 2012 yılına kadarki üç yıl içinde dünya ülkelerini yoğunlukla temiz enerji yatırımlarına yönlendirerek ekonomilerini çökertmek ve beş kıtada

saptadığı bakir petrol alanlarına işgal dahil her yolla el koymak ve böylece petrol üzerinde tek başına hâkimiyet kurmayı planlamaktadır.

2. CFR en zenginlerinin varlıklarını vakıflarında birleştirerek daha da devleşiyor. Rockefeller, Buffet, Bloomberg, Soros gibi küresel dev sermayenin patronları ABD yasalarının vergiden muaf vakıflarını birleştirerek, krizde batırdıkları dev sermaye şirketlerinin paylarını da vakıflarına katarak daha büyük ve güçlü varlıklar haline geliyorlar.

Buffet'in bir açıklaması bu öngörümüzün kanıtı oluyor.

"Buffet, *New York Times* gazetesindeki makalesinde, fiyatlar böyle cezbedici olduğu sürece borsadaki yatırım senetlerine yatırım yapmaya devam edeceğini belirterek, 'Diğerleri aç gözlü iken, korkak ol. Diğerleri korkak iken aç gözlü ol. Şu anda bu prensibi izliyorum" diye yazdı.

ABD'li şirketlerin uzun dönemdeki durumlarına ilişkin endişeleri saçma bulduğunu söyleyen Buffet, "Gelecek yıllarda bu şirketlerin çoğu rekor kârlar etmeye başlayacak" dedi.

Borsaların reel ekonomiden daha çabuk toparlayacağını belirten Buffet, 1930'daki 'Büyük Buhran'da da, benzer bir durum yaşandı. O nedenle hisse senedi satın almanın tam zamanıdır, 'Nar bülbülünü beklerseniz, bahar bitebilir.'

12 'Nar bülbülü beklenirse bahar bitar', Hürriyet 17. 10. 2008

http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/10150397.asp?gid=0&srid=0&oid=0&l=1

(Son erişim: 24. 08. 2009)

Komplo Teorileriyle Sarmalanmış New Age

Haluk Hepkon

Günümüzde bir metne ya da anlatıya, hangi ölçülere göre komplo teorisi denip denemeyeceği konusunda hâlâ önemli tartışmalar yapılmaktadır. Söz konusu tartışmalar, doğal olarak, farklı ideolojik zeminler üzerinde yükselen fikirler arasında yaşanmaktadır. Yine de, bütün bu farklılıklara rağmen, kavramın tarifinde bazı ortak paydalardan söz etmek mümkündür.

Bir metnin ya da anlatının komplo teorisi diye nitelendirilebilmesi için öncelikle bir komplodan ve kötü niyetli ve gizli bir komplocudan bahsetmesi gerekmektedir. Ama bu iki unsurun varlığı tek başına yeterli değildir. İkinci olarak söz konusu komplo geniş bir zamana yayılmış ve büyük hedeflere yönelmiş olmalıdır. Komplo o kadar büyüktür ki, yeryüzünde yaşanan bütün toplumsal olaylar ya bu komplonun sonucunda gerçekleşmiştir ya da bir biçimiyle bu komplodan etkilenmiştir.

Bunun dışında komplo teorilerinin bir başka ortak özelliği ise büyük toplumsal krizlerin ve altüst oluşların yaşandığı dönemlerde ortaya çıkmalarıdır. Devrimler, savaşlar, büyük iktisadi, siyasi ve kültürel bunalımlar komplo teorilerini beslemektedir.

Son olarak günümüzde komplo teorilerinin yaygınlaşmasının iki nedeninden daha bahsetmek gerekmektedir. Bunlardan birincisi postmodernizmdir. Postmodernizmin yayılmasıyla komplo teorilerinin popüler

kültür üzerindeki etkisinin artması arasında bir ilişki olup olmadığı sıklıkla tartışılmaktadır. Postmodernizmin ve komplo teorilerinin Aydınlanma'ya karşı ortak bir tavır içinde bulunmaları, söz konusu ilişki iddiasını güçlendirmektedir. Aydınlanma'ya ve Fransız Devrimi'ne karşı mücadele eden toplumsal kesimler tarafından politik bir silah olarak icat edilen komplo teorilerinin günümüzde ulaştığı yaygınlıkta, Aydınlanma'yı inkâr temelinde şekillenen postmodernizmin etkisi olduğu düşünülebilir. Postmodernizmi içinde bulunduğumuz dönemin kültürel mantığı olarak değerlendiren Frederic Jameson da komplo teorilerinin ve onun gösterişli anlatısal tezahürlerinin gelişmiş teknolojinin biçimlenmesi aracılığıyla çağdaş dünya sistemi üzerinde düşünmeye yönelik niteliksiz girişimler olduğunu ifade etmektedir. Komplo teorilerinin yaygınlaşmasında ikinci olarak internetin de önemli bir rolü bulunmaktadır. İlişki kurmak, cemaatleşmek, malzeme toplamak ve bunları hem ücretsiz hem de sorumsuz bir biçimde yayınlamak için ideal bir ortam olan internet, komplo teorisyenleri için adeta bir cennettir.

İnternet sayesinde son yıllarda bir hayli popüler olan Zeitgeist 'belgesel'leri hakkında bir değerlendirme yaparken bu çerçeve son derece önemlidir. Siyasal, toplumsal ve kültürel büyük bir kriz döneminin ürünü olan Zeitgeist'a göre tarihsel arka planı olan, büyük bir komplo vardır. Bu komplonun amacı tek bir dünya devleti kurmaktır. Bunu yapan gizli güçler, aralarında 11 Eylül Olayları'nın da bulunduğu birçok komployu tezgâhlamıştır. Zeitgeist bütün bu komplo iddialarını birbirine bağlamak içinse New Age akımların temel iddialarını kullanmıştır. Bütün bunlardan dolayı Zeitgeist the Movie ve Zeitgeist Addendum

‘belgesel’leri komplo teorisi başlığı altında incelenmelidir. Nitekim son dönemde ülkemizde Zeitgeist’tan etkilenerek hazırlanan kitapların içerikleri de, söz konusu belgesellerin “komplo teorisi”nden ibaret olduğu tezini kanıtlamaktadır.

Belgesele ismini veren “Zeitgeist”, “zamanın ruhu” anlamına gelen Almanca bir terimdir. Hegel’in tarih felsefesinde önemli bir yere sahiptir. Ama bu terim daha sonraları değişikliğe uğramış ve belirli tarihsel dönemlerin karakteristik özelliklerini vurgulamak için kullanılır olmuştur. Peter Joseph’in 2007 yılında çektiği Zeitgeist The Movie isimli belgeselinden sonraysa Zeitgeist’a bambaşka bir anlam yüklenmiştir. Belgesel, özellikle gençler arasında kısa bir süre içerisinde popüler olmuş ve sisteme yönelik köktenci bir eleştiri olarak ele alınmıştır. Zeitgeist The Movie’nin orijinali İngilizcedir, ama belgeseli internette aralarında Türkçenin de dâhil olduğu birçok dilden altyazıyla izlemek mümkündür. Zeitgeist’ın günde 70 bin kişi tarafından indirilerek seyredildiği düşünülürse, etkisi ve yaygınlığı hakkında bir fikir sahibi olmak kolaylaşacaktır. Nitekim belgeselin ikinci bölümü 2008 yılında Zeitgeist Addendum ismiyle yayımlanmış ve kısa süre içerisinde büyük yankı yaratmıştır, ikinci filmin de başarıya kavuşmasıyla birlikte, Zeitgeist’ın toplum ve doğa hakkındaki görüşleri hemen her yerde tartışılmıştır. Kısa süre içinde sistem ve ABD eleştirisi dendiğinde akla Zeitgeist gelmeye başlamıştır. Ülkemizde kendisini solda ifade eden kişi ve grupların bile bu filmden bir referans olarak bahsetmeye başlamaları, işin geldiği noktayı anlamak açısından önemlidir.

İzlemeyenler için film hakkında kısa bir ön bilgi verelim. İlk belgesel Zeitgeist The Movie üç bölümden oluşmakladır. Birinci bölümde bir Hıristiyanlık ve Yahudilik eleştirisi yapılmaktadır. İkinci bölümde 11 Eylül Olayları'nın ABD tarafından yapıldığı iddia edilmektedir. Üçüncü bölümde ise perde arkasındaki bazı gizli güçlerin "tek dünya devleti" oluşturmak için çaba gösterdikleri ileri sürülmektedir. İkinci belgesel Zeitgeist Addendum ise dört bölümden oluşmaktadır. Addendum'un ilk bölümü para sisteminin nasıl ayakta durduğuna yönelik bir takım iddialarla başlamaktadır. İkinci bölümde kendisini "ekonomik tetikçi" diye tarif eden John Perkins isimli birisinin ABD'nin, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın dünyayı nasıl sömürdüğüne ilişkin anlattıkları aktarılmaktadır. Üçüncü bölümde Jacque Fresco isimli birisi "Venüs Projesi" diye adlandırdığı bir toplum projesinden bahsetmektedir. Dördüncü bölümse doğa ile insan arasındaki ilişkilere değinmekte ve insanın doğa ile bir ve bütün olması gerektiğini iddia etmektedir.

New Age siyasete giriş

Aslına bakılırsa Zeitgeist belgesellerinde bir tür sistem ve küreselleşme eleştirisi gerçekten de vardır. Söz konusu eleştirinin muhtevası aşağıda ayrıntılı olarak incelenecektir. Ama burada dikkat edilmesi gereken asıl nokta, Zeitgeist'ın meselelere bakış açısının, tam da bu küreselleşmenin kültürel sonuçlarından birisi olan New Age akımların bakış açısına tıpatıp benzemesidir. Lafı dolaştırmaya gerek yok. Zeitgeist, New Age kültürünün bir ürünüdür ve türünün bütün örnekleri gibi zırvadan ibarettir.

Sondan başlayalım. Ekoloji, New Age akımların siyaset sahnesine çıkmalarında kilit bir role sahiptir. Zeitgeist Addendum'un doğa ile bütünleşme fikrine ayrılan son bölümü, böylesi bir sahneye çıkışın tipik örneklerindendir. Ünlü mistik Jiddu Krishnamurti'nin sözleriyle başlayan bu bölüm New Age öğretileri açık bir biçimde yansıtmaktadır. Buna göre doğada her şey birbiriyle ilişkilidir ve doğadan bağımsız bir şeyin olması mümkün değildir. Bütün evren ve dünya bir topluluktur; bu topluluğa insanlar kadar bitkiler, hayvanlar ve elementler de dahildir. İnsanla börtü böcek arasında bir fark bulunmamaktadır. Dünyayı tek bir organizma olarak gören yeni bir bilinç gelişmiştir. İçimizdeki tanrısallığı hissetmemiz, "bütünün parçası" olmayı öğrenmemiz, "koşulsuz sevgi" duymamız ve bütün bunları bir öğreti haline getirmemiz gerekmektedir.

Zeitgeist'ın bu bölümünde savunulan fikirler New Age akımların hemen hepsi tarafından paylaşılan ortak bir yaklaşımın üzerinde yükselmektedir. Biyolojizm ya da

biyolojik determinizm diye niteleyebileceğimiz bu yaklaşım, insan davranışlarını ve toplumsal ilişkileri açıklarken biyolojinin ilkelerini bir temel olarak kullanmaya çalışmakta, insan ve toplum ilişkilerini doğa yasalarına göre düzenlemeyi hedeflemektedir. Böylelikle kültür ile doğa arasındaki fark ortadan kaldırılmakta, insanın kültürü ve toplumsal var oluşu reddedilmektedir.

Bir tür sosyal Darvincilik sayılabilecek bu yaklaşımın doğal sonucu toplumdaki eşitsizlikleri, ırkçılığı meşrulaştırmasıdır. Bu meşrulaştırma yüzünden günümüzdeki New Age akımlar ile 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkan ve bu akımların selefi sayılan ezoterik akımlar faşizmle hep organik bir ilişki içerisinde olmuştur. Bu konuda akla gelen ilk örnek taraftarlarınca Madam Balavatsky diye anılan ve Batı ezoterizminin en bilinen isimlerinden olan Helena Petrovna Blavatsky'nin Batı kültürüne tanıttığı "karma" öğretisi sayesinde Yahudilerin başına gelenlerin nasıl aklanmaya çalışıldığıdır. Nazilerle ilişkide olan ezoterik çevreler Yahudilerin başına gelenlerin geçmişte yaptıkları kötülükler nedeniyle olduğunu ileri sürmüştür. Buna karşı çıkmak evrenin yasalarına karşı çıkmak anlamına gelmektedir.

Nitekim benzer organik ilişkiler günümüzde de sürmektedir. Alman Yeşiller Partisi'nin kurucularından Herbert Gruhl bu konuda ilk akla gelen isimlerdendir. Gruhl, 1982'de Ökologish Demokratischen Partei'ı (Ekolojik Demokratik Parti) kurmak üzere Yeşiller'den ayrılmıştır. Ama bir süre sonra bu da yetmemiştir. Gruhl, söz konusu parti bütün dayatmalarına rağmen aşırı sağcı Die Republikaner (Cumhuriyetçi Parti) ile ittifak yapmayınca oradan da

ayrılmış ve Unabhaengige Ökologen Deutschlands'ı (Almanya Bağımsız Ekolojistleri'ni) kurmuştur. Gruhl'un fikirleri ekolojiyle yabancı düşmanlığının nasıl birleştiğini göstermesi açısından önemlidir.

Gruhl, bu konuda yalnız değildir. Bu tür birlikteliklerin son derece güçlü ve yaygın bir fikri temeli mevcuttur. "Derin ekoloji" söz konusu temelin en somut örneklerinden birisidir. Arne Naess tarafından kurulan "derin ekolojisi"ye göre çevreci akımlar, insanı merkez alan sığ bakış açısını terk etmelidir. İnsanın doğadaki diğer varlıklardan bir farkı yoktur. Doğanın kendisine has bir dengesi ve aklı vardır; bu akıl, insan aklının da ötesindedir. Bu noktadan sonra mistisizme kayış başlamakta, iş dünyanın ve üzerinde bulunan canlı cansız her şeyin ortak bir ruha sahip olduğunu ileri süren "Gaia" saçmalıklarına kadar gitmektedir.

Fritjof Capra ve Charlene Spretnak da ekolojik bilincin tinsel bilinç olduğunu ileri sürmektedir. Capra ve Spretnak'ın birleştiği bir başka nokta da sola düşmanlıktır. Onların kafasında "yeşil hareket" soldan ya da onu anımsatan her şeyden arındırılmalıdır.

Bu türden bir akımın Neonazi çevrelerle ilişkiye girmesi eşyanın tabiatına uygundur. Nitekim Fransa'da Nouvelle Droite (Yeni Sağ) derin ekolojiye büyük ilgi duymaktadır. İngiliz derin ekolojist Edward Goldsmith'in Doğu mistisizmiyle sulandırdığı görüşleri de Avrupa'daki neo Nazi çevrelerde ilgi uyandırmaktadır. Her etnik grubun kendi ekolojik çevresinde kalması gerektiğini savunan Goldsmith'in görüşlerinin, ana malzemesi yabancı düşmanlığı olan bu çevreler tarafından benimsenmesi son derece doğaldır. Bu

konuda bir başka örnek de ABD’den verilebilir. Amerikalı derin ekolojist Bill Devall, 1998 yılında bir konferansta “Geçmişteki Meksikalı haydutlar gibi tecavüz, yağma ve cinayetle uğraşan Meksikalı göçmenlerin engellenmesi gerektiğini” söylemiştir. Devall ayrıca Kaliforniya kızılçam ormanına tehdit oluşturan Maxxam şirketinin sahibinin “suçlu bir Yahudi kapitalisti” olduğunu da belirtmeye özen göstermiştir. Devall’in yandaşı George Sessions da bu konferansta ekolojik hareketi içerisindeki birçok kişinin sol görüşlere sahip olmasından yakınmış ve toplumsal adalet konularının, dikkatleri ekolojik bunalımın gerçek nedeni olan “aşırı nüfus”tan uzaklaştırdığını ileri sürmüştür.

“Earth First!” (Önce Dünya) çevresel eylem grubunun eylemcilerinden biri olan Dave Foreman ise aynı mantık çerçevesinde şunları söylemiştir: “Ben Etiyopya’da yapabileceğimiz en kötü şeyin yardım etmek, en iyi şeyin ise yalnızca doğanın kendi dengesini bulmasına izin vermek, oradaki insanları açlığa terk etmek gerektiğini söylediğimde, bunun canavarca olduğunu düşünüyorlar. Buna alternatif ise müdahil olmak ve hiçbir zaman tam bir ömür yaşamayacak olan bu yarı ölü çocukları kurtarmaktır. Onların gelişmesi durdurulmuş olacaktır. Ve on yıl içinde olacak şey şudur; iki katı insan acı çekecek ve ölecektir. Tıpkı, Latin Amerika’daki sorunlar için ABD’nin emniyet sübabı olmasına izin verilmesinin hiçbir şeyi çözmemesi gibi. Bu yalnız bizim ABD’de sahip olduğumuz kaynaklar üzerine daha çok yük getirir. Bu bizim el değmemiş doğamızın daha çok yıkımına, suların ve havanın daha çok zehirlenmesine yol açarken Latin Amerika’daki sorunları hafifletmez”.

Bir Kova Çağı Muhalifi: John Perkins

Görüldüğü gibi Zeitgeist'ın doğa hakkındaki görüşleri, tıpkı diğer New Age akımların görüşleri gibi, son derece gerici siyasi akımlara zemin hazırlamaktadır. Ama tehlike bununla sınırlı değildir. Zeitgeist Addendum'un ikinci bölümünü oluşturan John Perkins'in konuşması New Age akımların "sistem eleştirisi"nden ne anladıklarını göstermesi açısından son derece önemlidir. Perkins, var olan sistemi "Corporatocracy", yani "Şirketokrasi" diye nitelemektedir. *Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları* isimli bir pehlivan tefrikasının da yazarı olan Perkins, Zeitgeist'ın konuk oyuncu olarak katıldığı bu bölümünde, ABD'nin Dünya Bankası ve IMF aracılığıyla dünyayı nasıl sömürdüğünü; Güney Amerika'da, Asya'da ve Ortadoğu'da ne tür pislikler tezgâhladığını, yaşadıklarından örnekler vererek anlatmaktadır. Kısacası Perkins Amerika'yı yeniden keşfetmemekte; bilinen şeyleri tekrarlamaktadır. Ama bazı söyledikleri, en kibar ifadeyle, "alışılmışın dışında"dır. Örneğin Perkins, "şirketeokrasi"ye ve "imparatorluk"a karşı mücadelenin geldiği noktayı Kova Çağı'na geçişle ilintilendirmektedir. Buna göre Kızılderililer, Mayalar, Güney Amerika'daki çeşitli kabileler ya da Himalayalar'da yaşayanlar 1990'larda yeni bir dönemin başlayacağını söylemektedir. Zamanımız özel bir andır ve bu dönemde doğmuş olduğumuza göre bir "özel görevi"mizin olması gerekmektedir. Bu döneme New Age, Kova Çağı ya da Beşinci Güneşin Başlangıcı demek mümkündür. Ama Perkins'in favorisi, yüreği ve mistisizmi temsil eden "Akbabanın Yolu" ile aklı ve mantığı temsil eden "Kartalın Yolu"nun 1990'larda birleşeceğini ileri süren "Akbaba ve

Kartal Kehaneti”dir. Perkins’e göre kartal ile akbaba bu şansı değerlendirirse, sıra dışı bir kuşak yaratılacak ve yeni bir çağ başlayacaktır.

Şaşırtıcı gelebilir, ama gelmemelidir. Bu akıllara ziyan tespitlerden de anlaşılacağı üzere Perkins su katılmamış bir New Age taraftarıdır. Örneğin dilimize çevrilmiş ama *Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları* kadar ses getirmemiş *Psiko Yolculuk* adlı bir başka kitabında, meraklısına çeşitli şuur boyutlarına nasıl seyahat edilebildiğini anlatmaktadır. Kaldı ki, Dalai Lama ile olan muhabbetini, nasıl onun ayağını öpmeye kalktığını ballandıra ballandıra anlatan Perkins de bu durumu hiçbir şekilde saklamamaktadır. Şirketler ve ABD hakkında her şeyi bildiğini iddia eden Perkins, sağır sultanın bile malumu olan CIA ile Dalai Lama arasındaki ilişkileri es geçmektedir.

Zaten yazdıkları dikkatle okunduğunda Perkins’in ABD ve “şirketokrasi” diye tarif ettiği sistem hakkında söylediklerinin alışıldık muhalefet biçimlerinden farklı olduğu görülecektir. Ona göre şirketokrasi ile mücadelenin yolu şirketleri değiştirmekten geçmektedir. Yani şirketlerle gidilip konuşulacak ve onlar da azami kâr etme isteklerinden vazgeçecektir. Dünyanın gidişatını düzeltme mücadelesinde bu şirketler Perkins ve yoldaşlarının “potansiyel müttefikleri”dir. Suç bu kurumlarda değil, bizim onlar hakkındaki algılarımızdadır. “En güçlü kurumlarımız” olan ticari kuruluşlar “tekneye dolan suyu boşaltma işi”nin başına geçmelidir. ABD’nin varlığıysa Perkins’e güç ve moral vermektedir. Ona göre tarihte ilk kez bu ülke söz konusu kötü gidişi durdurabilecek beceriye, paraya ve güce sahiptir.

Din eleştirisi karikatürü

Belgesellerin New Age bakış açısından hareketle Zeitgeist The Movie'nin ilk bölümündeki sözde din eleştirisinin sırrını da çözmek mümkündür. Aslında bu sanıldığı ve sunulduğu gibi bir din eleştirisi değil, olsa olsa bir din eleştirisi karikatürüdür. Doğru bir eleştirel bakış ancak dini, ortaya çıktığı ve geliştiği toplumsal şartlarla birlikte ele almakla mümkündür. Tarih dinlerin ve sahtekârlıkların değil bunların eşlik ettiği toplumsal değişimlerin tarihidir. 2000 yıldır dünyanın büyük bir bölümünü hâkimiyeti altında tutmuş bir dinin, "sahteciler tarafından dokunmuş bir saçmalıklar kumaşı" olduğunu söylemekle din eleştirisi yapılamaz. Oysa Zeitgeist'a göre din, şimdiye kadar görülen en büyük aldatmacadır. Yahudilik ve Hıristiyanlık neredeyse her şeylerini eski Mısır dininden almıştır. İncil, kendisinden önce bilinen dini efsaneleri kullanmış bir astro-ilahi metinden ibarettir.

Bir din eleştiri, ancak söz konusu dinin hangi toplumsal koşullarda ortaya çıktığı ve yayıldığı açıklanabilirse bir anlam ifade eder. İlk döneminde Hıristiyanlık, benzerleri arasından sıyrılıp, neden ve nasıl ezilen insanlar arasında yayılmıştır? Konstantin döneminde neden ve nasıl devlet dini haline gelmiştir? Bu soruların üstünden atlayarak işi basitçe intihallerle ve sahtekârlıklarla açıklamanın ciddiye alınır bir tarafı bulunmamaktadır.

Üstelik bu komik açıklama gayreti de son derece tuhaftır. Hıristiyanlık ve diğer bütün dinler kendilerinden önce gelen dini geleneklerden cömertçe faydalanmış, sonra da aralarına

yapay sınırlar çekmeye çalışmıştır. Dolayısıyla Hıristiyanlık antik Mısır kültüründen ve gök cisimlerini kutsal kabul eden diğer inanışlardan faydalanmış olabilir; muhtemelen de faydalanmıştır. Ama Zeitgeist'ın yapımcılarının Hıristiyanlığa dolaylı ya da dolaysız etkide bulunan diğer gelenekleri bir kenara bırakarak sadece Mısır bağlantısı üzerinde durmaları son derece anlamlıdır. Jordan Maxwell, Gerald Massey gibi ciddiye alınması mümkün olmayan kaynaklarından da anlaşılacağı üzere Zeitgeist, dini ezoterik bir bakış açısıyla eleştirmekte, New Age akımların sıklıkla tekrarladığı hurafeleri gevelemenin ötesine geçmemektedir. Zeitgeist'ın bir diğer kaynak kişisiyse Albert Churchward'dir. Albert Churchward, uygarlığın, Mu isimli kayıp bir kıtadan geldiğini ileri süren ve bu konuda çeşitli kitaplar kaleme alan James Churchward'in kardeşidir.

Kaldı ki Zeitgeist'ın kurgusu zaten bilinen şeyleri tekrarlamanın ötesinde abartma ve yanlışlarla doludur. Örneğin İncil'de, Zeitgeist'ta iddia edildiği gibi, üç kraldan değil, üç hediye veren bilgeden bahsedilir. İncil'de bu hikâyeden bahsedilme sebebi astrolojik bağlantılar değildir. İsa'nın doğduğu Bethlehem Başak burcunun İbranice adı değil, Davut peygamberin şehrinin adıdır. Aslında yeni din, İsa peygamberi Davut peygamberle ilintilendirerek astrolojik değil politik bir açılım yapmaya çalışmaktadır. Nitekim bahsi geçen üç hediye Saba Melikesi tarafından Süleyman'a verilen hediyelerin aynısıdır ve orada da takımyıldızlara değil Davut'un soyuna vurgu yapılmaktadır. Tıpkı on iki havarinin burçlara değil İsrail'in on iki kabilesine bir göndermeyi içermesi gibi.

Meseleye bu açıdan bakınca Zeitgeist'taki Kova Çağı ile ilgili vurguların nedeni kendiliğinden anlaşılacaktır. Bütün bunlar Batı'daki ezoterik grupların ve New Age akımların dillerinden düşürmediği “Kova Çağı”na, yani dinin ortodoks değil heterodoks yorumlarının öne çıkacağı yeni bir döneme girildiğine dair inanışların sonucudur. Burada önemli olan bir başka noktaysa İznik Konsülü'nden beri (gerçek gnostik) Hıristiyanlığın Vatikan tarafından kontrol altında tutulduğu mesajıdır. Bu saçma ve hiçbir tarihsel veriyle desteklenmeyen mesajı, komplo teorilerinin karanlık dünyasına giriş için bir tür bilet saymak mümkündür.

Mağarada yaşayan Araplar ve 11 Eylül

Postmodernizm, ezoterizm ile komplo teorileri arasında kopmaz bir bağ bulunmaktadır. Nitekim Zeitgeist The Movie'de bu durum son derece barizdir. Zeitgeist The Movie'de de dile getirilen, 11 Eylül Olayları'nın ABD tarafından düzenlendiği şeklindeki ifadelerin kökeni David Ray Griffin'in *The New Pearl Harbour Disturbing Questions About the Bush Administration and 9/11* isimli kitabına dayanmaktadır. Zeitgeist tarafından da kaynak olarak gösterilen Griffin'in iddiaları belli bir dünya görüşünün üzerine yükselmektedir. Hıristiyan bir din adamı olan Griffin "Süreç Teolojisi" denilen bir akıma mensuptur. Griffin'in dine yaklaşımında postmodernizm son derece önemli bir yer tutmaktadır. Griffin'in parapsikoloji, din ve postmodernizm hakkındaki bazı kitapları dilimize de çevrilmiştir.

Griffin'in çıkışını ve Zeitgeist'ta bahsedilen çeşitli motifleri daha iyi anlamak için ABD'deki komplo teorisyenlerinin düşünce ve hayal dünyası hakkında birkaç noktanın altını çizmek gerekmektedir. Öncelikle bu ülkede komplo teorileri, özellikle aşırı sağcı gruplar ve köktenci Hıristiyan akımlar arasında, son derece yaygındır.

ABD'nin komplo teorileriyle tanışması Fransız Devrimi'nin hemen ertesinde olmuştur. John Robison'un komplo teorileri külliyatının en önemli eserlerinden birisi olan *Proofs of a Conspiracy* isimli kitabı ABD'de ilk yayımlandığında büyük bir etki yaratmıştır. Her taşın altında İlluminati arama deliliği böylelikle Avrupa'dan ABD'ye geçmiştir. Telgrafın mucidi Samuel Morse'un babası Jedidiah Morse, Yale

Üniversitesi’nin yöneticilerinden Timothy Dwight gibi isimler Robison’un iddialarının Amerikan toplumu içerisinde yayılmasında önemli roller oynamıştır.

1890’larda ABD’nin Doğu’sunda toplanmış zengin ailelere ve büyük finans şirketlerine yönelik hoşnutsuzluk, komplo teorileri kanalına akmaya başlayacaktır. Ama her yerde “Yahudi Bolşevik” görme modası Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra ortaya çıkmıştır. 1920’li yıllarda ABD’de, tıpkı Avrupa’da olduğu gibi, Yahudilerin Bolşeviklik görüntüsü altında dünyayı ele geçirmeye çalıştığı fikri yaygın hale gelmiştir. Örneğin ABD Başkanı Woodrow Wilson, 1919 yılında Paris’te yaptığı bir konuşmada Bolşevikliğin Yahudiler tarafından yönetildiğini söylemiştir. Komplo teorileri külliyatının en önemli eseri olan *Siyon Protokolleri*, ABD’de ilk kez 19 Haziran 1920 tarihinde *The Jewish Peril* (Yahudi Tehlikesi) başlığıyla yayımlanmıştır. Aynı tarihte *Chicago Tribune*’de Bolşeviklik için “Yahudilerin dünya hakimiyetini sağlamaya yönelik bir araç” denilmektedir. Burada *Siyon Protokolleri*’nin ABD’de yaygınlaşmasını sağlayan Henry Ford’dan da özellikle bahsetmek gerekmektedir. *Siyon Protokolleri* ve Ford’un *Uluslararası Yahudi* isimli kitabı, ABD ordusu tarafından dağıtılmıştır.

Daha sonraki dönemde ABD’nin Rotschildler gibi Yahudilerin ve uluslararası bankerlerin yönetimi altında olduğu iddiaları yayılmıştır. Şirret bir antikomünizm ve pespaye bir Yahudi düşmanlığıyla servis edilen bu iddialara göre sorunların nedeni emperyalizm ya da kapitalizm değil “Komünist Yahudiler”dir. 1913 yılında Federal Rezerv Yasası’nın çıkarılması, söz konusu cephenin hain planının ilk

hamlelerindendir. Bu “şer cephesi” ABD’nin dünya savaşına girmesine neden olmuştur.

1927 yılında yaşanan büyük ekonomik kriz, bütün bu saçma iddiaların yayılması için uygun bir zemin hazırlamıştır. Bu dönemde Gerald B. Winrod, Gerald L. K. Smith gibi başka isimler de Yahudilerin, İlluminati’nin, uluslararası bankerlerin ve komünistlerin ABD’yi yönettiğini iddia etmiştir. Söz konusu görüşlerin bir diğer savunucusu olan Elizabeth Dilling ise ciddi ciddi Eleanor Roosevelt, Mahatma Gandhi ve Sigmund Freud’un “komünist ajanları” olduğunu ileri sürmüştür.

İkinci Dünya Savaşı’nın ardından ABD, komplo teorilerinin yayıldığı en önemli merkez haline gelecektir. Bu süreçte *Pawns in the Game* (Oyundaki Piyonlar) ve *Red Fog over America* (Amerika Üzerindeki Kızıl Sis) gibi kitapların yazarı William Guy Carr, İngiltere’den Douglas Reed, Des Griffin gibi isimlerin önemli rolleri bulunmaktadır. Antikomünizmin en berbat temsilcilerinden John Birch Topluluğu’nun bastırıp ücretsiz dağıttığı Gary Allen’in *None Dare Call it Conspiracy* (Kimse Komplo Olduğunu Söylemiyor) isimli kitabında söz konusu tuhaf iddialar pervasızca tekrar edilmiştir. Buna göre “İçeridekiler” diye isimlendirilen ayrıcalıklı bir elit her şeyi yönetmektedir. Bu grubu denetleyen asıl ayrıcalıklılar ise, 1917 Bolşevik Devrimi’nin gerçek sorumlusu olan Yahudilerdir.

1990’lı yılların sonundaysa aynı çevreler “Yeni Dünya Düzeni” ile ilgili teorilere ağırlık vermiştir. Buna göre uluslararası elit, artık asıl amacı “Tek Dünya Devleti” olan “Yeni Dünya Düzeni”ni kurmaya çalışmaktadır. Bu çevrelerin

tipik bir temsilcisi olan vaiz Pat Robertson’a göre “Yeni Dünya Düzeni” Amerikan Hıristiyan kültürünü ve Hıristiyanlığı yok etmeyi hedeflemektedir. Bu “şer cephesi”, şimdilerde de Kuzey Amerikan Birliği’ni kurarak ve Amero isimli yeni bir paraya geçerek ABD’yi ele geçirmek üzeredir. Birleşmiş Milletler, Üçlü Komisyon, Dış İlişkiler Konseyi gibi kuruluşlar da bu ele geçirme girişimi için kurulmuştur.

Bu grupların “Yeni Dünya Düzeni” ile kastettikleriyle ABD’nin ilan ettiği “Yeni Dünya Düzeni” arasında büyük bir farklılık olduğu açıktır. Bu durumun doğal sonucuysa bu komplocu grupların “Yeni Dünya Düzeni” eleştirilerinin alışılagelmiş Amerikan karşıtı söylemle hiçbir ilişkisinin olmamasıdır. Örneğin ABD Başkanı olmak isteyen ama özel hayatındaki skandallar yüzünden aday bile seçilemeyen Pat Robertson, Venezüella Devlet Başkanı Hugo Chavez’in öldürülmesi gerektiğini savunacak kadar emperyalizm karşıtı hareketlerden nefret etmektedir.

Aslında Zeitgeist’ın ne menem bir şey olduğunu anlamanın en kolay yolu kaynak olarak gösterdiği kişilere ve onların savundukları fikirlere bakmaktır. Örneğin Zeitgeist’ın “değerli” kaynaklarından Jim Marrs, dünyayı uzaylıların yönettiğine inanmaktadır. Ona göre Marduk gezegeni dünyaya çarpacaktır ve ABD’yi yönetenler ezoterik bağlantıları sayesinde bunu bilmektedir. Bu yüzden söz konusu çarpışmadan en az etkilenecek bölge olan Ortadoğu’da yeni yerleşimler kurmayı hedeflemektedirler. Irak’taki müzelerin yağma edilmesinin nedeni kadim medeniyetlerden günümüze kalan tarihi eserlerdeki bu konuyla ilgili uyarılan gizlemektir. Bir diğer kaynak kişi

Edward G. Griffin ise kanseri B 17 vitaminiyle ortadan kaldırma iddiasındadır. Komik gelebilir ama Zeitgeist'ın bir diğer kaynağı David Icke'ın iddiaları daha da dudak uçuklatan cinstendir. Icke, işe dünyayı İlluminati'nin, Üçlü Komisyon'un ve Dış İlişkiler Komisyonu'nun yönettiğini ileri sürerek başlamaktadır. Icke'ın bu "klasik" teoriye katkısı dünyayı yönetenlerin aslında uzaydan gelerek yeraltında yaşayan sürüngenlerin yönettiği bir melez ırk olduklarını iddia etmektir.

Zeitgeist'ın bir diğer evlere şenlik kaynağıysa Anthony Sutton'dur. Sutton, Sovyetler Birliği'nin ve Nazi Almanyası'nın aynı kişiler, yani bir avuç ABD'li kapitalist, tarafından desteklendiğini ileri sürmektedir. Yani, tıpkı Zeitgeist Addendum'da bolca propagandası yapılan akıllara zarar Venüs Projesi'nin mucidi Jacque Fresco'nun da dediği gibi, faşizm ve komünizm bir ve aynıdır; her ikisini de bir avuç kötü niyetli kişi yönetmektedir. Bu kişiler "Kurukafa ve Kemikler" denen bir örgütü oluşturmaktadır. Bu "müthiş" örgüt Hegel'in diyalektiğine uygun bir biçimde tez ile antitezi çarpıştırmakta; işlerine gelen bir senteze ulaştırmaktadır. Örneğin bu örgüt hem tezi, yani Alman faşizmini, hem de antitezi, yani Bolşevikleri ve Sovyetler Birliği'ni, yaratmıştır. Bunların senteziyse İkinci Dünya Savaşı olmuştur ve bu sayede söz konusu kişiler büyük paralar kazanmıştır. Sutton, bu deli saçması iddialarını Christian Rakowski'nin sözde protokollerine dayandırmaktadır. Güya Nazi Almanyası'nın 1941 yılında Sovyetler Birliği'ne karşı düzenlediği Barbarossa Harekâtı esnasında bir Sovyet askerinin çantasında bulunan bu sözde belgeler, komplo teorisyenleri tarafından mason-Yahudi-komünist komplosunun en önemli

kanıtı sayılmaktadır. Bu sahte belgelere göre Rakowski ilk Enternasyonal'in İlluminati'nin kurucusu Adam Weishaupt tarafından oluşturulduğunu, Lenin ile Troçki'nin uluslararası finans çevreleri tarafından desteklendiğini iddia etmektedir.

Zeitgeist'ta da tekrarlanan eski ABD başkanlarından George H. W. Bush'un babası ve George W. Bush'un dedesi Prescott Sheldon Bush'un Nazi Almanyası ile ilişkide olduğu iddiaları bu çerçevede ele alınmalıdır. Tek amacın daha fazla kâr etmek olduğu bir sistemde bu iddialar, kuşkusuz ki hiçte şaşırtıcı değildir. Ama söz konusu iddialar saçma sapan bir tezi, yani sosyalizmin bir avuç banker tarafından icat edildiği zırvasını, “kanıtlamak” için kullanılmaktadır.

Bu noktada Zeitgeist'ın Usame bin Ladin ile Bush ailesi arasındaki ilişkilere gönderme yapması da anlam kazanmaktadır. Kurgu basittir. ABD Ortadoğu'ya nesnel emperyalist ihtiyaçlarından dolayı değil, Baba-Oğul Bushlar öyle istediği için saldırmıştır. Kısacası emperyalizm yoktur; kötü niyetli bir avuç adam vardır. Bunlar hem tezi hem de antitezi, yani Usame bin Ladin'i, desteklemektedir. Tıpkı Prescott S. Bush'un Hitler'i desteklemesi gibi. Sentez ise 11 Eylül Olayı, Körfez Savaşı ve Irak'ın işgalidir.

Zeitgeist The Movie'nin üçüncü bölümünün kaynakları ve tezleri bunlardan ibarettir. “Perde Arkasındakiler”den bahsedildiği bu bölümde ABD'li komplo teorisyenlerinin saçma sapan tezleri ısrarla tekrar edilmekte; İmparatorluk denilen sistemin Dış İlişkiler Komisyonu, Bildenberg, Üçlü Komisyon gibi örgütler tarafından yönetildiği ileri sürülmektedir. Bunların amacı herkese bir çip yerleştirmek ve “Tek Dünya Devleti”ni kurmaktır. Bu bölümü takiben “Kuzey

Amerikan Birliği"nden ve ortak para birimi Amero'dan bahsedilmektedir.

Görüldüğü gibi Zeitgeist, ABD'deki aşırı sağcıların sisteme yönelik, aslında incir çekirdeğini doldurmayan sözde eleştirilerini ve saçma sapan komplo teorilerini "sistem karşıtlığı" adı altında pazarlamaktadır. Üstelik bu işi, bolca New Age zırvaları kullanarak yapmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken, söz konusu uyduruk eleştirilerin bir noktadan sonra, tıpkı John Perkins'in sahte muhalefetinde olduğu gibi, tersine dönüşmesidir. Buna göre ABD'nin, yaşanan bütün bu işlerde hiç suçu yoktur. ABD'nin ne yapacağına sistemin ekonomik-politik ihtiyaçları değil, bir avuç insan karar vermektedir. Söz konusu insanlar perde arkasında saklanmaktadır ve ABD'nin yaptığı bütün kötü işlerin günahı bunların boynunadır. Örneğin 11 Eylül'ü, Zeitgeist'ın ırkçı deyişiyle, "Mağaralarda yaşayan bir Arap"ın gerçekleştirmesi mümkün değildir. Saldırıyı sistem yapmıştır. Ona karşı koymak mümkün değildir. ABD Irak'ta da zafer kazanmıştır; ama "uluslararası elitlerin" işlerine öylesi geldiği için basına işgale karşı direnişin güçlü olduğuna dair haberlerin sızmasına müsaade etmektedir.

Çözüm ve mücadele önerileri

Peki, bütün bu tuhaf tarih ve dünya kurgusu nereye bağlanmaktadır? Zeitgeist'ın her şeye muktedir bu sistemden mağdur ve mustarip olan insanlara, "mağarada yaşayanlara" önerdiği çözüm yolu nedir? Zeitgeist'ın bu soruya yanıtları basittir. Bankaları boykot et, televizyonu kapat, yüzünü daha az suyla yıka, internete yüklen, meditasyon yap, alternatif enerjiye yönel. Bu arada Zeitgeist hareketinin kitap ve DVD'lerini satın alarak yaymak da son derece güzel bir hareket olarak kabul edilmektedir. Kısacası New Age'ci Zeitgeist, kıvrak bir vücut çalımıyla "para sistemi"ne karşı tepkileri bile paraya dönüştürmeyi becermektedir. Tam da burada Jacque Fresco'nun komik "Venüs Projesi"nden bahsetmek gerekiyor. Fresco'ya göre komünizm, faşizm, serbest piyasa aynıdır. Bir tek bolluk içinde, paranın olmadığı, kimsenin çalışmasına ihtiyaç olmayan bir toplumu, yani bir tür Şirinler köyünü, yaratmayı hedefleyen "Venüs Projesi"' farklıdır. Hiçbir toplumsal dinamiğe dayanmayan, temenniler ile araya sıkıştırılmış rüzgâr, gelgit ya da güneş enerjisi ve teknoloji lafları üzerine yükselen bu projeyi, olsa olsa bir ütopyanın karikatürü olarak görmek gerekir.

Sonuç yerine

Görüldüğü gibi, Zeitgeist'ın ve üzerinde yükseldiği fikri yapının ciddiye alınacak bir tarafı bulunmamaktadır. Ama günde on binlerce kişinin söz konusu saçmalığı internetten indirdiği düşünüldüğünde, meselenin hafife alınamayacağı daha iyi anlaşılacaktır. Bu sözde belgeselin popülaritesinin nedenleri ve sonuçları üzerine kafa yormak gerekmektedir. ABD saldırganlığına karşı dünya çapında bir karşı çıkış yükselmektedir. Söz konusu karşı çıkış, zamanımızın ruhuna uygun bir cehaletle döllendiğinde ortaya Zeitgeist türü saçmalıkların çıkması doğaldır. Bu türden sözde sistem eleştirilerinin söz konusu karşı çıkışları yozlaştırması ve iğdiş etmesi kaçınılmazdır. Bu yüzden Zeitgeist ve benzerleri "deli saçması" denilerek göz ardı edilmemeli, üzerine gidilmelidir. İçinde yaşadığımız coğrafyada antiemperyalizmin ne kadar önemli olduğunu unutmamak gerekmektedir. Son derece ciddi bir iştir ve meczupların eline bırakılması mümkün değildir.

Üzerinde durulması gereken ikinci şeyse bu sözde emperyalizm ve sistem karşıtlığının, bu saçma sapan tarih kurgusunun, bu New Age zırvaların ve komplo teorilerinin solda, az da olsa, bir iz bırakmış olmasıdır. Bu durum son derece vahim bir hatadır. Dinlemeden, içeriğini anlamadan her sözde sistem ve ABD eleştirisine paye vermeyi sadece eğitim eksikliğiyle açıklamanın mümkün olmadığı ortadadır. New Age hurafeleri ve ABD'li aşırı sağcı grupların antikomünist zırvalarını referans olarak göstermenin anlaşılabilir ve hoş görülebilir bir tarafı bulunmamaktadır. Bu durumu, tıpkı Sabatayizm tartışmaları gibi, postmodernizmin

sol içindeki bir başka tezahürü olarak ele almak gerekmektedir.

Ezoterik, Okültizm ve Aşırı Sağcı Düşünce

Karin Liebhart

Ezoterik-okült öğretilerin konjonktürü üzerine

Genellikle "New Age" adı altında anılan ezoterik-gizem öğretileri, 60'lı yılların sonlarından bu yana giderek artan bir ilgiye mazhar olmaktadır. "New Age" terimi, 68'lilerin bir kısmı ve Hippy hareketi tarafından ortaya atılmış (karş. Freund 1995, s. 124) ve öncelikle Vietnam savaşına karşı siyasi protestonun sembolik dayanak noktası olarak bir işleve sahip olmuştur: "Hair" müzikalinde "This is the Dawning of the Age of Aquarius" denmektedir. Astrolojik kriterlere göre "New Age", dünya ritminde içinde bulunulan "balık çağını" takip edecek olan barışçıl-harmonik "kova çağını" temsil etmektedir. Siyasi beklentiler ve umutların yüzü, (sembolik olarak) kova çağına yöneliktir. Fritjof Capra gibi "New Age" düşünürleri tarafından, siyasi olarak bir ölçüde asimetrik olan bir perspektifle, kova çağının bütünsel düşünce ve geniş bilinç tarafından biçimlendirilen "yeni insan" ile bağlantısı kurulmuştur. İddialı bir paradigma değişimi sonucu Doğu öğretileri (öncelikle Budizm, Hinduizm, tasavvuf ve Zen) ile Batı felsefesi ve biliminin sentezine dayanan yeni bir dünya görüşü, Kartezyen dünya görüşünün yerini almaktadır. (Roberts 1995, s. 387)

"New Age" görüşleri ve ezoterik akımlar, aşağı yukarı 80'li yıllardan bu yana toplumsal bir konjonktür yakalamıştır. Bu, yardıma muhtaç insanlara hayatta ayakları üzerinde durmayı öğretme ve sağlık alanlarını pazar koşullarına uygun hale getirme ve fonksiyonelleştirmede olduğu kadar, boş zaman ve turizm endüstrisinin sunduğu tercihlerde de görülebilir. Seçkinci ve pahalı olmasına rağmen, dolup taşan "bütünsel yönetim" konusundaki menajerlik seminerleri ve

“Bewusstsein 97” (Bilinç 97) türünden isimler taşıyan ezoterik fuarlar, bu trendin işaretleridir. Ezoterizm, kişisel deneyim ve (duyusal) kavramanın yanı sıra Aydınlanma ve modern rasyonalizm sayesinde “büyüsü bozulmuş bir dünyada” kendi içine doğru alternatif ve bütünsel bir yol bulma vaadiyle aynı kefeye konmaktadır. (krş. Lessing 1993):

“Parçalanıp dağılan bir dünyada genel bağlam arayışı kapsamında bütünün deneyimlerini yeniden olanaklı hale getirecek olan gelenekler yeniden canlandırılıyor” (Sichler 1995, s. 69).

Bu durum, *Neue Lexikon der Esoterik* (Yeni Ezoterik Sözlüğü) içinde aşağıdaki gibi betimlenir:

“Moda olan ezoterik kelimesinden oldukça çok sayıda farklı fenomen anlaşılıyor. Ezoterizm başlangıçta, dışarıdakilerden itinayla korunan her gizli öğretiyi tanımlıyordu. Günümüzde ise ezoterizm, özellikle New Age hareketi başta olmak üzere, kişisel deneyim ve gelişim ya da kişisel mükemmelleşmeyi konu edinen bütün akımları çatısı altında toplayan bir üst kavram haline geldi [...] İnsan varlığının bilgisiyle aşkın ve sadece tecrübe edilebilir dünyanın sıra dışı bilinç durumlarına ait olan mutlak ve tanrısal olanla birleşme, ancak sadece dış dünyadan bir kopuş gerçekleştirmeyle mümkün hale gelir.” (Roberts 1995, s. 7)

“Ezoterik” kavramının kökü Yunancadır (“esoteros”, içkin olan, içeride olan anlamına gelir), “içeriye doğru yönelme” manasına sahiptir ve sadece seçilmiş bir çevreye açık olması gereken (gizli) bir öğretiyi tanımlar (age, s. 251). “Okültizm” de (Latince “occultum” sözcüğünden türetilmiştir ve “saklı,

örtülü, gizli” anlamını taşır) “gizli öğreti” manasına gelir. Kavram, 19. yüzyıldan bu yana daha sık kullanılmaya başlandı. Bugünse “gizli bilimsel disiplinlerin tamamı” (age, s. 390) anlamında kullanılmaktadır. İki kavram, sık sık aralarına kesin bir ayrım çizgisi konmadan kullanılır. Örneğin René Freund (1995, s. 11), hem Batı okültizminin başlangıcından itibaren ezoterik gizli cemiyetleri ya da tarikatları (mesela Gül-Haççıları veya teozofları) hem okült öğretilerini (simya, astroloji, fal bakma ve büyücülük) hem de yeni pagancılık gibi doğa dini akımlarını okültizm çatısı altında toplar. Freund, New Age hareketinin bir kısmı tarafından yapılan “karanlık, belirsiz” okültizm ve “açık” ezoterik ayrımını saçma bulur. (agy.)

Toplumsal popüler söylemin öğeleri olarak tüketilebilir ve anlamlı ezoterik yani okült teklifler, artık Kızılderili (Carlos Castaneda) ve Kelt öğretilerinden (Kelt rahipleri) yıldız sarkaçlarına, Tarot kartlarıyla fal bakmaya, astrolojiye ve ayın evreleri anlamında “doğru anı” teşhis etmeye ve hatta cadılarla beyaz ve siyah büyüye kadar bir yelpazeyi kapsamaktadır. Yetişkinlere yönelik eğitim veren kurumların ve yaşamını yoluna koyma yardımı seminerlerinin programları, popüler günlük gazetelerin muadil dizileri, edebi ve konuya ilişkin diğer çok satan kitapların yanı sıra yerden biter gibi biten sayısız ezoterik dükkanları, buna ilişkin belirtiler olarak değerlendirilebilir.

Sözü edilen ve ilk bakışta tamamen zararsız ve sakıncasız görünen örneklerin yanında, piyasadaki güncel sunuların arasında örneğin Ordo Templi Orientis (age, s. 156), yeni Arya gruplarının ortaya çıkışı ya da internette de aktif olan

Thule seminerlerinin – “ulusal kimliği” bilince çıkarma amacını güden – faaliyetlerinin gösterdiği gibi sorunlu alanlar da mevcuttur. Aynı zamanda sözüm ona eski Cermen halk mukaddesatı giderek artan bir şekilde gösteriler ya da “Externsteine” veya Thing meydanlarında yaz gündönümü kutlamaları ve Jülyen merasimleri için bir araya gelen Neo Nazilerin ve yeni sağcıların ilgisinin odak noktasını oluşturmaktadır (krş. Gugenberger/Schweidlenka 1993, s. 217-219). Atlantis ve Gral efsanesi gibi eski söylenceler, Kuzey ırkının üstünlüğünü kanıtlama çabasında olan ırkçı yorumlamalarla yeniden yorumlanmaktadır. Bu bağlamda nasyonal sosyalizmin, sadece çok az kişinin vakıf olduğu gizli bir bilim tarafından yönetildiğini iddia eden “ezoterik” yorum çabaları da mevcuttur. Yeni pagancı birlikler, Teozoflar, Aryozoflar (Jörg Lanz von Liebenfels) ve büyücülerle bağlantılar kurulmaktadır (krş. Freund 1995, s. 9). Bu tür bağlantı hatlarının inşa edilmesinin bu denli kolay olmasının nedeni, çok sayıda üst düzeyde nasyonal sosyalistin okültizme sempati duymuş olmalarıdır. Mesela nasyonal sosyalizmin ideologu Alfred Rosenberg, Atlantis ve Orta Çağ mistisizminin hayranı olmuştur; Adolf Hitler’in yardımcısı Rudolf Hess, kehanet ve okültizmle ilgilenmiştir; SS şefi Heinrich Himmler ise kendini tarikat kurucusu ve altın imal eden simyacı olarak görmüş ve Tibet öğretilerine büyük ilgi duymuştur (krş. age, s. 9 vd. ve s. 16). Nasyonal sosyalizmin ve Adolf Hitler’in kişiliğinin efsaneleştirilmesi, söz konusu efsaneleştirme nasyonal sosyalizmin ideoloji ve pratiğini “politik olanın ötesindeki” alanlara havale ettiği ve böylece politik olarak hüküm vermekten muaf tuttuğu ve bu nedenle de nasyonal sosyalizmi kısmen de olsa toplumsal açıdan meşrulaştırdığı için çifte anlamda sorun teşkil etmektedir.

Gül-Haççılar

Ezoterik akımların hali hazırda sürekli referans olarak gösterdikleri gizli cemiyetlerden biri Gül-Haç cemiyetidir. Johann Valentin Andreä, yüzyıllarca önce Christian Rosenkreuz adında biri tarafından kurulduğu iddia edilen eski gizli bir örgütün sözüm ona varlığından söz eden, anonim ve muhtemelen de ironiyle yazılmış Gül-Haç yazılarını 1614 ile 1616 yılları arasında kaleme almıştır. Bu efsanevi figür, güya Hristiyan inancının Arap doğa bilimleri, Mısır'ın fiziksel ve matematiksel sırlarıyla sihir biliminin karışımından ezoterik bir öğreti meydana getirmiştir (krş. Tröger/Tröger 1990, s. 214). Gül-Haççılar, insanın "kâinatın bir kompendyumu" olduğu ve insanın içinde kâinatta bulunan "ruhsal" her şeyin mevcut olduğu bir mikro kozmos bulunduğu düşüncesinden yola çıkmış ve "insanın doğanın orta yerinde her bakımdan ona dostça yaklaşan ve hizmete hazır olan varlıklar –hava perileri, nimfa ve cüceler– ile çevrili olduğuna" (Schreiber/Schreiber 1993, s. 187) inanmıştır.

Gül-Haççılar, –ilk başlarda Protestanlığın yayılmasına hizmet etmek amacıyla– gizli localar kurmuştur. Fakat söz konusu localar kısa süre sonra Katoliklere de kapılarını açmış ve soylu sınıf arasında büyük bir nüfuz kazanmıştır. Başlangıçtaki hedefleri, "yaşam ve doğa üzerine bilgiyi derinleştirmektir." (age, s. 185)

"Gizli bilimler, yeniden canlandırılmalı ve faaliyetlerine devam etmelidir ki böylece yeryüzünün iktidar sahipleri, kral ve prensler, toplumun yeniden biçimlendirilmesi ve yığınların

yoksulluğunun hafifletilmesi için para kaynaklarını kullanıma sunabilsinler.” (age, s. 186)

Fakat özgürlükçü siyasi talepler, giderek arka plana itildi ve Aydınlanma karşıtı eğilimler ipleri eline geçirdi: “Gizli öğretilere ve doğaüstü inanışlara, simyaya ve okültizme ilgi duyan farklı akımlar, artık kendilerini ‘Gül-Haççı’ diye adlandırıyordu.” (Tröger/Tröger 1990, s. 215)

Nihayet 17. yüzyılın ortalarında cemiyetin kökenlerinin çok eskiye dayandığı ve haç ile gül sembollerinin Hint mitolojisinden geldiği tezlerinin dizayn edilmesi çabaları başladı. (krş. Schreiber/Schreiber 1993, s. 187):

“Reformasyoncu çabaların geri çekilmesi ölçüsünde birliğin neo-simyacı karakteri üstünlük kazandı. Felsefe taşı ve altın, geç dönem Gül-Haç tüzüklerinde büyük bir rol oynadılar. Tüzükler, giderek adet ve seremoniler gibi tehlikeli bir hal almaya başladı.” (agy.)

Nihayetinde II. Joseph, masonluk dışında bütün gizli cemiyetleri yasaklayınca, birçok Gül-Haççı mason localarına katıldı. “Fakat bu aşamaya kadar Gül-Haççılık mistik reformasyon çabalarının billurlaşmasının formu olarak, hemen hemen başka hiçbir gizli cemiyetin Alman topraklarında erişemediği ruhani bir mana kazanmıştır.” (age, s. 182)

Teozofi ve Antropozofi

Helena Petrovna Blavatsky (1831-1891), 1875 yılında, merkezi daha sonraları Hindistan'a kaydırılan ve geç 19. yüzyılın ve 20 yüzyılın gizli akımlarının çıkış noktası olan "Teozofi Cemiyeti"ni kurmuştur (Freund 1995, s. 13 vd.). Blavatsy'nin 1888 yılında yayımlanan ve başka konuların yanı sıra "ırk, kan, üstün insan, kozmik-tanrısal bilinç ve makro kozmos (kâinat) ve mikro kozmosun analojisi" (age, s. 18 vd. ve Roberts 1995, s. 152) gibi konular üzerinde duran kitabı *Gizli Öğreti–Teozofi Cemiyeti'nin Kutsal Kitabı* Almanya'da kaleme alınmıştır. Voodoo ayinlerine de vakıf olan Blavatsky (krş. Roberts 1995, s. 151), Tibet'te uzun yıllar geçirmiştir. Doğu ile Batı öğretilerini birleştirmiş; erken dönem Gül-Haççılar, simyacılar, Orta Çağ teozofistleri, eski Hint-Veda dinleri ve özellikle Budizm ile ilgilenmiş ve bu düşünce akımlarını birleştirerek geçen yüzyılın [19. yüzyılın, ç.n.] sonlarına doğru revaçta olan "kurtuluş özlemleri, belirsiz bir lider kültü ve biraz da mistikten oluşan kıyamet günü düşüncesine" uyan bir sistem oluşturmuştur (Freund 1995, s. 14).

Blavatsky, yazılarını Tibet ya da Himalaya bölgesinin gizli hikmetlerinin (*Dzyan Kitapları*'nın, yani sözüm ona altın tabletlere yazılmış çok eski yazı işaretlerinin) çevirisi olduğunu iddia ederek meşrulaştırmaya çalışmıştır. Teozofi akımının hedeflerini, bütün insanların evrensel cemiyetini yaratma, bütün dünya dinlerinin ve kitaplarının tanışması ve mikro kozmos ile makro kozmostaki fiziksel ve manevi güçlerin araştırılması olarak formüle etmiştir (krş. Tröger/Tröger 1990, s. 227). Blavatsky, reenkarnasyon

teorisinin yanı sıra Hindistan'ın kast sistemini de muğlak öğretisine dahil etmiş ve kast sistemini paryalar (ya da "Candalalar") üzerinde keyfi olarak hükmetme yetkisi olan ve Brahman öğretisine sahip bir toplumsal düzen olarak yorumlamıştır. (Freund 1995, s. 17)

Daha önceleri "Almanya Teozofi Cemiyeti"nin genel sekreteri, günümüzde de öncelikle Waldorf okullarının kurucusu olarak tanınan ve itibara sahip olan Rudolf Steiner (1861-1925), 1913 yılında Antropozofi Cemiyeti'ni kurmuştur. Steiner'in bu adımı atmasına, Blavatsky'nin halefi olan cemiyet başkanı Annie Besant ile kavga etmesi neden olmuştur. Besant, Krishnamurti isminde 13 yaşındaki Hintli bir çocuğu "dünya bilgesi" ilan etmiş; (Freund 1995, s. 21 ve Tröger/Tröger 1990, s. 28) Steiner ise bu kararı kabullenmek istememiştir. Steiner'in antropozofisi, "dünyamızın görünüşünü belirleyen güçlerin öğretisi" (Freund 1995, s. 22) ya da –Yunanca sözcüğün kökenine istinaden– "insanın hikmeti" olarak (Roberts 1995, s. 58) bilinir. Steiner, antropozofiyi "insanda ruhani olanı kâinatta ruhani olana taşımak isteyen bilgi (idrak) yolu" (alıntıyı yapan Tröger/Tröger 1990, s. 28) ve "insanın kâinatta manevi olana yönelmesini sağlayan yol [...]: Ruh tecrübesinin temelleri üzerinde kendini tanıma sağlanabilir" (age, s. 29) sözleriyle tarif etmiştir. Steiner, "kök ırklar" öğretisi gibi siyasi olarak da oldukça sorunlu düşünceler ileri sürmüştür (krş. Wölk 1991, s. 120 vd.). Gerçi "kök ırklar", "halkların ruhunu" zenginleştirmek için birbirine karışmalıydı (bu fikir sebebiyle nasyonal sosyalistler, antropozofiye karşı savaş açtılar), ama buna rağmen kavram sorunludur. Fakat Neue *Lexikon der*

Esoterik'te bu, özlü bir şekilde Steiner'in düşünce sisteminin gelişme adımlarının bir parçası olarak tanımlanır:

"Antropozofi, Steiner ve çalışma arkadaşları tarafından siyasi, sosyal, ekonomik ve pedagojik sorunların çözümünde tatbik edilir." (Roberts 1995, s. 59)

Volkmar Wölk, "kök ırklar öğretisini" "ezoterik bir evrim teorisi" olarak tanımlar (Wölk 1991, s. 120 vd.) ve Steiner'in dünya görüşünü ırkçı ve Avrupa merkezci olarak yorumlar. Wölk'e göre, Steiner "Tasmanyalıları, Buşmenleri ve azgelişmiş ülkelerin diğer eski yerli halklarını" (daha yarı hayvan olarak tanımlanan) üçüncü "kök ırkın" kalıntısı olarak görmektedir (agy.). "Gerçek" insanlar, dördüncü "kök ırk" olan Atlantiklilerle birlikte ortaya çıkmıştı. Bunlara Japonlar, Moğollar ve Eskimolar dahildir. Artık batmış olan Atlantis adasında ortaya çıkmış olan en gelişmiş "kök ırk" ise, Almanların da dahil olduğu Ari ırkıdır (krş. age., s. 121). Steiner tarafından kabul edilen ve dünyanın belirli bölgelerinde aktif olan "ırk hayaletleri", birbirlerinden "dördüncü beden unsuru", "ben" yani "öz-farkındalık" sayesinde ayrılan toplam olarak beş "ırk" ortaya çıkarmıştır. "Irkları", –Roma mitolojisine dayanarak– hiyerarşik bir biçimde tanrılar ve bunlara bağlı olarak belirli özellikleriyle tasnif etmektedir. Bu sistematik içinde en yüce tanrı olan Jüpiter, tabii ki Avrupa "ırkından" sorumludur. Merkür siyah, Venüs Malay, Mars Moğol ve Satürn ise Hint "ırkından" sorumludur (agy.). Wölk, buradan yola çıkarak "Bu pozisyon ile Nazilerin ırk öğretisi arasındaki düşünsel mesafe fazla değildir" çıkarsamasını yapar. (agy.)

Steiner, bilgisini “kendisine doğaüstü ve ruhani bir dünyanın kapılarını aralayan derin mistik düşünceden” alan ve “Goethe’nin doğa öğretisini yayan, daha da geliştiren en önemli şahsiyetlerden biri” olarak sadece Fritjof Capra (1987b, s. 8) tarafından takdir edilmekle kalmıyor; bugün pedagojide, tıpta, psikoterapide ve nasyonal sosyalist ideolojide de büyük bir itibara sahip olup –antik dönem tanrıçası Demeter’in ismiyle sembolik anlamda bağlantılı olarak– biyolojik-dinamik tarımda da yeni bütünsel yöntemlerin öncüsü olarak kabul ediliyor (krş. Eickhoff 1997, s. 93). Steiner’in öğretisinin sorunlu tarafları, kişiliğinin söz konusu bu takdiri bağlamında neredeyse hiç tartışmaya açılmıyor.

“Ari” ezoterik çevreler

20. yüzyıl başlarında kısmen gizli ezoterik öğretilerin temelleri üzerinde şekillenen ve Chamberlain ile Gobineau’nun ırkçı ideolojilerinden etkilenen Arman Cemiyeti, Lichtfreunde (Işığın Dostlar), Yeni Tapınakçılar, Thule Cemiyeti, Wodan Cemiyeti, Alman Birliği ya da Cermen Tarikatı gibi çok sayıda ittifak ve cemiyetler ortaya çıkmıştır. Tanrısal ilke ve “saf ırk” kimliğini düşünsel temelde öngören bu cemiyetler, “yabancı dinlerin” bozulmuş olduğunu ileri sürerken aynı zamanda teozofik-antropozofik bir “doğaya geri dönüş” propagandası yapmıştır (krş. Freund 1995, s. 24 vd.). Bundan başka mesela İsa Peygamberin Ari ırkından ve Cermen-Romalı bir devlet memurunun oğlu olduğunu iddia ederek Hristiyan metin ve sembollerinin yeni pagancı bir yeniden değerlendirme çabasını denemişlerdir. (krş. age., s. 27)

Güya “düşünceleriyle Hitler’i etkilemiş olan” (krş. Daim 1994) ve genellikle Jörg Lanz von Liebenfels ismiyle tanınan Adolf Josef Lanz, kendisi tarafından kurulan Arizofi’yi, Ari ırkının kültü haline getirmiştir (Freund 1995, s. 29). Avusturya’daki “Stift Heiligenkreuz” manastırının eski bir rahibi olan, kendi uydurduğu akademik ile soyluluk unvanlarını taşıyan Lanz, 1312 yılında Papa V. Clemens tarafından yasaklanmış olan “Yeni Tapınak Tarikatı”nı (Ordo Novi Templi) yeniden kurup Katolik modeline göre örgütlemiş ve teorik olarak sadece sarışın ve mavi gözlü “Aesirlilerin” tarikata alınması kuralını getirmiştir. “Aesirliler”, Lanz’a göre “kültürün yaratıcısı ve koruyucusu” idiler (age., s. 30). Lanz, ideolojisini Cermen bahar

tanrıçasının adını taşıyan *Ostara* dergisinde yazdığı yazılarla yaymıştır: “Aesirliler”, maymuna yakın insanların ait olduğu aşağı ırkların (“Candalaların” yani siyahların ve kadınların çiftleşme için daha çok tercih ettikleri “melez ırktan olanların” ve Yahudilerin) ve bunun ötesinde sosyalistlerin, komünistlerin, eşcinsellerin ve kadın hakları savunucularının tehdidi altındadır. “Candala –maymun– şeytan” şeklindeki anlam zinciri, Lanz tarafından geliştirilen müphem “teozoloji”de ifadesini bulmuştur. Yazar, toplumsal siyasi bir konseptte savunduğu ve “üreme manastırlarında Ari ırktan erkeklerle çiftleşecek saf yuva kadınları” sayesinde gerçekleştirilecek ırkın saflaştırılması düşüncesini fantezisinde oluşturmuştur (krş. age., s. 33). Lanz, “ırkın bozulması” kavramını “ilk günah” kavramıyla eş anlamlı olarak kullanmış ve dini “saf kanın kültü” olarak değerlendirmiştir (age., s. 34). Aşağı Avusturya’nın Strudengau vadisindeki Werfenstein Kalesi harabelerinde yapılan ritüel toplantılarda cemiyetin üyeleriyle birlikte “Gral törenleri” tertipliyordu. Gamalı haç bayrağı, ilk olarak 1907 yılında bu harabelere çekilmiştir.

Guido von List de sözüm ona uluslararası Yahudi komplosu tehlikesine karşı mücadele etmesi ve Arilerin manevi liderliğini yapması için “Arman Tarikatı” ile “Yüce Arman tarikatını” kurmuştur (age., s. 37-39). List, devleti, tepesinde papazların bulunduğu, kan bağı hukukuna göre örgütlenmiş ve “asil ırk” olan “Ari-Cermen” ırkından ve bütün vatandaşlık haklarının tek sahibi olan bir aile reisi tarafından yönetilen bir tarikat olarak tasarlamıştır. Arman tarikatının sembolü olarak da eski Cermen alfabesinin bir harfi olan çifte Sigrune’yi (SS’in sembolü) seçmiştir. (krş. age., s. 38 vd.)

Theodor Fritsch (1852-1934), “Cermenleşmiş antisemitizmin” Almanya’daki öncüsü olarak kabul edilir. Başkalarının yanı sıra nasyonal sosyalizmin ideologu Alfred Rosenberg de teorisini Fritsch’in görüşlerine dayandırmıştır (krş. age., s. 39). Fritsch, *Yahudi Sorunu El Kitabı* isminde bir kitap yazmıştır. *Der Hammer* (Çekiç) dergisinin ve “Hammer cemaatlerinin” manevi rehberidir ve 1912 yılında kurulan Reichs-Hammer Birliği’nin ve “Cermenler tarikatının” kurucuları arasındadır. Bu son iki cemiyet, kendilerini dünya çapındaki gizli Yahudi komplosuna karşı mücadelenin araçları olarak görmüştür. Kendilerine ait gizli bir dil geliştirmiş ve Wagner’in müziği eşliğinde Cermen olmak için sahte kabul ritüelleri ve Gral ateşi yakma gibi tuhaflıklar sahnelemişlerdir (krş. age., s. 40 vd.). Freund, “Cermenler tarikatının” muhtemelen Yahudilere karşı işlenen siyasi cinayetlere öncülük ettiği tespitinde bulunur: “Theodor Fritsch ile birlikte dağınık ezoterik teorilerden ölümcül siyasi pratiğe ilk adım zaten atılmıştı.” (age., s. 41)

Türkiye’de ikamet ettiği sırada “okült araştırmaları, astroloji, sufi meditasyonu, masonluk, dervişler ve teozofiyle eni konu uğraşmış olan” (age., s. 43) Rudolf Freiherr von Sebottendorf, iki dünya savaşı arasındaki sürede arizofik Thule tarikatını kurmuştur. Başkalarının yanı sıra Hitler, Rosenberg, Göring, Hess ve Himmler gibi isimler ya tarikat üyesidir ya da tarikata yakın durmuştur. Mistik mitler ve doğa dinlerinden olduğu kadar, ırkçı ve antisemit ilkelerden de etkilenen (Schiedel 1994, s. 140) ve “Thule-Gesellschaft” ismi ile de tanınmakta olan tarikatın nasyonal sosyalist ideoloji üzerinde kayda değer bir etkisi olduğu bilinmektedir. (krş. Freund 1995, s. 46)

Nazi Almanya’sında “Thule” kelimesi sık olarak “Atlantis” anlamında kullanılmıştır (Gugenberger/Schweidlenka 1993, s. 248). Gral efsanesi gibi başka ezoterik mitlerle de ilgilenen (krş. Freund 1995, s. 61) nasyonal sosyalizmin ideologu Alfred Rosenberg (1893-1946), yok olmuş olan efsanevi Atlantik kültürünü “saf, Kuzeyli Ari ırkının bir simgesi” olarak değerlendirmiştir (age., s. 55). Rosenberg’e göre, tekmil kültürün kökeni Kuzey Avrupa’ya dayanmaktadır (Gugenberger/Schweidlenka 1993, s. 247). Rosenberg, *20. Yüzyıl Mitosu* (Münih 1930) isimli kitabında “Ari ırkını” temsil eden Alman meleğinin Yahudi iblise karşı verdiği mücadeleyi ve Mesih’in gelişi ile bağlantı içindeki altın çağ beklentisini anlatmıştır (krş. Freund 1995, s. 127). Nasyonal sosyalizmin ideologu Alfred Rosenberg, Orta Çağ gnostiklerine (Eude de l’Etoile ve Joachim von Fiore) dayanarak Adolf Hitler’in beklenen kurtarıcı olduğunu ileri sürmüştür. (age., s. 128)

Thule, ezoterik Hitlercilik ve ufoloji

1980 yılında kurulan Thule-Seminar, iki savaş arası dönemde faaliyet göstermiş olan Thule tarikatının devamıdır ve “Yahudi-Hıristiyan” geleneğine karşı pagancı-metafizik bir alternatifi kurumsallaştırma hedefini önüne koymuştur (Schiedel 1994, s. 140). İnternet faaliyetlerini yürüten “Thule-Netz” de bu amaç doğrultusunda hareket etmektedir. Thule-Netz, ayrıca Jean-Marie Le Pen’in “düşünce üretim merkezi” olan “Avrupa Uygarlığı İçin Araştırma ve İnceleme Grubu” GRECE için bir medya platformu sunmaktadır. Aslında gizli örgütlenen bu teşkilat, Alman Thule-Seminar ve Avusturyalı “Aktion für Politik” (Siyaset için Eylem) üzerinden kamuoyuna açılmıştır. GRECE’in başkanı olan Alain de Benoist, eşitlik ilkesine karşı olan siyasi düşüncelerine analog olarak “nasyonal öncü düşünürler birliğini ezoterik bir seçkinler grubu olarak örgütlemiştir.” (Freund 1995, s. 125)

Nasyonal sosyalist fikirleri devam ettirmek amacıyla, okült geleneklerin temelleri üzerinde bazı tuhaf ve komik düşünceler de ortaya çıkıp gelişmiştir. Michael Serrano’nun Rudolf Hess’e ithaf edilen ve 1987 yılında yayımlanmış olan *Das Goldene Band Esoterischer Hitlerismus* (Altın Bağ Ezoterik Hitlercilik) isimli kitabı buna örnek olarak verilebilir (krş. age., s. 111). Şilili eski bir büyükelçi olan ve 1964-1970 yılları arasında Avusturya’da büyükelçilik görevinde bulunan Serrano, öğretisini Ant dağlarında bir “uzmandan” aldığını iddia etmektedir. Buna göre Hitler, Antarktika’da hayatta kalan ve altın çağı gerçekleştirmek için taraftarlarıyla bir gün geri dönecek olan mitolojik bir eski zaman kahramanıdır – Hitler’in ilk denemesi, Yahudilerin onun planlarına ilişkin

faaliyetleri ve müdahaleleri sonucu başarısızlığa uğramıştır (Gugenberger/Schweidlenka 1993, s. 184). Serrano, Hitler'in kozmik bir savaş çerçevesinde daha yüksek güçlerin emirleriyle ve bunların aracı olarak hareket ettiğini öne sürmektedir. (Freund 1995, s. 112)

"Ezoterik ufologlar" da daha az tuhaf değildir (krş. age., s. 119). Bunlara göre, Hitler nasyonal sosyalist bir ufo ile 30 Nisan 1945 tarihinde Antarktika'ya kaybolmuş ve yerin boş olan içlerinde geri dönüşünü beklemektedir (krş. age., s. 118). "Ezoterik ufoloji", daha yüksek seviyedeki bir kozmik gelişmeye sahip olup başka bir gezegende yaşayan ve ezoterik üstatlar olarak zaman zaman dünyaya gelen varlıkların bulunduğu fantezilerini kurmaktadır. Bunlarla ilişki kuran elbette ki sadece "olgun milletlerden" olan insanlardır. (age., s. 120):

"[…] atom ya da ekolojik felaketlerin olacağı beklentisi, ufoları hiç de rastlantısal olmayan nedenlerle sadece Hıristiyan ülkelerde yayılan bir tür yedek din haline getirdi: Kurtuluş, selamet ve apokalipsiden kurtulma beklentileri mevcuttur." (age., s. 119 vd.)

Freund (1995, s. 129), seçilmişlerin kurtarılacağı gibi böylesi fikirler hakkında "Kıyamet fantezileri temeli üzerinde kurtuluş özlemleri, Mesihlik ve lider kültü inanışları yayılmaktadır" tespitini yapar: Nostradamus kitaplarının konjonktüründe ya da komplo teorilerinin mazhar olduğu ilgide görüleceği gibi (krş. age., s. 129 ve 131) "Naziler için 'Welten-Kampf' (Dünyalar Savaşı) ne anlama geliyorduysa, aynı şey şimdi de kıyamet fantezisi olarak New Age akımının temel öğesidir" (age., s. 128). Bu, 1993 yılında basılan *Antik*

Çağ’dan Bugüne Gizli Cemiyetler isimli yayında özellikle iyi bir tarzda dile getirilmektedir:

“Tarih ve toplumun ortak bir sırrı vardır: Söz konusu olan, insan toplumları içinde gizli cemiyetleri oluşturan tuhaf, kimi küçük kimi büyük organizmaların etkisidir. Toplumun yazgısı, tarihin önünde ortada dururken gizli cemiyetler kendi zamanlarının karanlığına yuvalanır ve kendi sırları üzerindeki esrar perdesini en azından gelecek nesiller için kaldırmayı sık sık unuturlar. Bu sır, kendini tarihin seyrinin değişik düğüm noktalarında tekrar tekrar ortaya koyduğu gibi tesadüfi bir bilmece değil, bilakis belli hedef ve amaçların isteyerek gizlenip saklanmasıdır [...] Biz [...] arka plandaki daha etkili güçlerin bilgisini bugün teşvik edip pekiştirmeye uygun olan gizli cemiyet ve teşkilatları arayıp bulduk. Gerçi gizli cemiyetler artık tarihe mal oldular, ama geçmişe değil ve öyle görünüyor ki 20. yüzyılın sonu, birinci bölümde sorduğumuz [Gizli cemiyetler hâlâ var mı?] sorusuna olumsuz bir yanıt vermeyecektir.” (Schreiber/Schreiber 1993, s. 7 vd.)

Yazarlar, başka bir yerde karanlık güçlerin gizli etkisi üzerine fantezilerini daha açık bir şekilde dile getirir:

“Gizli cemiyetlerin etkisinin olduğu her yerde, belki de günün merhametsiz aydınlığında ortaya çıkmayacak olan yeni şeyler ortaya çıkar. Gizli cemiyetler karanlıktan, karanlık da gizli cemiyetlerden istifade eder. Hayat, gündüz ve geceden oluştuğu için, geceler verimli olur.” (age., s. 278)

Güncellemeler ve bağlantı hatları

Ana hatlarıyla anlatılan gizli cemiyetlerle, Wölflingseder'e (1994, s. 231) göre "göreceli olarak yeni bir sosyal-kültürel fenomen" olan New Age ve ezoterik hareketler arasındaki bağlantı hatları, aynı şekilde birincilerle ikinciler ve yeni sağcılar yani aşırı sağcı ve faşist akımlar arasında da süregelmektedir. Güncel bağlamda –kavramları aynı anlamda kullanmaksızın– temas noktalarının icat edilmesi gerekmiyor. Ortak yanları, sadece son yıllarla birlikte artan popülariteleri değildir. İdeolojileri ve tarihsel kökenlerinin yanı sıra pratik eylem stratejilerinde paralellikler ve kesişmeler olduğu açıktır. Bunun yanı sıra personel kadrolarındaki kesişmeler ve aynı kaynaklara dayanmaları seyrek rastlanan durumlar değildir. Mesela Heribert Schiedel, Karintiya'daki Agathenhof –ayrıca Neo Nazi Andreas Thierry'nin posta adresidir– üzerine şöyle yazar:

"Thierry'nin teyzelerinden birine ait olan Micheldorf'taki bu cennet gibi ezoterik buluşma yeri, ekolojik-ruhani ve ekolojik-faşist çabaların bütün yelpazesini, adeta örnek teşkil edecek şekilde çatısı altında birleştiriyor: Prospektüslerinin Viyana'daki hiçbir ezoterik fuarında eksik olmadığı bu 'tatil çiftliğinde', sadece sağlıklı yaşam ve uluslar arası New Age hareketlerinin önemli isimlerinin yönetiminde 'yeni içtenliğin' tadı çıkarılmıyor, aynı zamanda usule uygun inanç üzerine vaaz de veriliyor." (1994, s. 146)

Aşırı sağcı ideoloji (krş. Holzer 1993, s. 1-96), mantıklı bir düşünce sistemi değil, bilakis kesin bir şekilde iddia edilen münferit ifadeler ve ön yargıların oluşturduğu bütünlük içinde

bir sendrom fenomenidir ve “doğa”, “doğallık” gibi değişmez değerler olarak önceden saptanmış ilkelere yapılan vurgularla birbirine bağlanır. Şayet aşağıdaki öğeler hep birlikte ortaya çıkıyorsa, ancak o zaman tipik aşırı sağcı bir dünya görüşünden söz edilebilir:

- Esas nokta olarak cinsiyetler, etnisiteler ve uluslar arasında bir eşitsizlik ideolojisi;

- Bütün arzu edilen toplumsal durumları “doğal” olarak adlandıran ve sıkça sosyo-biyoloji ve davranış biliminden dekor olarak düşünce kırıntıları ödünç alan siyasi pozisyonların “biyolojist dünya görüşü” çerçevesinde ileri sürülen sahte-bilimsel tesisi;

- Ulusal birlik konseptine dayanan biyolojist-ırkçı bir milliyetçilik;

- Toplumsal ve ekonomik temele dayanan korkulara hizmet eden, düşman ve günah keçisi olarak görülen Yahudilerden, yabancılardan, azınlıklardan vs. grup olarak nefret etmek;

- Organik olarak inşa ve armonize edilmiş ve güven vaat eden bir beraberliğin “halk” ve “ulus birliği” gibi temel kavramlar altında toplandığı modernite karşıtı ütopya (genellikle ataerkil-hiyerarşik yapılanmaya sahiptirler).

Aşırı sağcı ideolojinin bu ideal tipi, münferit grupların yön ve ağırlık noktasına göre farklı şekillerde ortaya çıkarken eski içerikler sık sık yeni kavramlar ve argüman örnekleri altında gizlenmektedir. New Age ve ezoterik hareketler de, böylesi bir argüman çizgisi ve aşırı sağcı yönelime sahip örgütlere

yakınlıklarıyla aşırı sağcı örgütlerin meşrulaşmasına ve toplum nezdinde kabul görmelerine giderek artan biçimde katkıda bulunuyorlar. Maria Wölflingseder (1993, 1994, 1995a ve 1995b), aşırı sağcı yönelimlerinin New Age hareketine prensip olarak içkin olduğu tezini öne sürer. Bu, New Age hareketinin konseptlerine dahil ettiği sağa meyilli ve faşistoid düşüncelerin tuzağından kurtulamayacağı anlamına gelir:

“Genellikle, New Age hareketinde bütün sağa meyilli ve faşistoid düşünce yapısıyla araya mesafe koymak zorunluluğuna işaret edilir; bu yapılırken –buna özellikle dikkat çekmek gerekiyor– ‘sağa meyilliliğin’ New Age ideolojisine içkin olduğu görülmüyor.” (Wölflingseder 1995b, s. 24)

Aydınlanma düşüncelerinin entelektüel reddi ve Aydınlanmanın ürünü olan felsefi ve siyasi düşüncelere karşı verilen mücadele, New Age hareketlerde kâinatın gidişatını düzenleyen ve kâinatın planına uyan, kaderin toplumsal hiyerarşiyi ve iktidar ilişkilerini olduğu gibi iktisadi krizleri ve savaşları da belirlediği, sözüm ona bir “doğal” düzenin propagandasında ifadesini bulur: “New Age hareketi, aslında irrasyonaliteye yol açan akıl ve rasyonalitenin tahrifatına aynı şekilde irrasyonalite ile cevap verilmesi gerektiği gibi doğrudan bir çıkarsama yapar.” (Wölflinseder 1994, s. 237)

Astrolojik konstelasyon sebebiyle barışçıl ve ahenkli kova çağı başlayacaktır: “Tarihin seyri önceden belirlenmiştir” (age., s. 232). Her şey, kozmik planda yer almaktadır. Her şeyin önceden tespit edilmiş, doğal ve değiştirilemez bir yazgısı vardır; yapılması gereken sadece bunun ayrımına

varmak ve bunu davranışın esası haline getirmektir. Kurallara aykırı davranışlar, sistemde arızaya yol açtığı için reddedilmelidir. Yeniden doğuş ve Karma inanışları, adaletsizlik ve acı çekmenin de mazeretidir. (agy.):

"'İlk önce manevi dünyada baskı olmayacağını bilmemiz gerekiyor. Gerçeğin hasretini çeken hiç kimseye baskı uygulanamaz. Birisinin sana baskı uyguladığı yalanıyla başlarsan, hiçbir çıkış yolu bulamazsın. Bütün hayatını gerçek olmayan bir şeye karşı mücadele etmekle heba edeceksin'." (Alıntıyı yapan Wölflingseder 1994, s. 239)

Doğa yasallığını dayanak olarak almak, bu konseptlerde argüman bakımından çoğu kez mistik-efsanevi bir doğa metaforuyla birbirine bağlıdır.

"Bunun yanı sıra güncel ekoloji-felsefelerinde ve çevre politikalarında doğa üzerine söylemlerin, yeni nitelikte bir denkleştirme işlevi gördüğü gözden kaçmıyor […] Mesela adil takas gibi toplumsal siyasal alanda artık tartışılmayacak ve çözülmeyecek gibi görünen konular, doğa ve alma ile vermenin ahenkli dolaşımıyla etik olarak motive edilmiş uyum talebine kaydırıldı." (Veichtlbauer ve diğerleri. 1997, s. 4)

Yeni düşünce ve dönüm çağı

Bunun bir örneği, fizikçi, filozof ve Roberts'e göre (1995, s. 174) "New Age hareketinin öncü düşünürü" Fritjof Capra'nın kitaplarıdır (1987a, 1987b ve 1987c). Söz konusu kitaplarda Capra, "yeni tümlük" düşüncesini dinî metaforlara başvurarak, doğanın "genel mutabakatı" ya da "öz dayanıklılığı" olarak da adlandırarak (Capra 1987a, s. 286) açıklar: "Kainatın bu esas birliği, modern fiziğin en önemli açıklamalarından biridir." (age., s. 132). "Üstünkörü bakıldığında sağcı düşünceye olan eğilimi fark edilmeyen" yazar. (Wölflingseder 1995, s. 24) "1969 yılında modern fizik ile eski mistisizm –bilhassa Doğu mistisizmi– arasında bir örtüşme olduğu düşüncesine vardı. Aklın vasıtalarına başvurarak atomik ve sub-atomik dünyayı duyuların ötesinde araştırarak temellendirmeye çalışan fiziğin bilimsel yöntemleriyle önsezi ve olağanüstü bilinç durumlarına dayanan mistik tecrübeler birbirini tamamladılar. Çünkü aslında birbirini tamamlayan bu yaklaşımlar sayesinde, bütün şeylerin asli birliği ve tecrübe dünyasının ötesinde 'başka bir gerçeklik' üzerine bir bilinç edinilebilir." (Roberts 1995, s. 174)

Capra, topluma odaklanan ve "Her parçanın özellikleri, temel yasalar tarafından değil, bilâkis bütün diğer parçaların özellikleri tarafından belirlenir" (1987a, s. 291) şeklindeki kabulü için, hem modern fizikte hem de "hayatın bütünlüğünü kavrayan" "salt" bilime önem veren "Doğulu bakış açısının" (agy.) yanı sıra "Batı'nın mistik düşünce dünyasında" (age., s. 298) da karineler bulmuştur. Bu, yazarı dünyanın açıklanmasının anahtarı olan (1987a) ve ona göre Batı

felsefesinin belli gelenekleriyle bütünüyle bağdaşan “Fiziğin Tao’su” düşüncesine götürmüştür: “Heidelbergli filozof Manon Maren-Grisebach’ın sözleriyle söylersek, ‘Felsefe, bütünsel düşüncenin sığınağı olarak kalmaya devam edecektir’” (Capra 1987b, s. 9): “Çok yönlü kültürel krizimizi anlamak için, oldukça geniş bir bakış açısı edinmeliyiz ve durumumuzu insanın kültürel evrimi bağlamında değerlendirmeliyiz. 20. yüzyılın sonuna dikilmiş duran bakış açımızı, binlerce yılı kapsayan bir zaman aralığının panoramasına, statik toplumsal yapılar kavramından değişimin dinamik yapılarının bilgisine doğru çevirmeliyiz.” (age., s. 21)

Capra, “dünya çapında boyutlarda bir geçiş döneminin, bireyler, toplumumuz, uygarlığımız ve gezegenin eko sisteminin bir dönüm noktası olan” (1987b, s. 29) toplumsal değişim çağında çatışma ve savaşların katiyetle reddedilmesine vurgu yapar; zira çatışma ve savaşların neticesi, “enerjinin kozmik dansının” dinamiklerinde aksaklığa yol açacaktır (1987a, s. 223). Bunun yerine, evrimci biçimde determine edilen kozmik değişikliklere izin verilmelidir, çünkü bu halde değişiklikler kendiliğinden meydana gelecektir. (krş. Wölflingeder 1994, s. 232):

“Bu boyut ve derinlikteki kültürel devrimler engellenemez. Karşı çıkmak yerine, ölüm kalım savaşından, iflastan ya da mumyalanmaktan tek çıkış yolu olan bu devrimleri selamlamak gerekir.” (Capra 1987b, s. 29)

Capra’nın çağrısı, tutarlı biçimde ileri götürülürse egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerinin sorgulanamayacağı anlamına gelir, zira özgürlükçü siyasi çabalar bu durumda sistemde

arızalara yol açacak çatışmaları doğuracaktır. “Ardışık kozmik süreçle uyum içinde olmayan” (1987b, s. 34) her eylemlilikten kaçınmak gerekir, çünkü “dünyayı, tanrısal bir ilke bir arada tutar, ona nüfuz eder ve yapılandırır. Bu ilke, kendini bütün tarihsel hayat anlayışları, ilişkileri ve çatışmalarında sürekli ifade eder. Genel olarak geçerli bir yasanın karakterine sahiptir.” (Wölflingseder 1995b, s. 25)

Böylesi tezler, felaketleri gizli bir dünya planının anlaşılması imkânsız vukuatları olarak tanımlayan (krş. Freund 1995, s. 122) ve “insanların bir kısmının doğal felaketler sırasında, kıtlıklarda, savaşlarda vs. ölmesini – bunlar, zaten ‘yeniye’ daha ‘hazır’ olmayan insanlardır diye– doğal karşılayan ” (age, s. 121) Karma öğretisine müthiş bir uyum sağlarlar. (krş. age., s. 121)

Yin yerine Yang

Capra'nın kadın hakkındaki düşünceleri bilhassa incelenmeye değerdir. Yazara göre, insani yaşamın bütün alanlarını kapsayan "çağın krizinde", fosil yakıtlar çağının sona ermesinin arka planında kültürel bir paradigma değişimi söz konusudur: Bu, kendini başka şeylere ilaveten erkek egemenliğinin sona ermesi ve bütün toplumsal liderlik pozisyonlarının kadınlar tarafından ele geçirilmesiyle karakterize eder (krş. Wölflingseder 1994, s. 238). Capra, "tinsel eko-feminizmi" savunur ve bu "feminizm" anlayışını pozitif "yin" konsepti olarak erkek-kartezyen-mekanik dünya görüşüne biçim veren ve günümüzdeki bütün başarısızlıklara meydan vermiş olan negatif "yang" konseptinin karşısına koyar (Wölflingseder 1995, s. 29). Buna karşılık olarak kadınlar, "bütünlük düşüncesine ve var olan her şeyin birliğine vurgu yapan […] eski dişil tecrübe bilgilerini" kullanmalıdır (Roberts 1995, s. 8); zira "Yin tutumu çevre ile uyum içinde vuku bulur, Yang tutumu ise egoya yöneliktir. Modern terminolojide birincisini 'ekolojik tutum', ikincisini ise 'ego tutumu' olarak adlandırmak mümkündür." (Capra 1987b, s. 35)

"Kadın ile doğanın geleneksel anlamda bir tutulması" (Capra 1987c, s. 249) düşüncesine dayanan feminizm, kadın hareketi ve ekoloji arasındaki doğal akrabalık, ekolojik dünya görüşünün manevi içeriği feminist maneviyatta görüldüğü takdirde kendini gösterir. Bu içerik, ekolojik düşüncenin önceliğinin teminatıdır ve bu da Capra için olmazsa olmaz bir koşuldur. Zira "bütün biyolojik, psikolojik, iktisadi ve toplumsal fenomenler [...] küresel düzlemde birbirine geçmiş

ve yakın ilişki halindedir" (krş. Roberts 1995, s. 175): "Modern ekolojik düşüncenin ilk biçimlerinden bir olan, insanın kozmosla bağlılığı şeklindeki ezoteriğin en eski tahayyüllerinden biri modern bilim tarafından yeni keşfedildi. Ezoteriğin bütünsel dünya görüşü, ozon tabakasının parçalanması, türlerin ölümü, ormanların yok olması vs. ile kendini gösteren insanlığın güncel krizinde temel bir zihniyet değişikliğine yol açabilir ve kurtuluş için konsept ve modeller sunabilir." (age, s. 7)

Doğa ve kozmosun canlı ve dişi organizmalar olduğundan yola çıkan bu bakış açısı, kadının mitos olarak yüceltilmesi ve yeni harmoni çağının sorumlusu olarak görülmesiyle eş zamanlı biçimde doğaldır ki eski baskıcı rol paylaşımını da sağlamlaştırmaya izin verir. Christina Thürmer-Rohr'un (1988) deyişiyle, bu tamamıyla toplumsal iktidar sahiplerinin çıkarına olan bir bakış açısıdır. Thürmer-Rohr, toplumu feminenleştirmeyi öneren böyle tasarıların arkasında erkek fantezilerinin bir tekeli olduğunu düşünür. Ezoterik diskursun kadına bakış açısı, kadını edilgen, iletişimsel, bağlanma yeteneğine sahip ve duygusal gören klasik burjuva bakış açısıyla tamamen uyumluluk gösterir, ama kadın kimliğinin canlı doğanın etkisiyle yeniden oluşturulduğu yeni sağcı "doğal" düzene sahip toplum tasarılarıyla da irtibat içerisindedir.

Politik bir mesele olarak doğa

Volkmar Wölk (1991, s. 126 vd.), Henning Eichberg'in doğa ve din arasındaki ilişki üzerine yazılarını örnek alarak ezoterik ve New Age ideolojileri ile aşırı sağcı, eko-faşist düşünce kalıpları arasında bağ kurulması için çok uygun olan "doğa"yla ilintili bu sorunlu değinmelerden bahseder: Eichberg, Hıristiyanlığı reddeder. Ona göre Hıristiyanlık, "teoloji" ve "kafada oluşan şeylerdir", oysa "insana uygun bir din", "sosyal ihtirasın" ve "beden kültürünün bir biçimi" olarak kavranmalıdır. Böylesi bir din, "esas olarak" dans, kült, tabu, seremoni, meditasyon, dua ve şevk sırasında uygulama biçiminde meydana gelir. Seküler, yabancılaşmış ve gelişme ideolojisine karşı yükümlülük altında bulunan Hıristiyanlığın "karşı tecrübesi" olarak tensel tecrübe, insanın yeniden çevreyle ve tahrip olmamış sağlıklı bir doğayla yakın temas kurmasını mümkün kılabilir.

"Hem antropozofi, hem Cermen yeni pagancılığı, hem Kızılderili ve Kelt hayranlığı hem de ister dinsel bir uyuşturucu haline dönüşerek yozlaşmış terapi biçimi ister Orta Çağ okült geleneklerine dayanan form olarak New Age modası potansiyel olarak kullanılabilir. İçinde insanın tekrar kendisini bulacağı ve yabancılaşmış bir toplumda tekrar kendisi olacağı bir doğayla yeni bir bağ teşkil edilir [...] İdeolojik olarak doğa üzerine yoğunlaşmış ve ekolojiyi bilinçli bir şekilde ekonominin önüne koyan Neo faşizmin düşünce sistemi bu noktada toplumun geniş tabakalarının günlük yaşam tecrübeleriyle buluşur. İdeoloji prodüksiyonlarının potansiyel olarak yığınları harekete

geçirebileceği aşamaya artık ulaşılmış gözüküyor.” (Wölk 1991, s. 127)

Capra da “bilimin aracısı olarak yararlanabileceğimiz bedenin tamamıyla düşünmeyi” savunur (1987b, s. 37). “Kendimizi sadece aklımıza teslim ettiğimiz için [...] çeşitli organizmalarla nasıl iletişim kuracağımızı ve işbirliği yapacağımızı unuttuk ve kendimizi doğal çevremizden izole ettik” (agy.). Bu tür ifadeler, bilhassa doğa “sistemli ve kendini yeniden üreten ilişki ve böylece bütünsel organizmalardaki düşünce için bir örnek” (Veichtlbauer ve diğerleri 1997, s. 2) olarak giderek artan bir tarzda toplumsal-siyasal perspektifleri belirlediği ve “ağla birleşmiş” düşünce talebinin siyasi sorgulamalarında “doğayı” istinat noktası olarak almasını güçlendirdiği (krş. age, s. 4) için karşılık bulmaktadır: “Doğa, insana dayatılan bir yaşama biçiminden ve üretim faktöründen ekolojik krizlerin meydan verdiği tehdidin altında bir varlığa dönüşür [...]” (age., s. 1)

Doğanın korunması zorunluluğu, günümüzün ilkesel olarak tartışmaya en az açık olan siyasi taleplerinden biridir. Fakat az ya da çok zararsız bütünsel ve “uzun süre etkili” ezoterik yaklaşımların yanında sayıları giderek artan siyasi olarak şüpheli ideolojiler de doğanın kurtarılmasını merkezi siyasi görev olarak önlerine koymaktadır. Mesela bir kısım yeni sağcı tarafından propagandası yapılan doğanın korunması düşüncesi, doğayı korumayla yeni pagancılık ve ırkçılığı ideolojik olarak birleştiren siyasi bir dernek olan “Weltbund zum Schutze des Lebens” (Hayatı Koruma Birliği) (krş. Wölk 1991, s. 128 vd.) yapılanmasında ifadesini bulmaktadır.

“Neue Anthropologie” (Yeni Antropoloji) isimli derneğin dergisinde, çevrenin tahrip edilmesi olgusu, insanın “doğasına” dayandırılmakta ve ırkçı bakış açısıyla aşağıdaki gibi tartışılmaktadır:

“Pagancı oldukları dönemlerde kutsal koruları ve ağaçları ve doğaya bağlılıkları nedeniyle doğaya ilişkin özenli tutuma sahip olan Cermenler, başka bir anlayışa sahipti. Hayvan sevgisi de, Cermen halklarında mesela Roma imparatorluğundaki diğer halklardakinden çok daha fazla belirgindir. Bunun içindir ki, bugün çevreyi koruma alanında en sıkı uğraşıların – hem özel hem de kamusal alanda – Kuzey ırklarından olan halklarda görülmesi bir tesadüf değildir.” (Alıntılayan Wölk 1991, s. 131)

Çevrenin ve doğanın korunmasına analog olarak tabii ki ulusal gelenek ve göreneklerle “kök salmış söylenceler”, bilhassa “kültürümüzü değişime uğratan” göçmen ve “sığınmacılara” karşı korunmalıdır (Wölk 1991, s. 132). Bu, Andreas Mölzer tarafından ileri sürülen Alman ırkının “bozulması” tehlikesi tezine oldukça yakın bir düşüncedir. (krş. Gärtner 1996, s. 124). Neo faşist Ekolojik Demokratik Parti ve partinin eski genel başkanı Herbert Gruhl da, milletin “çevreyle biyolojik ve antropolojik bir dengede” “saf” bir halde bulunduğu ve bunun muhafaza edilmesi gerektiği düşüncesindedir. (krş. Eickhoff 1997, s. 100)

Siyaset yerine ezoterik–Ezoterik siyaset

Dönüm çağı yaklaşımlarının kozmos ve toplumun ardışık karşılıklı ilişkisine yakın duran ve biyolojik düşünce tarzına uygun olan doğa ile (ulusal) kültürün kavramsal çağrışımı, eko-tinsel ve aşırı sağcı söylemler arasında ideal bir bağlantı unsurudur:

“Ekolojik, muhafazakâr ve aşırı sağcı tezler arasındaki olası temas noktaları, her şeyden önce genel olarak ortak bir yakınlıktan ve toplum, toplumsal düzen ve ekolojik krizin natüralist ve doğa-metaforik yorumlama biçimleri için dispozisyondan oluşur.” (Wölflingseder 1995, s. 34)

Roger Niederführ, “faşist-tinsel içeriklere” sahip olan “hali vakti yerinde burjuva” (ezoterik olmasına rağmen) dindarlığı yönüne doğru olan bu değişikliklere örnekler verir, “şüphe çekmeyen din örtüsü altındaki faşist bilincin yayılmasını” teşhis eder ve şu tespiti yapar: “’Historikerstreit’ ile tam anlamıyla başarılamayan şey, şimdi din görüntüsü altında telafi ediliyor” (1991, s. 141). Niederführ tarafından anılan en önemli şahıslardan biri, eski SED üyesi ve daha sonrasındaysa muhalif olduğu için sınır dışı edilerek Batı Almanya’ya sürülen Rudolf Bahro’dur. Bahro, 80’li yıllarda “ruhsal-ezoterik çevrelere” ilgi duymaya başladı ve eski Doğu Almanya topraklarında yaşayan insanlar arasında misyonerlik yapmayı hedefine koydu (krş. age., s. 142). Diğer önemli bir şahsiyet olan Rainer Langhans da aynı şekilde ilginç bir biyografiye sahiptir. Langhans, 60’lı yılların sonunda aktif olan komün hareketinin birlikte yaşama modellerinden biri olan eylemci I. Komün’ün üyesiydi (krş. age., s. 142 vd.).

80’li yılların başında ezoterik kitapların yazarı ve New Age hareketinin temsilcisi olarak isim yaptı (krş. age., s. 143). Niederführ’ün üçüncü olarak tanıttığı kişi, Rudolf Bahro ile birlikte çalışmış olan ve aynı şekilde ekolojik krizi nasyonal sosyalizm düşüncesiyle hesaplaşmasının çıkış noktası olarak alan yazar Jochen Kirchhoff’dur (krş. agy.). Her üçü, Bahro tarafından kurulup “tinsel çevrelerin ülke çapında yoğunlaşma noktası” işlevini gören ve “Alman faşizmi ile tinsel ‘hesaplaşmayı’” önüne hedef olarak koyan ve Alman faşizmini “esasında haklı olan, ama uygulamasında dejenere olmuş ‘tanrı arayışı’” olarak gören (age., s. 143 vd.) Lernwerkstatt’ta (Öğrenme Atölyesi) çalışıyor: Holocaust, “hem Nazilerin ırkçılığının hem de gen teknolojisinin arka planında duran” tinsel bir ütopya anlamında “aslında doğru bir amaç olan yeni insanı yaratmanın yoldan sapmış bir versiyonu” olarak yorumlanır (age., s. 144). “Kendini göstermek isteyen, geniş kapsamlı ruhsal dünya”, “dış dünyayı” sadece “arena” olarak kullanır (agy.): “Hedef, bireyin şeylerin arkasındaki tinsel vizyonun farkına varacak ve tanrısal tasavvurların başarıya ulaşmasına yardım edecek tarzda dünyanın ‘genel kurtuluşudur’.” (age., s. 145)

Dışsal “maddi” dünyaya müdahaleler iğrençtir, eyleme geçmek sadece yıkım getirir, tinsel boyutların gelişmesi için maddeye yönelik teori ve pratiklerden vazgeçilmelidir. Aynı zamanda nasyonal sosyalizmin tinsel boyutları, materyalist düşünen Neo Nazilerin elinden çekilip alınmalıdır. Bahro, kendisinin “doğal-manevi merci” olarak “ekolojik dönüm noktasının prensi” (age., s. 148) olduğu fantezileri görmektedir. Yandaşlarının desteğiyle küresel kıyamete engel olabilecektir, zira “ekoloji ve otoriter-ulusal çözüm

yaklaşımları, Almanya'da birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdırlar." (age., s. 149)

Bunun, eskiden "solcu" siyasi bir perspektiften, doğru toplumsal-eleştirel tarzda düşünmüş ve angaje olmuş, ama şimdi siyasi olarak harekete geçen tarihsel özneler aracılığıyla gerçekleşecek toplumsal değişimden umudunu kesmiş görünen ve – Wölflingseder'in ifade ettiği gibi – "ezoterik hareketin 68 hareketinin devamı olduğunu" iddia eden (1994, s. 235) şahıslar için de geçerli olduğu aşikârdır:

"Toplumsal değişim, artık toplumsal tasarım aracılığıyla değil, bilâkis toplumun 'doğaya', kozmosa, insanın kendisini ona dönüştürdüğü dişi ve tanrısal ilkeye yönelmesiyle meydana gelir." (Wölflingseder 1994, s. 244)

Buna göre, eko-tinsel "okültizmin modern biçimi" olan "New Age" (Freund 1995, s. 110), sadece yeni sağdan aşırı sağa kadar siyasi ideoloji ve hareketlerin işine yarayan argümanlar teslim etmekle kalmıyor; doğrudan onların meşrulaşmasına ve toplum nezdinde itibar kazanmasına da katkıda bulunuyor. Bu noktada Capra'nın "Mistik sezgilerin ve bilimsel analizlerin dinamik bir birliğine [...] ihtiyacımız var" (1987a, s. 307) postulatına en azından kuşku ve dikkatle yaklaşmak gerekir.

Kaynakça

Bailer, Brigitte (1997): Rassismus und Internet. Beitrag zum Symposion “Justiz und Fremdenfeindlichkeit”, 23. /2. 10. 1997.

Bohnke, Ben-Alexander (1991): Esoterik. Die Welt des Geheimen. Düsseldorf-Wien-New York.

Capra, Fritjof (1987a): Das Tao der Physik. Bern-München-Wien.

Capra, Fritjof (1987b): Wendezeit. Bausteine für ein neues Weltbild. Bern-München-Wien.

Capra, Fritjof (1987c): Das Neue Denken. Ein ganzheitliches Weltbild im Spannungsfeld zwischen Naturwissenschaft und Mystik. Begegnungen und Reflexionen. Bern-München-Wien.

Daim, Wilfried (1994): Der Mann, der Hitler die Ideen gab. Jörg Lanz von Liebenfels. Wien.

Dokumentationsarchiv des Österreichischen Widerstandes (Hg.) (1997): Das Netz des Hasses. Rassistische, rechtsextreme und neonazistische Propaganda im Internet. Wien.

Eickhoff, Volker (1997): Die Ökoromantik oder ein Jahrhundert Kulturpessimismus. Ein historischer Abriss holistischer Denkweisen; in: Korotin, Ilse/Eickhoff, Volker

(Hg.): Sehnsucht nach Schicksal und Tiefe. Der Geist der konservativen Revolution. Wien, S. 80-104.

Fischer, Gero/Wölflingseder, Maria (Hg.) (1995): Biologismus. Rassismus. Nationalismus. Rechte Ideologen im Vormarsch. Wien.

Freund, René (1995): Braune Magie? Okultismus, New Age und Nationalsozialismus. Wien.

Gärtner, Reinhold (1996): Die ordentlichen Rechten. Die “Aula”, die Freiheitlichen und der Rechtsextremismusmus. Wien.

Gugenberger, Eduard/Schweidlenka, Roman (1993): Die Fäden der Nornen. Zur Macht der Mythen in politischen Bewegungen. Wien.

Hethey, Raimund/Kratz, Peter (Hg.) (1991): In bester Gesellschaft. Antifa-Recherche zwischen Konservativimus und Neo-Faschismus. Göttingen.

Hochkeppel, Willy (1993): Endspiele. Zur Philosophie des 20. Jahrhunderts. Kapitel 21: Nebelwerfer als Aufklärer. Anderes Denken, beispielweise nach Art des Fritjof Capra. München.

Holzer, Willibald I. (1994): Konturen, Definitionsmerkmale und Erklärungsansätze; in: Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes (Hg.): Handbuch des Rechtsextremismus. Aktualisierte und erweiterte Auflage. Wien 1994, S. 12-96.

Kohn-Ley, Charlotte/Korotin, Ilse (Hg.) (1994): Der feministische Sündenfall. Antisemitische Vorurteile in der Frauenbewegung. Wien.

Korotin, Ilse/Eickhoff, Volker (Hg.) (1997): Sehnsucht nach Schicksal und Tiefe. Der Geist der konservativen Revolution. Wien.

Lessing, Lukas (1993): New Age & Co. Einkauf im spirituellen Supermarkt. München.

Koenig, Otto (1993): Steinzeitverhalten und industrielle Gesellschaft; in: Höbelt, Lothar/ Mölzer, Andreas/ Sob, Brigitte (Hg.) (1993): Freiheit und Verantwortung. Jahrbuch für politische Erneuerung, S. 70-72.

Niedenführ, Roger (1991): New Age. Die spirituelle Rehabilitierung der Nationalsozialisten durch Rudolf Bahro, Rainer Langhans und J. Kirchhoff; in: Hethey, Raimund / Kratz, Peter (Hg.): In bester Gesellschaft. Antifa-Recherche zwischen Konservativismus und Neo-Faschismus. Göttingen, S. 141-154.

Purtscheller, Wolfgang (Hg.) (1994): Die Ordnung, die sie meinen: “Neue Rechte” in Österreich. Wien.

Roberts, Marc (1995): Das Neue exion der Esoterik. München.

Schiedler, Heribert (1994): “Mutter Erde” statt “Blut und Boden”: Die ökologisch-spirituelle Erneuerung des Faschismus; in: Purtscheller, Wolfgang (Hg.) : Die Ordnung,

die sie meinen: “Neue Rechte” in Österreich. Wien; S. 124-149.

Schreiber, Hermann / Schreiber, Georg (1993): Geheimbünde von der Antike bis heute. Augsburg.

Sichler, Ralph (1995): Ganzheitliche Naturerfahrung oder kreative Naturpolitik? Eine Kritik moderner Fluchtbewegungen ins verlorene Weltganze; in: Fischer, Gero/Wölflingseder, Maria (Hg.) : Biologismus. Rassismus. Nationalismus. Rechte Ideologen im Vormarsch. Wien, S. 63-74.

Thürmer-Rohr, Christina (1998): Vagabundinnen, Berlin.

Tröger, Sigrid / Tröger, Karl-Wolfgang (Hg.) (1990): Kirchenlexion. Christliche Kirchen und Gemeinschaften im Überblick. Berlin.

Veichtlbauer, Judith / Liebhart, Karin (1997): Die rechte Frau. Weiblichkeitsbilder in neokonservativen und rechtsextremen Diskursen; in: Korotin, Ilse/Eickhoff, Volker (Hg.): Sehnsucht nach Schicksal und Tiefe. Der Geist der konservativen Revolution. Wien, S. 128-144.

Veichtlbauer, Judith / Liebhart, Karin / Kittel, Günther (1997): Politische Grammatik. Projektbericht im Rahmen des Moduls “Kulturlandschaft im Kopf. Wahrnehmung und Bild österreichischer Landschaften” des Forschungsschwerpunkts “Kulturlandschaft”. Wien.

Wilson, Colin (1995): Das Okkulte. Wiesbaden.

Wölflingseder, Maria (1993): Vereinigtes biologistisches Weltbild. Ideologische Berührungspunkte zwischen New Age und Rechtsextremismus / Faschismus; in Weg und Ziel Nr. 4/1993, S. 27-36.

Wölflingseder, Maria (1994): Biologistische und rassistische Tendenzen im spirituellen Öko-Feminismus; in: Kohn-Ley, Charlotte/Korotin, Ilse (Hg.) : Der feministische Sündenfall. Antisemitische Vorurteile in der Frauenbewegung. Wien, S. 231-260.

Wölflingseder, Maria (1995a): Tödlicher Aberglaube; in: (sic!). Zeitschrift für feministische GangArten, Nr. 6/ März 1995, S. 28 f.

Wölflingseder, Maria (1995b): Biologismus – "Natur als Politik". New Age und Neue Rechte als Vorreiter einer (wieder) etablierten Ideologie; in: Fischer, Gero/Wölflingseder, Maria (Hg.) : Biologismus. Rassismus. Nationalismus. Rechte Ideologen im Vormarsch. Wien, S. 22-36.

Wölk, Volkmar (1991): Neue Trends im ökofaschistischen Netzwerk. Am Beispiel der Antroposophen, dem Weltbund zum Schutz des Lebens und der ÖDP. Göttingen; in: Hethey, Raimund/Kratz, Peter (Hg.): In bester Gesellschaft. Antifa-Recherche zwischen Konservativimus und Neo-Faschismus. Göttingen, S. 119-140.